

HRVOJE HITREC / SMOGOVCI I.

PISCI ZA MLADE

Knjiga 20.

Urednik
Josip Laća

CIP - Katalogizacija u publikaciji
Nacionalna i sveučilišna knjižnica, Zagreb

UDK 886.2 (02.053.2)-31

HITREC, Hrvoje

Smogovci : romančić za nešto stariju djecu i približno mladu omladinu / Hrvoje Hitrec. - Zagreb : Mosta, 1996. - 141 str.; 20 cm. - (Pisci za mlade ; knj. 20)

ISBN 953-6034-44-1

961022042

HRVOJE HITREC

S M O G O V C I

**ROMANČIĆ ZA NEŠTO STARIJU DJECU I
PRILIČNO MLADU OMLADINU**

Zagreb 1996

Poglavlje prvo

U KOJEM SE DADOINOSONJA BUDE NA RAZNE ČUDNE NAČINE A ONDA KLOPAJU POTKOLJENICE S MENISKUSOM

Prvi se probudio otac.

Nije to zapravo ni bio neki otac, jer koliko je Dado vidio u svojim školskim knjigama, ta što bi trebalo biti ocem izgledalo je starije, ozbiljnije, i bilo je - stoje najvažnije - kratko podšišano, a ovaj njegov imao je kosu dulju od učiteljice, stalno se bekeljio i lupao takve grozne gluposti da se mama morala derati na njega kao na balavca.

Ne, Dado je bio siguran da o ocu ovdje ne može biti riječi. Taj čovjek bio mu je tata, to da. Ali otac - to ne.

A osim toga nije se probudio sam od sebe (dakle, tata), jer to mu ne bi uspjelo barem do podneva, nego ga je zdrmala ona mala nakaza na noćnom ormariću koja se derala kao sirena šerifa u New Yorku - eeeeeeeeeeeeeiiiiiii - a pritom je plesala i kazačok, tako bijesno i strastveno da se velikom kazaljkom lupala po nosu, a malom po koljenima.

Da nije morao odvesti Dadu u školu, mogao je tako slatko spavati.

Mislio je na one sretne dane kada je bio sam kao prst, ali je taj prst hrkao dokle mu se hrkalo.

A Dado nije ni čuo budilicu. Tvrdo je spavao i onda kad se tata vratio s jogurtom, debeljuškastim žemljicama i paštetom. Spavao je i kad je tata otvorio vrata njegove male sobe i rekao:

»Dado, ajde digni se, moraš u školu!«

Tek se tada Dado malo probudio, to jest zamumljao bijesno, ne otvarajući oči, okrenuo se na drugu stranu i pokrio poplunom preko glave. Tata, međutim, nije bio naivan, nije ni mislio da će ga dignuti u prvom pokušaju, pa je zato nakon nekoliko minuta opet ušao i vrisnuo kao luđak: »Školaaaaaaaaa!«

Dado se stresao, zadržao nogama kao da mu je krava liznula tabane, jauknuo kao da ga je netko upiknuo iglom u guzu, a kosa mu se naježira toliko daje provirila ispod čupavog pokrivača, pa je tata mogao otkriti mjesto na kojem se nalazila velika glava. Prišuljao se poput Indijanca, približio usta do Dadina uha i prošaptao:

- Imam novi strip...

Zbilja? - upita Dado prilično budno.

- Aha. Onu glupost, »Kapetana Marka«.

Dado je najednom iskočio iz čupavca kao buha iz pseće dlake.

- Kad se obučeš - reče navodni otac.

Dado odbaulja u kupaonicu. Stade pred školjku, izvadi pišu iz pidžame i promaši za dobra tri centimetra.

Još mu sve nije bilo jasno. Rastezao se, vukao kao glista, a tata je iz kuhinje svaki čas vikao:

- Ej, kornjačo, oćeš brzo?

- Perem zube — vikao je Dado zube.

- Pazi aa ih previše ne izglandas, jer bi ti se jezik mogao poskliznuti i slomiti nogu.

- Što ćemo jesti? - upita Dado izlazeći nakon nekoliko minuta, sa sasvim krivo zakopčanom košuljom.

- Ima ovako: tuberkulozna plućica na kiselo i potko-ljenica s meniskusom.

Dado je vrištao od smijeha, što je tati strašno godilo, jer je mislio daje strašno duhovit.

Onda ovaj stariji reče:

- Standardna klopa. Jogurt i pašteta.

Gledali su žemlje. Dado je imao osjećaj da si je tata izabrao deblju i - dok je ovaj otvarao konzervu - mali lopov ih zamijeni.

Tata primakne konzervi svoju dugu, dugu, dugu, ali sasvim neupotrebljivu nosurinu, pa reče:

- Meni ovo smrdi. A tebi?

Dado ponjuši i odobri konzumaciju.

Tata uzme žemlju, pogleda je, a onda gledajući Dadu u oči, reče mimo:

- Odurni mali prevarant.

I uzme natrag žemlju, a Dadi dade Dadinu.

Tek tada je Dado vidio da je tatina s donje strane malo nagorena, a njegova nije.

- Je T znaš pjesmicu? - upita Nosonja ne vadeći nos iz jogurta.

- Znam - reče Dado neuvjerljivo.

- Da čujem.

Dado izmuca pjesmicu, a Nosonja reče:

- Grozno.

Poglavlje drugo

U KOJEM DADO INOSONJA IDU U ŠKOLU A OVAJ POSUEDNJI SPAŠAVA ĐAKE-ZAKAŠNJAKE

Mama je spremila torbu još jučer navečer (ona je sada već odavno crnčila) pa je preostalo da je Dado samo natovari na leđa, u čemu mu je Nosonja pomagao, vičući »Eeeeeej!« i »Gijaaaa!«, sve dok mu nije sasvim pristojno namjestio ormu, a mali se pod težinom tereta tako svinuo unatrag da mu je glava gotovo dodirivala pod. Nosonja ga zadovoljno pogleda, udari rukom po leđima i vikne:

- Vuci vole kad nemaš škole!

Dado ga pogleda uvrijeđeno i otetura prema izlazu. U torbi je imao: matematiku, bilježnicu za matematiku, hrvatsku bilježnicu, bilježnicu iz prirode i društva, bilježnicu za lektiru, blok za zapisivanje ili kako Nosonja reče »blok za senilce«, »Moj dom i zavičaj«, pa onu »Zlatnu lađu« s beskonačnim pjesmurinama, »Radost«, drvene boje, pernicu, ravnaletinu, jedne smrdljive papuče i ručnik.

Na ulici su upali u kolonu okrutno natovarenih primjerala đачke vrste, dječaka i djevojčica koji su plazili jezik do poda, a vukli su svoje znanje na dva načina: jedni kao Dado na leđima, i ti su jedva održavali ravnotežu, kao hodajući na žici, a drugi su vukli torbe uglavnom u desnoj ruci, koja im se već toliko produžila da su glatko mogli češkati tabane čak i kad bi se navečer sasvim ispružili u krevetu.

Ona veća djeca išla su sama, a manju su vodile mame ili tate, no bilo je i onih malih koje nije vodio nitko, i tako

su svi zajedno, i mali i veliki i najveći došli do zebre koju je bilo teže zajahati no onu u zoološkom vrtu.

Vozači uopće nisu pokazivali namjeru da se zaustave i propuste ni male ni velike, a najmanje one najveće, nego su jurili kao veliki mravojedi.

Nosonja je vikao za njima:

- Prokleti idioti!

Ali oni ga, naravno, nisu čuli.

Ulazna vrata zaključavala su se pet minuta prije osam, i točno pet minuta prije osam Dado i Nosonja uguraše se pokraj debele podvornice koju je direktor zadužio da upravo pet minuta prije osam zaključa vrata i ne pušta više nikoga (n i k o g a!) u školu, pa čak ni njega, to jest direktora.

Nosonja i Dado još su se, dakle, provukli, ali su se ispred desetero đaka-zakašnjaka vrata okrutno zalupila, a ključ okrenuo u bravi.

U predvorju Dado skine cipele i navuče papuče, a dok je on to radio Nosonja zazviždi za jednom učiteljicom.

Za učiteljicom!

ToDadi nije išlo u glavu! Zviždati za učiteljicom! I još (Nosonja) reče:

- Dobra mačka.

Dadu je to sasvim uvjerilo da Nosonja nije normalan, pa promrmlja nešto u znak negodovanja i izgubi se u dugom hodniku.

Nosonja se uputi prema vratima i ugleda očajna lica đaka-zakašnjaka koja su se već gotovo zaplakana pribijala uza staklo, no podvornica je bila srca kamena.

Nosonja joj priđe i reče:

- Znae kaj. BaŠ ne držite školu u redu.

- Ne? A kak vi to znate? - upitala je uzbuđeno.

I - Poglečte onu paučinu tam gor u uglu.

- Gde?

- Tam, tam, pogledajte.

Ona se zabljuje u optuženi ugao, a Nosonja iskoristi taj trenutak, okrene ključ u bravi i pusti đake-zakašnjake da projure u predvorje.

-Ja niš ne vi... - začela je podvomica, vraćajući glavu u normalan položaj, a onda, kad vidje stoje Nosonja napravio, zakriči:

- To da vam je zadnji put! Tužila bum vas direktoru.

- Ljubim ruke - reče Nosonja. - Onda, sutra u isto vreme.

Ona je bijesno gledala za njim, ali na kraju slegne ramenima i raširi usta tako da su joj se vidjela sva tri zlatna zuba. Nije ona u stvari bila srca kamena, nego se bojala direktora, a naročito ju je uvijek prestravilo to što nikada nije znala kamo smjera, budući da mu je jedno oko uvijek smjeralo prema zapadu, a drugo prema istoku, ako je naravno bio okrenut leđima sjeveru ili jugu ili obratno...

Poglavlje treće

U KOJEM SE PRIČA KAKO JE SLONOV TATA DOŽIVIO SKUPOVE BROJEVA DO STO ZAJEDNO S TRAGIČNIM POSLJEDICAMA

- Hajde sada ti, Dado - rekla je učiteljica. Imala je danas novu frizuru. Dado ju je gledao i mislio kako se to čudo drži na glavi. Sigurno ju je zamočila u OHO-ljepilo, zaključio je...

- No, Dado - postajala je agresivna. - Od početka! Dado pogleda kroz prozor, pa u Štefeka Vrageca koji se podlo smijuljio, a onda započne:

»Mi djeca, sagradit ćemo grad
s mnogo zelenih trešanja«

- Krošanja - reče učiteljica. Štefeku se zlurado razvukoše usta, od uha do uha.

-Dalje...

»Mi djeca sagradit ćemo grad,
s najvećom...

-No...

- Kućom - šapne Štefek kolegijalno.

- S najvećom kućom radosti - zaključí Dado.

- Sjedni - pozelenjela je učiteljica, a onda se sjeti što je Dado u stvari rekao, pa pocrveni.

Dado se spusti na klupu i rukne laktom Štefeka koji se grčio od smijeha.

Ostali su znali, kojekako. Onda je učiteljica, kojoj frizura više nije stajala tako dobro kao na početku, jer joj se kosa podigla na glavi od Dadekova recitiranja, odlučila poći dalje, kud puklo da puklo.

- Danas ćemo uzeti »Đače« Vladimira Nazora, pjesnika po kojemu je i naša škola dobila ime. Prvo ću vam ja pročitati, a vi ćete onda reći koje riječi ne poznajete, ili ako znate - što znače.

Čitala je prilično lijepo.

- Dakle - reče dovršivši - recite mi što na primjer znači »besjediti«.

Gordana, kojoj je Dado upravo lijepio na kutu jednu sasvim izlizanu sličicu krave, osjeti svoj trenutak i reče:

- To znači kad netko nema na čemu sjediti.

- Ne - reče učiteljica. - To znači govoriti, pričati... Dobro. Da vidimo znadete li što znači »jediti se«.

Dado je mudro šutio i gledao kroz prozor. Vidio je da novi toranj na Sljemenu izvrsno napreduje.

- To znači hraniti se - utrči opet Gordana tako silovito da joj je krava pala s kute. Dado je bio razočaran. Učiteljica također.

- Ne Gordana, to znači ljutiti se.

Gordana puhne. Ništa joj nije polazilo za rukom.

Za vrijeme odmora Slon naleti na Štefeka tako jako da je maloga odbacio u ormariće s cipelama, a uskoro se na glavi žrtve pojavi lijepa, tvrda kvrga. Štefek ne reče, međutim, ni riječi, ali kad su otišli na gablec, ne pojedje svoj komad kruha i pekmeza, nego ga pažljivo zamota u papirnati ubrus.

Učiteljica uđe, svi ustadoše u znak pozdrava, a Štefek iskoristi taj trenutak da stavi kruh s pekmezom na Slonovu klupu. Bio je Slon u drugom redu, udesno od Štefeka, i malom Vragecu ne bi teško da to neprimjetno učini.

Slon sjedne na pekmez, lice mu se razvuče kao neuspjela palačinka.

Polako se dizao, centimetar po centimetar odvajao hlače od klupe rastežući niti pekmeza, a djeca, čije je zlobne oči privukao tihim vriskom, umirala su od smijeha. Doduše, kad ih je Slon pogledao, malo su se smirila, jer ipak je Slon bio najjači u razredu.

Učiteljica provede istragu na brzu ruku, ali bez rezultata, pa pošalje Slona da se malo uredi, i prijede na matematiku.

SKUP BROJEVA DO STO

napiše na ploči, a onda ispod: $10 + 4 = 14$

- Koliko članova ima ovaj skup? Da čujemo...

Štefek digne ruku. On je znao sve o toj vražjoj stvari, a nikada nije učio.

- Četrnaest jedinica ili jedna desetica i četiri jedinice.

- Točno - potvrdi učiteljica.

Dado je gledao u Štefeka kao daje ovaj Nikola Tesla a ne Štefek Vragec, ali kod Vragecovih je to bio tako neki obiteljski feler u mozgu - bili su jednostavno vudreni za matematiku.

Ostali đaci u razredu kopčali su tu i tamo, ali ipak nekako, no njihovi roditelji baš nikako. Otkako se pojavila ta nova matematika, mame i tate su si razbijali glave, češkali po ušima i grizli nokte, propadali duševno i tjelesno, dok na kraju nisu počeli glasno vrištati protiv te gluposti i čudili se kako djeca ipak sve to zajedno kuže bolje od njih.

Evo Slonov tata, na primjer...

Gledao je čitavu noć u te skupove, u te grozne amebe iznad kojih je pisalo »ODUZIMANJE DVOZNAMENKASTIH BROJEVA«... Te nekakva plava crta u obliku krumpira, u njoj tri manje životinjice, a u svakoj od njih opet tri mala bacila s brojevima na leđima. Između njih nekakve strelice, i to svaka na svoju stranu, kao da su pijane.

Slonov tata je morao riješiti taj zadatak, jer Slon na nesreću nekoliko dana prije ovog kobnog događaja nije bio u školi, pa je zamolio oca da mu pomogne, što je ovaj objeručke prihvatio, smatrajući se i inače matematičkim genijem, iako je u stvari bio nogometni trener.

Drugog dana ujutro svjetlo je još gorjelo na stolu tate-Slona, čije je lice bilo smjesa očaja i gnjeva, a goruće oči kao da su upile žar svih onih krepanih opušaka što su smrdjeli u velikoj pepeljari.

Zadatak, doduše, nije riješio, iako je nekoliko puta tijekom noći bio - po vlastitoj tvrdnji - neobično blizu. Umjesto toga, onako neispavan, učinio je nekoliko stvari zbog kojih se zauvijek oprostio sa skupovima, a umalo i s ovim svijetom. Prvo je, naime, zavezao kravatu oko ruke, jer već je bilo vrijeme da ode na jutarnji trening, na ruke je navukao sokne, a zatim pred kućom desetak minuta otključavao tuđeg »fiću«. Kad je napokon shvatio da provaljuje u tuđi automobil koji je, budimo iskreni, bio sličan njegovom kao jaje jajetu, i kad je vidio da na rukama ima sokne umjesto rukavica, i kad je napokon ipak sjeo u svoj auto, umjesto motora upalio je radio i čudio se kako stvar ne kreće. Kad je svladao i tu poteškoću i krenuo, već je na prvom zavoju dao žmigavac udesno i skrenuo ulijevo, nakon čega je uslijedio prasak koji se daleko čuo.

Kad su ga vozili, i to hitno, u bolnicu, stalno je spominjao neke amebe, i to ne neke pojedinačne amebe, nego skupove ameba.

Pregledali su ga pažljivo, no ništa nisu pronašli.

Četvrti sat - sastav i crtanje. E, tu je Dado skupljao bodove. U stvari, ono k a k o je pisao i nije baš bilo za izložbu (neka su se slova naginjala kao pijanci preko šanka, neka su bila debela poput pajceka, a neka mršava i duga kao košarkaši), ali ono š t o je pisao bilo je doista lijepo, tako da

ga je čak i učiteljica pohvalila, pa joj se čak i frizura malo popravila, ili je možda opet negdje nabavila OHO.

A i rekla je, da potvrdi Dadina nagađanja:

- OHO, dobro si to napisao!

I crtao je dobro, uz manje zamjerke da previše karikira, no to je bio utjecaj njegovog šašavog tate koji nikad u životu nije nacrtao ništa što ne bi bilo nosato. Oprostite: to je bio utjecaj njegovog nosatog tate, koji nikad u životu nije nacrtao nešto što ne bi bilo šašavo.

Uostalom, Nosonja ga je čekao pred školom, a htio je da povedu i Štefeka preko džungle na ulici, ali je u isti čas iz škole izašao ijedan nešto stariji Vravec, devet ili čak desetogodišnji Štefekov brat, pa mu Nosonja prepusti Štefeka.

Poglavlje četvrto

O STANOVNICIMA NEBODERA I STANOVNICIMA NASELKA 10 TOME KAKO JEDNI ZA DRUGE NISU MARILI

Cobra i Štefek polako su koračali u sjeni škole.

Iznad njih vodila se borba nejednaka između Sunca i Smoga. Rahitično kasnojesenje Sunce najednom se toliko osmjelilo da je na nekoliko mjesta probušilo štit dobrog starog Smoga, koji je, međutim, ubrzo dobio pojačanja, tamo od tvornica prema Heinzelovoj.

Škola je inače, imala oblik tankera, sa zbornicom na krmu. Tanker je plovio usred Peščenice, a imao je - što je za jedan tanker sasvim neobično - lijepo nogometno igralište po dužini, odnosno tri rukometna po širini, atletsku stazu, pa stazu za skok udalj zajedno s pijeskom, i sve je to bilo ograđeno žicom i živicom.

Preko puta škole bio je Naselak, a u Naselku sve kuće male, porazbacane bez plana, kao da se neko rastreseno dijete igralo lego-kockicama. Većina nepočešljana i neumivena, samo tu i tamo poneka s našminkanim pročeljem, uglavnom plavom ili žutom bojom. Ulice u Naselku, koje bi se tako mogle nazvati samo uz veliku toleranciju, bile su uske i krivudave, a automobili su u njih zalazili rijetko, a izlazili još rjeđe. Uostalom, malo je tko od stanovnika Naselka imao automobil, ali ih je zato bila sva sila pred jedinom zgradom u Naselku - koja tu uopće nije spadala - i ta je štrcala kao Nosonjin nos.

Bio je to Neboder. Tako su ga barem zvali stanovnici Naselka i to ne bez razloga, jer imao je devet katova stoje za njih bilo drsko visoko, a sagrađen je na sjevernom rubu, tamo gdje je dugo bilo prazno gradilište prekriveno visokim dračem, i gdje su godinama štakori igrali hokej na travi.

Ne bi se baš moglo reći da su se stanovnici Naselka i stanovnici Nebodera previše voljeli. Ne bi se baš moglo reći ni da su se mrzili. Ali bi se moglo reći da jednostavno nisu marili jedni za druge, a kad bi slučajno jedni druge spominjali u razgovorima, govorili su »oni gore« ili »oni dolje«.

S djecom **je_bilo čist** nekaj drugo. I ona iz Naselka i ona iz Nebodera išla su u isti tanker, grijala iste klupe, igrala se na istom igralištu, pa među njima i nije bilo neke veće razlike, osim što su ona iz Naselka imala stare zimske kape, a ona iz Nebodera nove, što se na ovima Nebodera sve sjalo, a onima iz Naselka propuštale cipele, što su oni iz Nebodera imali poni-bicikle, a oni iz Naselka samo noge, osim u iznimnim slučajevima: naime, ona djeca iz Naselka kojoj su roditelji bili u gastarbajteraju, u Švapskoj, bila su bolje odjevena, a neka su čak imala i te famozne poni-bicikle.

Vrageci su imali mamu u Njemačkoj i tatu na Mirogoju. A bilo ih je sedam komada i nisu baš bili jako mladi - imali su svi zajedno 77 godina! Ko jedan pristojni penzioner! Što se tiče spolova, tu su bili strašno neravnomjerno raspoređeni: šest muških i sedma rodica Majica koja je u onih 77 sudjelovala sa svega tri, a čuvala ju je susjeda. |

Ostali Vrageci čuvali su se sami, pa čak i Bucu kojemu je bilo samo pet godina, a naročito Dragec koji je već u stvari bio metuzalem, imao je skoro dvadeset godina i morao se brinuti više-manje za sve: on je bio glava kuće, neposredno odgovoran mami za svu balavurdiju, osim za Majicu koju je, kako rekosmo, čuvala susjeda, pa neće imati

čast da se previše pojavljuje u čudnoj i neobičnoj priči o Vragecima.

Njihova stara, drvena kuća bila je bijedna čak i za jedan Naselak, a to je najgore što se za jednu kuću uopće može reći. Činilo se kao da su preko nje prošli Tataari, pa onda Huni i Avari, nekoliko boljih Vikinga, barem dvije čete Sullejmana Veličanstvenog i jedna manja SS-divizija.

Bila je to možda svojedobno i lijepa kućica. O tom je svjedočila mala veranda ispred ulaza, sasvim neobična, sa dva drvena stupa koja je uspravno držala - kako su govorili stanovnici Naselka - milost božja. Jedino što je donekle davalo živahnost ovoj olupini, bili su golubovi koje je uzgajao Mazalo, jedan od malo većih Vrageca.

Međutim, da budemo iskreni, pokraj nje su stajali već gotovi temelji nove kuće Vragecovih, smiješani od betona i njemačkih maraka. Zapamtite to, jer će s dizanjem nove kuće Vrageci imati grdni nepravilnik!

Poglavlje peto

O NAJSLAVNIJEM VRAGECU KOJEMU JE SLAVA UDARILA U GLAVU A POMALO IU NOGE

U vrijeme kada počinje naša priča o Smogovcima, najslavniji član obitelji Vragec bio je Pero.

Slonov tata otkrio je Peru na jednostavan način.

Poslije ručka, naime, stari Slon bi sjedio na balkonu svoga stana u Neboderu, žvakao kaugumu i pospano gledao prema jugozapadu gdje su, na školskom dvorištu, klinici natjeravali loptu.

Slalomu je, tako se ustvari zvao stari Slon, bio pun nos te igre, pa uopće nije obraćao pažnju. Nije da nije volio nogomet ili ga štoviše mrzio, nego je bio nogometni trener, što smo već uostalom bili slobodni saznati, i to dvaput dnevno u prosjeku, pa nije ni čudo što se htio odmarati od najgluplje sporedne stvari na svijetu, kako je često govorila njegova žena, a Slonova mama. Ako k tome dodamo daje u Dinamu trenirao omladince, onda je njegova nezainteresiranost za ono što se događalo dolje bila sasvim opravdana.

I tako je on drijemao sve dok mu žena za jednu od mnogih godišnjica braka nije poklonila dalekozor koji je od tada obvezno visio o njegovu vratu, a katkad i ušima, naročito ako bi scena u susjedstvu bila zanimljiva ili štoviše uzbudljiva. No, s vremenom je saznao sve o svojim bližnjima, znao je tko što jede, kako jede, koliko jede, pa i to tko koga jede, i jasno da se zasitio, pa je na red došlo igralište.

Golmani su bili slabi, jedan, doduše, malo bolji, ali ni taj bogznakaj, u obrani je onaj mali crveni imao dara, ali ne previše, jedno krilo bilo je loše, ono desno, ali lijevo...

Lijevo je bilo bogovsko!

- Ti Kanta i Hegela - mrmljao je Slalom, a oči izbečio toliko da su mu gotovo izašle na drugu stranu dalekozora.

- Ti Kanta i Hegela, kak taj mali igra!... Ima i lijevu i desnu nogu, a kak centrira, jedanput, dvaput, triput, pa to je ludnica! Još da to ima ko pokupiti... Slon! Slon! - zavikao je.

Slon se pojavio, razmišljajući usput za kakvu će svišnjariju dobiti flisku, ali se iznenadi kad mu stari reče:

- Slon, zemi dalekozor i pogleč onog fakina na levom krilu.

Slon, koji je u teoriji bio možda i jači od Slaloma, ali u praksi nije baš mogao trčati, uzme pažljivo u ruke posvećeni dalekozor.

- Onaj goli? - upita.

-Aha.

- Pa to je brat od Buce.

- Bucin brat - reče Slon koji je pazio na književni jezik, osim kad je sam govorio.

- Da, Bucin brat, Pero.

- Vragec.

- Aha. Električar.

- Dobro - reče Slalom. - Odi ti raditi matematiku, a ja si bum ga izbliza pogledah

Od ovog kratkog dijaloga Slaloma i Slona prošla je godina i pol, a rezultat toga kaj si je Slalom pogledal Peru izbliza, bila je prekomanda lijevog krila Peščenice na mjesto također lijevog krila, ali Dinamovih juniora.

U tom razdoblju Pero je grdno napredovao, nekoliko puta su i novine pisale o njemu, čak se i slika pojavila, dobivao je i neku kintu, što je u kući jako dobro dolazilo, pa se i Dragec sasvim drukčije ponašao prema njemu, ustvari

kao prema sebi ravnom, a kad je pročitao da bi njegov brat, zajedno sa svojim iks nogama mogao i vrlo brzo zaigrati u prvoj momčadi, tresnuo ga je po leđima svojom medvjedom šapom i rekao otprilike:

- Tako, dakle, mister Iks! Uostalom ni prvi ni zadnji loš igrač u Dinamu.

Pero mu je nešto odgovorio, ali vrlo nerazumljivo, a ponovio je to glasno tek kad je Dragec otišao na posao, pa nije bilo veće opasnosti.

No, iako je Dragec, dakle, vrlo prezrivo govorio pred Perom, u duši je bio silno ponosan, pa je čak natjerao sve Vragece da gledaju utakmice Dinamovih omladinaca. Jedna je bila vrlo značajna. Vrlo! I to za čitav Naselak, koji se gotovo u punom sastavu našao na Dinamovom stadionu. U predigri derbija Dinamo - Hajduk nastupili su juniori, a Pero ušao u drugom poluvremenu da zabavi publiku, nakon što plavima baš ništa nije išlo od ruke, i nakon što se u pauzi Slalomu skupila pjena oko usta.

Izvadio je vrlo trener pločicu s nacrtanim igralištem i derao se na centarfora:

- Kak si mogel fulati loptu, ha?... Tu si bil, Deva ti je zavrnuo ko bog, samo si trebal podmetnuti nogu, evo gle (nacrtu jedan križić), tu je bil Deva, a tu ti (nacrtu drugi križić). Utrčal si dobro (povuče liniju) i onda si se zmotal...

- Nisam se ja niš zmotal - usudi se umorni centarfomego-ima mala razlika između ovog na ploči i tam na terenu.

- Nema nikakve razlike!

- Ima. Ploča je ravna, a tam je bila nekakva kvrga i lopta je odskočila.

- Kvrga! Kvrga! Na glavi bu ti zrasla kvrga kad te kvrknem z ovom pločom - mumljao je Slalom, ali dalje nije teoretizirao, a trenutni poraz korektno je priznao time što je centarfora ostavio u igri, a mijenjao lijevo krilo, i tako je mister Iks dobio priliku da se pokaže u punom sjaju. Prve dvije lopte sjajno je izgubio, a treću sam poslao u aut.

Vrageci, koji su se nacrtali nan tribinama, riskiravši lovu za ovaj povijesni susret samo da se šminkaju i slušaju odobravanja svome bratu, u tim su prvim trenucima drugog, dakle, poluvremena nastojali da budu što manji. Dragec je nekako stisnuo svoja bikovska leđa pa nisu bila šira od ovnujskih, Mazalo je tiho šmrcao i češkao se po kosurini, Cobra tiho zviždukao i nezainteresirano gledao prema Zoološkom vrtu odakle se čula lavlja rika, a Štefek i Bucu bespomoćno su gledali, širom rastvorenih usana, s tom razlikom što je Štefek gledao Peru, a Bucu prodavača cici-mici na šibici.

- Idiot - šaptao je Dragec. - Prokleti idiot.

A kad ga je Jura, postolar iz Naselka, grunuo u leđa i glasno upitao...

- Je l' ono vaš brat, Vrageci?

...Dragec se bijesno okrenuo i pogledao šustera mrtvačkim pogledom, tako daje ovaj dobio izgled postolara kojemu bi mušterija svakoga časa mogla baciti u čelo pretijesnu cipelu.

Ali!

Ali uskoro su Vrageci živnuli.

Pero je počeo voziti ono po čemu je Slalom u mladosti dobio nadimak. Prilijepio je loptu uz unutrašnju stranu iksERICA i istom fntom (malo ulijevo, pa onda trzaj udesno i bijeg), prešao dva ambiciozna Dalmatinca (što je popratio bolni, japanski urlik Mladena Delića negdje s vrha tribine) a trećega sije ostavio za desert. Stao je naime, na mjestu, i gledao protivnika u oči, dok je ovaj panično razmišljao što da učini. A kada se napokon odlučio, bio je to takav tunel da ga ni onaj kroz Učku sigurno neće nadmašiti.

Dragec se tada okrene onom vražjem postolaru, i zadere se iz svega grla:

- Gospon Jura, je, sad sam se setil, to je naš brat, ovo levo krilo.

No, kako vrijeme ima zdravu naviku da se kreće, od te je utakmice prošlo pola godine, a u sastavu omladinaca Dinama Pero se sve rjeđe i rjeđe pojavljivao, sve dok jednoga dana nije sasvim nestao.

Stvar je bila u ovome: mister Iks je poludio od slave. Svi su ga tapšali, svi su mu odobravali, svi su mu popuštali, mnogi su mu htjeli platiti piće, a on je sve češće prihvaćao pozive i sve kasnije dolazio kući, a kad je napokon došao, zaudarao je po alkoholu i naravno, drugi dan na treningu spavao. I u školi. I na praksi...

Slalom je zabrinuto klimao glavom, pa je Dragec jednoga ne tako lijepoga dana dobio dva poziva - od Perinog razrednika i Slaloma, a kad se navečer vratio s ovih razgovora, bio je crven kao puranova kresta, dakle, pomalo i ljubičast, i mister Iks bi izvukao gadne batine, da se upravo tada nije dogodilo nešto neočekivano.

Upravo, naime, kad je Dragec bjesnio u kuhinji čekajući da se mister vrati iz skitnje, i upravo kad je natrpao usta »Zdenka« sirom i kruhom, a bilo je sve zajedno oko deset sati navečer, nastade na ulici velika vriska.

Dragec izađe i vidje Miciku, ženu onog vražjeg postolara Jure, kako stoji nasred ceste, pod skromnim svjetlom jedne od četiri žarulje koje su predstavljale javnu rasvjetu Naselka. Vikala je na sav glas:

-Upomoć! Milicija! Lopov! Milicija!

Kako je milicionara u Naselku bilo teže pronaći nego frižider u eskimskom iglou, to do nje dotrča Dragec i poviče:

-Gdje je?

-Tamo! - pokazala ona prema puteljku koji je vodio do pruge. Tamo... Na biciklu.

Dragec se zagleda u mrak. Ništa se nije dalo učiniti. Odvede ženu i predaje njenom šusterskom bračnom drugu, a kad se malo smirila, saznade i detalje.

Lopov joj je dojurio iza leđa, istrigao torbicu iz ruke i zbrisao.

Poglavlje šesto

O SIMPATIČNOM VUKU I VESELOJ PTICI ALI I O TOME ŠTO SE DOGODILO NOSONJI

- Zbrisao! - hladnokrvno zaključio Nosonja kad je drugoga jutra pregledao »Večernjak«, a posebno crnu kroniku. Onda pažljivo smota novine i baci ih u koš.

Išli su u Zoološki vrt iz dva razloga. Dado je htio vidjeti životinje, a Nosonja ne samo vidjeti nego i crtati.

Stavio je pod ruku svoju veliku, zmazanu mapu koja je izgledala kao pljuckalište za muhe, ali su zato papiri u njoj bili lijepi i čisti. Dado je uzeo romobil, navukli su kapute, a onda ih je mama, koja taj dan nije otišla na posao jer se nije baš najbolje osjećala - pregledala. Nosonji je popravila ovratnik balonera i rekla mu da uvuče trbuh kad već ne može nos, a Dadi je dala točne upute kako se mora vratiti, to jest čitav, živ, zdrav, i stoje najvažnije čist. Dado je obećao da će se vratiti čitav, živ i zdrav, ali ono najvažnije nije, i onda su otišli.

Vuk je bio simpatičan, ali je smrdio, vidre su se zavukle u svoja šuplja drva i hrkale jako glasno a virili su im samo repovi. Bodljikavo prase imalo je sve bodlje na broju iako je već bila kasna jesen, a oni debeli štakori sa žutim zubima (ili su pušili ili si nikad nisu prali kljove) zvjerkali su blesavo, pa ipak je Nosonja upravo njih počeo crtati.

Crtao je brzo, sigurnim potezima jednog od najboljih majstora crtanog filma, sve dok se pokraj njega ne nabije

neki čovjek s debelim naočalama, tako debelim kao štakorski repovi, a i taj je imao žute zube.

- Joj kak su lepe vidrice! - reče taj svojoj omanjoj odebljoj ženi.

- Ma kakve vidrice - zasiktala je ova. - Vidre smo već prošli, sad smo kod štakora.

Kratkovidni čovjek nagne se i uvjeri da njegova omanja odeblja žena ima pravo, pa odoše dalje.

Nosonja je onda brzo završio, pa su pošli do okrugle kućice s pticama.

- Vrrrrrrata - progundao je čuvar kad su se Dado, romobil i Nosonja utrpali.

Čuvar se grijao kod peći u sredini kućice i nije znao reći »r«, što je kobno djelovalo na jezični razvoj njegovog najboljeg štićenika. Beo, crna vesela ptica, pokupio je od čuvara istu pogrešku, pa je vikao:

- Zdrrrrrrrravo!

- Zdravo - reče mu Dado.

- Beooooo - pohvali se Beo samim sobom.

- Dado - predstavi se i Dado.

- Fijuuuuuuuu - zafučka ptica i doda: - Zdrrrrrravo!
Jer su ušli kratkovidni čovjek i njegova omanja, punašna.

- Zdravo - reče kratkovidni, pa se obrati ženi:

- Nisam znao da sad već i decu zatvaraju u kaveze. Valda onu kaj ne znaju reći »r«.

- Ma daj šuti - šaptala je žena. - To je ptica.

- Kakva ptica?

- Nekakva črna ko gavran, a govori.

- Ma ajde, to nisam znao. A čuj, ak ljudi lete, zakaj ne bi ptice govorile, to ti je tak danas i kaj se tu more - zaključiti čovjek.

I majmuni su bili unutra, u svojoj vijećnici, i oni su se dobro grijali. Dvije djevojke imale su rupčice na osjetljivim nosićima i gadljivo prolazile pokraj dlakavih vražića-

ka. Nosonju taj miris, odnosno taj smrad, uopće nije smetao, a ni Dadu. Prije nego što su ušli, Nosonja reče:

- Zapravo sam glup. Imam doma majmuna, a ja tu plaćam ulaznicu da ih mogu crtati.

Dado je shvatio, ali ne reče ništa.

Nosonja ponudi čuvaru cigaretu, a onda se prisloni uz kavez sa čimpanzama i počne mazati. Veliki čimpanza nalaktio se s druge strane i gledao to stvorenje s nosom. Tu i tamo zagroktao je od zadovoljstva kad se sjetio kakva gaje mogla zadesiti nesreća, a nije. Odnosno kakva je sreća što je ostao majmun. Da su mu otpale dlake i narastao nos, možda bi bio sasvim nalik ovom stvorenju, što bi bilo više nego žalosno.

I dok je veliki tako razmišljao, mali se čimpanza prvo rukovao s Dadom, onda mu je Dado dao dva kikirikija koje je mali pažljivo razmotao, pa onda s uživanjem, zatvorenih očiju, poklopao, a kad je to bilo gotovo prišuljao se do Nosonje, popeo kao munja po rešetkama i zgrabio olovku.

- Vрати mi moju olovku! - vikao je Nosonja.

- Iiiiiii, iiii - rugao se mali. Da nije jestiva, shvatio je odmah, ali je nije htio ni vratiti. Iz čiste zlobe.

- Majmune! - vikao je Nosonja na njega.

A mali je uživao. Držeći olovku u zubima, sav se presavio i klimatao glavom, a kad se Nosonja približio da pokuša dohvatiti olovku, mali mu se čimpanza popiša u oko.

- Dlakava kretenčino! - vriskao je Nosonja, tražeći rupčić.

- Uostalom - rekao je Dadi (koji se odlično zabavljao) imam ja i flomaster. - A ti se samo ceri...

- Majmunaska solidarnost - progundao je još u bradu.

Morski lavovi su bili u bazenu, kao i uvijek. Njima nije smetala hladnoća, ali su im išli na živce oni ljudi koji nisu kupovali ribu od čuvara i bacali im u usta. Škrtice!

Tu je i bio glavni cilj Nosonjina putovanja. Izvadio je crni flomaster, crn baš kao krzno ovih veseljaka, rekao Daći da se čuva, da pazi na sebe i da slučajno ne padne u vodu, da se ne nagine i da uopće bude dobar i pristojan, jer da su mu morski lavovi potrebni za novi crtić, pa je zabio nos u papir, pogledavajući ipak svakog časa mokre cirkusante.

I onaj kratkovidni je kupio nekoliko riba, ali nije dobro vidio morske lavove na ogradi, pa bi uvijek promašio barem za pola metra, na što bi ovi bijesno zalajali i bacali se natraške da uhvate ako bi se još što dalo, ali obično se nije dalo, jer su se preostala dva već veselo lupala perajama po želucu.

Nosonja sjedne na ogradu da što bolje prouči pokrete. Htio je uhvatiti baš onaj trenutak kad se počinju izvijati iz vode da bi skočili na ogradu, pa se sav izvio da im bude što bliže, kad najednom...

Buć!

Dado nije vjerovao očima. On je, naime, toga trenutka gledao za koliko će kratkovidni promašiti usta jednog morskog lava; kad odjednom vidje kako se iz vode pojavljuje neka ljudska glava. Sudeći po kosi, nosu i svemu ostalom, bio je to nitko drugi nego baš Nosonja.

- Tata! - poviče Dado preplašeno. - Šta radiš tu? Nosonja ispljune malo vode, dočepa se ograde, i sjedne hvatajući zrak otvorenim ustima. Upravo u tom trenutku priđe kratkovidni i ubaci mu u usta ribu.

- Si vidla - reče ženi pobjedonosno. - Sam konačno pogodil, kaj nisam?

Žena se počne derati na njega, a Nosonja ispljune i ribu i još pola litre vode.

Odveli su ih, Nosonju i Dadu, u zgradu uprave. Tamo se Nosonja svukao u gaće i sušio.

Bila su i dva medvjedića koje su hranili na bočicu, pa se Dado nije dosađivao.

Kad su se napokon našli pred Neboderom, Nosonja se zaustavi, pogleda ozbiljno Dadu i reče:

- Ako samo zucneš mami...
- Dobro, dobro - reče Dado smijuljeći se.
- Znaš kakav imam lijevi kroše - zaključí Nosonja prijeteći.

Poglavlje sedmo

U KOJEM SE GOVORI O LJUBAVI MAZALA I DUNJE 10 TOME KAKO JE JOHN WAYNE EFEKTNO UBIO REVOLVERAŠA

LJUBAVI

napisao je Mazalo na papirić i dobacio ga Dunji. Ona kriomice pročita, nasmiješi mu se i napiše na istom papiru:

VOLIM TE

On pročita, osmjehne joj se svojim konjskim zubima i napiše:

I LOVE YOU

Uostalom, bio je to sat engleskog, pa je bio red da se i piše engleski. Kad je dobila papirić, Dunja napiše:

DARLING... KISS

Onda se on osmjeli i načrčka:

I WONT YOU

a ona se uozbilji i napiše zlobno: NOTHING BEFORE MARIAGE

što njega rastuži, ali je sat srećom bio gotov, pa su izašli. Dogovorili su se da idu u kino od četiri, što je bilo malo prekasno za Žandara, ali je ona ipak obećala da će doći.

Mazalo, jedan od Vrageca, točnije treći po redu odzgo imao je jednu žicu dotad sasvim nepoznatu u obitelji Vragec: bio je lud za slikanjem. A osim toga bio je lud i za Dunjom.

Njih su dvoje bili općepoznati i općepriznati par iz VIII b razreda i stvarno ih je bilo lijepo vidjeti zajedno, a bili su i sasvim solidni đaci, osim stoje Mazalo tresnuo jednu godinu, no to je bilo u davnim vremenima, gotovo potpuno zaboravljenim.

Poslije ručka nešto je, naravno, mazao u kuhinji. Ustvare, htio je oprati posude, jer je na njemu bio red, ali kad gaje maknuo sa stola, privuklo gaje ono stoje ostalo: pola štruce kruha, dvije jabuke i stakleni pehar... Pa umjesto da pere, on otvori blok i uskoro prebaci sve te stvari sa stola na papir, ali...

Ali koliko su sočnije bile njegove jabuke, koliko svježiji kruh, a plavkasti bokal orosio se pod njegovim kistom od hladnoće tek zagrabljene vode. I stolnjak je bio nekako drukčiji, pa Pero, koji se upravo odnekud doklatario, zadivljeno zazviždi, ali se na vrijeme sjeti da to nije njegov stil, pa samo kucne prstom po zubima i reče:

- Mažeš, mažeš...

I onda, ne očekujući odgovor, zaključi:

- Maži, maži.

I ode.

Tek tada Mazalo pogleda na sat i vidje daje četiri prošlo. Baci blok na stol, na brzinu se počeslja, opere nekoliko zuba a ostale ostavi za kasnije, i istrči. Dunja gaje čekala duboko uvrijeđena, na uglu na kojem su se uvijek sastajali, a on se ispričavao mucajući, pa su lutali gradom do pola šest i tek tada otišli u kino.

Dunja dade Mazalu svojih pet dinara, a Mazalo odnekud iscijedi isto toliko i kupi karte. Kad se okrenuo prema Dunji, pred njega stane Mali Džek, brat Crnog Džeka.

- Stari, daj mi stotku.

Mazalo ocijeni situaciju, iza Malog Džeka bila su još dva njegova majmuna, osim toga tu je bila i Dunja, pa nije imalo smisla buniti se, jer bi i ona mogla nastradati. Zato izvadi kovanu stotku iz džepa, i dobaci je Malom Džeku,

bez riječi. Ovom se otvoriše usta i ukaza se crna rupa s gdjekojim zubom, stoje nekako bila obiteljska legitimacija, jer je i Crni Džek, šef bande na Kvatriću imao sličnu provaliju. Uostalom, Mali Džek bio je toliko bezobrazan samo stoga što je u svakom trenutku mogao očekivati pomoć starijega brata, a to su svi znali pa su se prema njemu lijepo ponašali.

— Mazalo reda radi zapita Dunju bi li htjela bombona, a bio je sretan kad je ona rekla da ne bi, jer više stvarno nije imao ni kinte, i onda su otišli na balkon, gdje je ipak bilo dosta tiho, naročito u zadnjem redu, i gdje su se mogli lijepo ljubiti a da im nitko nije dosađivao, to više što su se i ostali u zadnjem redu uglavnom ljubili.

Film je bio dobar. Onaj stari kaubojski, pa se zapravo i nisu ljubili koliko su htjeli. Više su se držali za ruke, no i to im je bilo dovoljno. Kad je John Wayne, koji se uostalom jedva kretao a lice mu je bilo naborano kao oranica, sredio dvojicu - jednoga šakom a drugog kundakom - i kada mu se iza leđa pojavio, u potpunoj tišini, revolveraš odjeven u cmo, majmuni Maloga Džeka u parketu udariše istodobno prazne vreće kikija, što proizvede takav prasak da su neki ljudi popadali od straha, a odmah zatim čuo se histeričan smijeh maloga šefa, koji se odlično zabavljao.

Ipak, ovaj je zvuk bio koristan starom Wayneu, koji se trže, naglo okrenu i s boka opali na revolveraša. Ovaj učini još nekoliko koraka, ali mu se na ustima pojavi tanki crveni mlaz-što je bilo vrlo efektno jer je film inače bio snimljen u cmo-bijeloj tehnici - i onda pade kao kruška.

Dunja s olakšanjem odahne i privuče se bliže Mazalu koji je zaštitnički zagrlji.

Desetak minuta potom dogodi se, međutim, tragedija. Čulo se neko komešanje u prvim redovima parketa, a onda se iz gužve izvije stravičan urlik. U šutnji što gaje slijedila začuje se isprepadani glas:

- Doktora, doktora!

Biljeteri zapališe svjetla, film se prekine, a jedan čovjek u drugom redu balkona poviče:

- Ja sam liječnik. Sto se dogodilo?

- Doktore - reče onaj isti glas na sav glas. - Doktore, kako vam se sviđa film?

E, sad je svima puknuo film, ušao je i milicionar, pa su Mali Džek i njegovi majmuni dobili cipelu iz kina, što ih uostalom nije previše ražalostilo, budući da su taj film već stoput gledali.

Ostatak je prošao u najboljem redu. Doduše, Wayne je bio malo ranjen, onako za publiku, ali se ubrzo oporavio i oženio prsatom udovicom svoga prijatelja koji nije dovoljno brzo pucao, pa su otišli kući.

Dok su prolazili ispod kestenova u Ulici nekakve revolucije, Dunja primneti da Mazalo malo čudno hoda. Mazalo je to demantirao, ali časak potom uhvati sam sebe kako korača kao John Wayne. Onako ležerno, a ipak ukočeno.

Dok su stigli do Naselka hodao je već manje ležerno i manje ukočeno, a kako je bilo mračno, lako su pronašli kutak uz vrata starog Papirusa i nastavili tamo gdje su prekinuli kad se John oženio udovicom.

On ju je (Mazalo a ne John) zagrlio nježno (Dunju a ne udovicu), a ona je zatvorila oči jer ionako ništa nije vidjela, pa su se ljubili tako oko pola sata, bez riječi, sve dok Mazalo nije pritisnuo malo jače, a letvica na vratima starog Papirusa pukla, vrata se naglo otvorila i ljubavnici uletjeli u velikom stilu u malo dvorište, ona na leđa, a on na nju.

Istoga časa na Mazalu se nađe nešto veliko, dlakavo i slinavo, što je groznim glasom vikalo »vau, vau, vau«, a iz kuće istrči stari Papirus sa sabljom iz prvog svjetskog klana. Dunja počne zapomagati, a Mazalo nekako zbaci ono čudovište s leđa, podiže svoju malu ljubavnicu i zajedno s njom odjezdi iz dvorišta, praćen neugodnom Papirusovom galamom.

- Tu ste se došli žvaliti, fakini i fakinke, a! - vikao je Papirus. - Samo da vas još jempuť vidim, tak bum vam kosti naravnal da bu vas prošla volja za cmakanjem!

Mazalo, sada izvan domašaja stare sabljetine, okrene se hrabro i zakriči:

- Kukurikuuuuu!

Ali ga Dunja potegne za rukav i odvuče. Bilo joj je dosta za tu večer, a i njezin Žandar već odavno gleda na sat.

Poljubili su se još jednom, zapravo okrznuli usnama, pa se rastali.

Poglavlje osmo

U KOJEM SE PRIČA KAKO JE FANTOM NA BICIKLU U STVARI ŽENSKI FANTOM ALI LAŽAN

U Naselku je bila zavladala histerija. Svaki čovjek koji se navečer vozio biciklom, bio je totalno sumnjiv. Te večeri, nešto prije nego što se Romeo rastao s Julijom, na drugom kraju Naselka napokon je taj »fantom na biciklu«, kako su ga zvali, dolijao!

Ili se barem tako činilo:

Katica, ona koja je pekla ćevapčiče u »Plavcu«, vraćala se oko pola deset kući, vrlo zadovoljna dnevnim učinkom - ćomula je, naime, dobar kilogram i pol mesa - ali je iznenada, iz njoj sasvim nepoznatog razloga, okomit položaj zamijenila vodoravnim, no čim se našla pod jedan vodoravno shvatila je da to na njoj leži glomazno ljudsko tijelo, pod dva vodoravno. A kako je, kao stara konobarica, bila vična ljutim okršajima, nije se zbunila već je bijelom rukom i crvenim mesom tresnula nekoliko puta napadača, što za njega i ne bi bilo tako kobno da u istom ceckeru nije nosila i dvije boce piva koje je također ćomula, pa je fantom bio gotov za nekoliko sekundi.

Onda je Katica pobjedonosno ustala, podigla glavu prema Mjesecu kao Tarzan i zavikala:

- Hej, ljudi, imam ga. Uхватила sam fantoma!

Stanovnici Naselka, neki već u pidžamama, preko kojih su ogrnuli kapute, izgijali su na tu dobru vijest iz kuća i okružili fantoma koji je nepomično ležao, glave zaronjene

u jarak. Okrenuše ga, onako lijepo, vrškovima cipela, i ra-
zočarano puhnuše:

- Pa to je Flaša!

- Je, pa kaj onda kaj je Flaša. Flaša je, al je i fantom!
- vikala je Katica bojeći se da joj ne potamni slava. - Po-
glečte, tam mu je bicikl. To je fantom!

Pogledali su bicikl. Prvi kotač - čista osmica, školska.
Ipak, nešto tu nije bilo u redu.

Flaša je bio stari pijanac, ali ni mrava ne bi zgazio.
Štoviše, pozvao bi mrava na špricer, časna riječ.

I dobro je što se umiješao Mazalo, koji se, kao što re-
kosmo, vraćao sa starog dobrog spoja i naletio na uzbudljivi
scenu. Da rekonstruiramo - reče on, iako je njemu oso-
bno sve bilo jasno. - Gdje ste vi stajali, teta Katica?

- Kaj te briga di sam ja stajala... Evo tu.

- A on je pao na vas?

- Nije pal, nek je skočil na mene!

- Jeste sigurni?

- Pa jasno da sam sigurna. A kaj se ti tu igraš policaj-
ca, balavac jedan, nemoj da i tebe frknem po fmjoklu.

- Ajde, ajde - reče Mazalo i nastavi obraćajući se sad
više Katici nego okupljenim ljudima:

- Flaša je bio pijan, jasno. Zaletio se biciklom u stup, ovaj
mali ovdje, preletio nekoliko metara i pljas, pao na tetu Katicu.

Bilo je to vrlo prihvatljivo. Osim toga, i pijanac se po-
čeo buditi. Sjeo je, uhvatio se za glavu i pogledao oko sebe.

- Ste ga uhvatili? - pitao je.

- Koga?

- Fantoma. Zrušil me je z bicikla i puknul z nečim po
glavi. Joooj, moja glava.

- Jesmo - reče Mazalo pakosno. - Naš je.

I pokaže na Katicu.

- Ko bi si to mislil - promrmlja Flaša zgražajući se. - Ko
bi si to mislil. Ženski fantom!

Poglavlje deveto

U KOJEM SAZNAJETE DA DUNJA VARA MAZALA

Žandar je sjedio u sobi svoje neboderske zatvorske čekaonice i gledao na sat. Upravo kad je kukavica istrčala iz rupe i rekla: »Kukuuuu«, otvorila su se vrata i ušla Dunja.

- A gdje si ti do sada? - postavio je klasično pitanje. Odgovor je ipak bio nešto originalniji. Dunja, naime, koja se toliko prepala kad je ono skupa s Mazalom tresnula u Papirusovo dvorište, prvi put shvati da u životu ima i opasnijih situacija od ove u kojoj se upravo našla, pa se ne zbuni niti pocrveni, nego reče:

- Pobjegao mi je lift.

Žandar nije očekivao taj odgovor, pa se zbuni, a onda i pocrveni, no kad je bolje promislio, učini mu se da taj odgovor sadrži u sebi neku do tada neprimijećenu ironiju, što ga sasvim razbjesni, pa, prokrklja:

- Ovo neka ti je posljednji put. Još jednom i letiš iz kuće.

Dunja pogleda kroz prozor. Bilo je visoko, pa ipak reče:

- Dobro.

- Ivane! - začuo se majčin glas. - Pusti je na miru, pogledaj kakav je krasan film na televiziji. A ti, Dunja, pojed i nešto i gubi se u sobu... Ajde, Ivane, nećeš valjda čekati infarkt...

Otac još jednom odmjeri Dunju, a onda zaključi da je taj film gledao prije dvadeset godina, pa se osjeti starim i prevarenim.

- Boga ti božjega - mrmljao je. - Onako dobra mala djevojčica... boga ti božjega...

Dunja je jela sir i vrhnje, ne shvaćajući daje Žandar u stvari ljubomorani. Da joj je to netko rekao, smatrala bi ga u najmanju ruku smiješnim, ako ne i nastranim, pa zaključila daje mnogo bolje s malo crvene paprike.

Poslije se svlačila u svojoj sobi, ogmula bademantlom koji joj je mama kupila za rođendan, a bio je malo prevelik iako sa sasvim sitnim rumenim točkicama, nalik onima na njenim grudima koje je onda promatrala u kupaonici, vrlo kritički i uspoređivala ih s raskošnom zrelosti Wayneove udovice prilikom kupanja u početku filma koje su onako okrutno prekinula tri prljava desperadosa. Ni sa svojim bokovima nije bila zadovoljna, bili su preuski za njen ukus, i već mjesecima nisu davali nikakva znaka života, kao da će uvijek takvi ostati.

O Dunja, Dunja...

A o dojkama da se i ne govori. Male, pa male. Pljuskala ih je hladnom vodom, jer je u »Tini«
pročitala daje to zdravo, ali one su od hladnoće počele cvokotati, pa je digla ruke. Jedino čime je u stvari bila zadovoljna: struk. Mogla ga je obuhvatiti prstima, doduše ne jedne, ali zato obje ruke, a zatim se otuširala i oprala sve, a naročito zube. Gledala je svoje usne, koje su nakon Mazalovih poljubaca poprimile boju trešnje, a preko njih se sada slijevala nimalo romantična pasta za zube, pomiješana s vodom.

U svojoj sobi stavila je ploču Georga Harrisona »My old love«, a njegovu je sliku imala i iznad kreveta.

S Georgeom je Dunja potajno varala onog naivnog Mazala koji je mislio da osim njega na svijetu ne postoji nitko, a zapravo je čitavo vrijeme bio u trokutu, čiji je tupi kut bio upravo on, Mazalo, a treći, dalek i neuhvatljiv, George Harrison sa svojim brkovima iznad malo rastvorenih usana, s onim pogledom od kojeg bi Dunja svaki put za-drhtala.

Poglavlje deseto

O GRACIOZNOJ KRETNJI, O PČELI I FRANJI TAHIJU

Te noći Dunja je sanjala, i to u boji. Isprva je možda namjeravala sanjati u crno-bijeloj tehnici, ali se predomislila, jer, na kraju krajeva, u pitanju je ipak bila modna revija, a tada su u modi bile pastelne boje...

Revija pod vedrim nebom. Bilo je toplo, to je vidjela po odjeći publike. Muškarci su imali bijele košulje, a žene lagane, ružičaste haljine. Pista se kao dugačak klin zabijala među promatrače.

Dunja se, iza ružičaste zavjese, spremala za nastup. Nervozni modni kreator davao joj je posljednje upute kako da gracioznom kretnjom skine svijetloplavi kaputić ljetnog kostima, budući daje on u ovo svoje krojačko remek-djelo polagao velike nade i nikako nije želio da zbog moguće nespretnosti svježje manekenke ostane kratkih rukava (iako je kaputić kostima, ruku na srce, već i imao kratke mkave). No, Dunja gaje ohrabrila svojim samosvjesnim držanjem, i on je odahnuo kad je mala stupila na scenu i kad su se začula dva uzdaha, sasvim različito obojena. Jedan je dolazio iz grla ženske publike, i bio je upućen kostimu, a drugi se dovaljao iz muških grla i bio je namijenjen, naravno, Dunji.

Hodala je tako, uspravna, nasmiješena, kao grčka boginja, kad se najednom u brišućem letu pojavi jedna sasvim slavenska pčela i ubode djevojku u nadlakticu. Manekenka se ukoči, licem joj preletje sjenka boli i bijesa, no svlada se i nastavi koračati, smiješeći se. Ali, tragedija bijaše neiz-

bježna. Kad je Dunja, naime, došla do kraja piste, tamo gdje je morala onom gracioznom kretnjom skinuti kaputić, ustanovi na svoje veliko zaprepaštenje kako joj je ruka toliko otekla da nikakvo skidanje jednostavno nije dolazilo u obzir.

Tada je i publika primijetila što se dogodilo. Nastalo je isprva tiho šaputanje, onda žamor, pa se tu i tamo poneko drskiji počeo cerekati, dok na kraju nije buknila eksplozija smijeha. Dunja je vidjela kako oni isti muškarci koji su je do prije nekoliko trenutaka gledali s neskrivenim obožavanjem, sada zabacuju glave unatrag (tako da su im se vidjele nabrekle volovske žile) i otvorenih usta grokću u provali neočekivanog veselja. Žene su pak jedva dočekale neprilik u lijepu manekenku, pa su sada vrištale, tulile, lupale nogama, pljeskale se po koljenima i brisale oči rupčićima.

Iza ružičaste zavjese modni kreator je čupao kosu, no kako je imao periku, bio je to sasvim nedostatan izraz očajja, pa on stoga izvadi revolver iz unutarnjeg džepa svog ljubicastog sakoa i ispali si metak u glavu. Tane mu, međutim, prođe na jedno uho unutra na drugo van, što kreatora još više razbjesni. I ne samo njega, nego i muškarca u publici kojemu je metak doletio ravno u srce. Pogodeni pogleda svoju košulju i vidje na njoj gadnu rupu, pa, kako nije znao odakle je tane doletjelo, ošamari najbližnjega svoga, nekog nedužnog muškarca...

Nastadne neviđena tučnjava u kojoj su sudjelovale i žene, a one bijahu neobično ratoborne. Uglavnom su grizle i odgrizale sve do čega su mogle doći. Dunja s užasom vidje kako jedna drži među zubima okrvavljeno uho, druga nos, treća jezik koji je još uvijek nešto govorio, a djevojci bi najčudnije od svega to što su ovo one iste dobro odgojene žene i oni isti pristojni muškarci koji su onako učtivo pratili reviju i na kojima se stvarno nije moglo primijetiti koliko su krvavi ispod kože. Ali, u isto se vrijeme s Dunjom dogodi nešto još čudnije: dok je, naime, promatrala

divljanje publike, ona njezina nesretna, otečena ruka, još se više napuhnula, tako daje sada bila nalik balonu. I stvarno - djevojka poletje preko krovova, preko Save, preko Kolo-dvora i Zrinjevca, preko Dolca sve do Katedrale... gdje je netko snažno povuče za noge i odnese u sigurnost. Dunja okrene zahvalno lice prema spasiocu, ali vidje da je to Quasimodo. Bio je ružan, a uz to je govorio francuski, pa ga uopće nije razumjela jer je znala samo ponešto engleski, a on opet nije znao engleski. Franglez u to doba nije postojao pa mu Dunja lijepo reče hrvatski dajte pusti, što je čudovište isto tako lijepo razumjelo, pa je i pusti, ali joj reče da joj neće ništa, daje ono dobro i da idu zajedno u diskač. Otišli su u »Big Ben« i tamo plesali, čudovište je kupilo dvije limunade i uopće se vrlo dobro ponašalo, pa Dunja zaključi da bi ga možda mogla i zavoljeti, samo da nije tako ružno. No, upravo u taj čas ustade bubnjar u crnoj kukuljici i energično se uputi prema njoj i Quasimodu, koji početi tiho cviljeti i polako se povlačiti prema izlazu. Čovjek u crnoj kukuljici grubo povuče Dunju za ruku i izvede je kroz neka mala, pomoćna vrata, pa je ubaci u automobil i odveze u Susedgrad. U jednoj velikoj odaji, s vatrom u kaminu i jelenskim rogovima po zidovima, bubnjar skide kukuljicu i Dunja s užasom ustanovi daje pala u ruke silniku Tahiju, koji, sotonski se smijući, približi svoja odurna usta njenim usnama, ali se ona izmakne i pojuri prema prozoru, prijeteći da će se baciti u dubinu. Tah i tada pozove dva stražara s helebardama, i ovije povedoše u tamnicu. Kad su joj se oči privikle na mrak, ugleda nekog čovjeka u okovima, u stvari dječaka, a taj je zadovoljno fućkao i namigivao joj. Bijaše to Mazalo, i imaše, što ju je najviše zaprepastilo, kist između palca i kažiprsta desne noge (jer su mu samo ruke bile okovane) a radio je upravo na jednoj naivnoj slici koju ponudi tamničaru kad mu ovaj donese ručak. Tamničar, koji je znao da će slike naivaca jednom vrijediti milijune, pristane da u zamjenu oslobodi slikara i Dunju, pa se

oni nađoše izvan Susedgrada, ali... Tači je ubrzo saznao za tamničarevu podvalu i organizirao potjeru za Dunjom i Mazalom koji su već odmakli do sjevernih obronaka Medvednice. Situacija da ne može biti lošija. No, Mazalo, kao i uvijek, pronalazi izlaz: na jednoj velikoj, glatkoj stijeni širokim potezima namaza lijep, šumoviti krajolik, a onda se njih dvoje sakriše u grmlje. Plan uspije u cijelosti: Tači, lud od bijesa, i njegovi bjesomučni konjanici, zaletješe se u stijenu i popadaše okrvavljeni, nakon čega se Dunja i Mazalo vratiše tramvajem u Zagreb.

Tek u zoru djevojka je zaspala čvrsto, bez snova.

Poglavlje jedanaesto

O NEVJEROJATNOJ UZROČNO-POSUEDIČNOJ VEZI IZMEĐU PEKMEZA I FANTOMA NA BICIKLU

Kao što znamo, pokušaj hvatanja fantoma na biciklu propao je. Kao i svi pokušaji prije i poslije one kobne zabune s Katicom i Flašom. Sve dok jedne večeri mali Buco nije naišao na pravi trag.

Od svih vražjih Vrageca, samo je on te večeri bio kod kuće. A bilo je već osam sati.

Mali očajan: ona prokleta braća nisu mu ostavila baš ništa za jelo, a Bucin kapacitet bio je takav daje mogao pojesti odraslog vola skupa s ražnjem, što se na njemu, uostalom, i vidjelo. Imao je trbuščić poput mandarina, a na obraščićima bi mu zavidio i malo bolji praščić.

Sjedio je za velikim, praznim stolom, a iz očiju su mu kapale krokodilske suze. Tiho je šaptao:

- Mama, mama, ja sam gladan. Mama...

A onda jače i bješnje:

- Mama!

Kako je bilo lijepo kad je mama bila kod kuće. Uvijek se moglo nešto dobiti za njupu. Kako je bilo lijepo kad mu je spremila polubijelu kavu, pa na polubijeli kruh namazala crveni pekmez...

Sada mu uz suze na stol kapne i malo sline, ali u isti čas mali pajcek prestane i sliniti i cviljeti.

Pekmez? Pa pekmez postoji i sada, samo gaje Dragec stavio na najvišu pregradu.

»U špajzu, u špajzu, u špajzu, trrararrara«, zapjevalo je nešto u Buci, na staru melodiju, a onda se opet snuždio.

Tko će to dohvatiti, kad je visoko kao Sljeme. Na Sljeme barem vozi žičara, a do pekmeza ništa. Buce donese stolac u ostavu, popne se, ali je pekmez još uvijek bio daleko, daleko gore. Onda se mali odluči na planinarenje.

Penjao se penjao, i popeo!

(Nemreju Vrageci propasti da očeju, govorili su stanovnici Naselka.)

Odmaknuo je hrpu starih zdjela i iza njih pronašao dragocjenu staklenku. O tome daje odnese dolje nije bilo ni govora, razbili bi se i on i ona, pa je odlučio pogostiti se gore, kud puklo da puklo.

Sjedne zadovoljno i napikira prstom.

Plonk... čulo se. Rupa je bila napravljena, sad ju je valjalo još malo proširiti, pa onda samo jesti, jesti, jesti...

Ali vruga, čovjek zbilja više ne može ni mirno žderati. Kad je bio u najvećem poslu, začuje korake u kuhinji. Krv mu se sledi u žilama, ali ostade miran. Na svu sreću, vrata su bila sasvim malo otvorena, nekoliko centimetara...

- Jučer je bilo samo osam krpi. To više nema smisla.

- A da, pa nije uvijek tako malo, što se nerviraš.

Vlasnik prvoga glasa bio je Pero, a vlasnika drugog Buce nije poznavao.

- Osim toga, sad si veliki džek, već i piskarala drapaju o tebi.

- Pisali su i prije - reče Pero nekako žalosno.

- Da - naceri se nepoznati. - Prije lijevo krilo, a sada fantom na biciklu.

Buce načuli uši. O fantomu na biciklu slušao je svaki dan. Katkad gaje sanjao, kao ogromno čudovište sa crnom maskom na licu, koje je jelo malu djecu dok se vozilo na nekom crvenom, letećem stroju. Uh...

- Točno - čuo se glas mistera Iksa. - Sada sam fantom. Ali, dosta mi je svega. Šoder sam ti vratio, i više od toga.

- Pazi ti njega - reče glas prijeteći. - Ostaje kao do sada ili će panduri dobiti pismo s imenom, prezimenom i jednim malim opisom, pa će ti se nacrtati...

- Ti, đubre - promrmlja Pero nekako previše tiho, a odmah zatim začuje se - pljas!

Nakon tog prvoga pljasa slijedio je drugi pljas, pa treći pljas, a onda Perin jauk, što je Bucu toliko preplašilo da se naglo trgnuo, a trgnule se i stare zdjele, pa popadale na pod ostave uz takvu buku kao da se srušio boeing.

Oni u kuhinji prestali su se tući, a trenutak potom Bucu vidje kako nepoznata glava promoli u ostavu.

I upravo tada jedan lonac, koji je još razmišljao da li da padne ili ne, odluči ipak skočiti, i to točno na nepoznatu glavu koja ispusti nekakav čudan uljs, a njen vlasnik dade petama vjetra.

- Sutra da vidim šoder! - čuo je Bucu, ali to se već gubilo u daljini.

Tada Pero oprezno uđe u špajzu, pogleda gore i vidje malo debelo lice, prekriveno pekmezom, i malo debelo tijelo na koje su se nastavljale male debele nožice. A sve to zajedno vikalo je iz svega glasa:

- To je vuk, to je vuk!

Nagodili su se ovako: Pero je rekao da Bucu neće otucati za pekmez, a Bucu neće odati Peru. Međutim, Dragec je uskoro otkrio da je staklenka gotovo prazna, pa je Bucu dobio batina, a kako je dobio batina, smatrao je da ugovor s Perom više nije punovažan, i onda rekao Dragecu da je Pero fantom, na što je najstariji Vragec samo odmahnuo rukom.

No, Mazalo koji je upravo mazao nekakvu zagrebačku ulicu, a daje zagrebačka vidjelo se po gomilama otpadaka, shvati Bucu ozbiljnije.

Ne reče, doduše, ništa, ali je zato drugoga jutra otišao u dućan i kupio malu bombonijeru. Kad se Bucu probudio, našao je za stolom Mazala a na stolu čuda božja od čokoladnih bombona zamotanih u zeleni, u plavi, u crveni staniol. Bucu zagrabi punom rukom, ali istoga časa dobije po prstima, pa iznenađeno pogleda Mazala.

- Čekaj, pajcek - reče mu Mazalo. - Ima vremena.

- To nije za mene?

- Kako se uzme... Ajde, ispričaj lijepo ispočetka sve što znaš o fantomu.

- Pa - počne Bucu - ja sam, znaš, bil u špajzi, i tam sam tražil, znaš... pa znaš... i onda su oni došli u kuhinju, znaš...

I tako, s jedno stotinjak »znaš« i »pa«, Mazalo sazna istinu.

Poglavlje dvanaesto

O TOME KAKO JE NOSONJA DOŠAO NA IDEJU DA DADU INSTALIRA UMJESTO CENTRALNOG GRIJANJA

Nekako u to vrijeme zavlada u Zagrebu gripa. I to ne neka obična gripa, nego neka novozelandska. Virus su se snažno odbacivali zadnjim nogama, a imali su i tobolac s malim virusima, pa im je bilo teško doskočiti.

- Ima temperaturu - reče Dadina mama Dadinom tati. Gledali su čas u termometar u kojem je živa skakala uvis kao da se sprema za olimpijadu, čas u Dadeka koji je ležao kao bespomoćna crvena paprika.

- Cccccccc - procucketa Nosonja, ali mu se onda lice malo razvedri pa reče:

- Fino, barem ne moramo grijati stan.

- Budalo jedna - razljuti se Dadina mama. - Kako se možeš tako šaliti. Možda ima upalu pluća... Zvat ću kućni posjet, a ti skuhaj čaj i daj mu andol.

- Čaju?

- Ne, Dadi... I prestani izigravati cirkusanta!

- A malo luka i rakije, a? - upita Nosonja ozbiljno. Znaš što reče Držić: »Jer puk je star i mudar.«

- Ne! Čaj i andol. Svoje gluposti ostavi za sebe.

- Mama - procvili Dado - daj da te poljubim.

Mama se nježno nagne nad Dadu, a Nosonja reče:

- E, sad će mali, zeleni, novozelandski virusi skočiti mami u usta, pa ćemo imati dva bolesnika. Još ako i ja zaradim gripu, svi ćemo otegnuti papke.

Ipak je otišao u kuhinju i skuhaio čaj, a mama je telefonirala.

Kada je došao liječnik, Dadi je temperatura već bila pala, ali je samo malo natukla koljeno, pa opet skočila živahno na noge. Liječnik je kuckao po Dadeku, kao da kuca po vratima, ali mu nitko nije otvorio. Ničega unutra nije ni bilo, osim pluća naravno, pa liječnik zaključí daje ipak samo gripa, ali jaka, propiše sirup s antibioticima i još neke tablete, čime je šutke potvrdio Nosonjinu pretpostavku da mu je i žena inkubator za male viruse.

Bila je već večer, Dadekova mama odavno je kurila 39, kad Nosonja zaključí da svi ti lijekovi ne valjaju ništa, pa skuha jak čaj, nalije limunov sok i malo ruma, nareže na sitno dosta luka i češnjaka, i pozove umiruće na posljednju večeru. Mama se ispočetka malo bunila, ali je jela, Dado također, a Nosonja je jeo fol zbog preventive. Zabio je nos u tanjurić sa češnjakom i mazao grozno halapljivo.

Onda su smrdjeli po luku i češnjaku tako strašno daje cvijeće u vazi palo u nesvijest i nikada se više nije oporavilo.

I, kako to već biva, kako to već posjeti dolaze u najnezgodniji čas, tako je u taj nezgodan čas, dakle, pozvonio na vratima mesar od kojeg je Dadin Nosonja nekoliko tjedana prije kupio polovnog »fiću«, ali još ga nije platio, iako je rekao da će to učiniti ODMAH.

Nosonja otvori, ali kad vidje mesara, naglo zalupi vrata. No, ovaj je bio uporan, pa mama reče Nosonji da ga ipak pusti, što Nosonja učini, kisela lica. U predsoblju je još jednom pokušao preplašiti čovjeka gripom, i to novozelandskom, ali je ovaj imao debelu kožu.

- Dobra večer - reče mesar ulazeći u sobu.

- Dobra večer - reče mama.

- Pa kako ste, kad već jeste - upita Nosonja mesara huknuvši mu pritom u lice, tako da se ovaj gotovo skljojao na pod.

Mama se, međutim, izgubi u drugu sobu, pa muškarci počeu pregovarati.

- Ja sam, razumijete, došao, razumijete - reče mesar.

- Ne - veli Nosonja.

- Pa razumijete, po novac, razumijete...

- Aha! - prisjeti se tobože Nosonja. - Onu bagatelu...
No, pa, razumijete, ja trenutno baš, razumijete...

- Nemate novac? Čujte, razumijete, vi ste meni rekli, razumijete...

- Pa hoću, naravno, razumijete, samo trenutno, razumijete, ne?

- Ne! Vi mene ne razumijete, to tako ne može, razumijete!

Pa kako više doista nije mogao izdržati, iako je, kako rekosmo imao debelu kožu, upita:

- Po čemu tu kod vas tako grozno smrdi?

Nosonja počne njuškati, ali ne nađe uzročnika.

- Ne znam, razumijete - reče - do sada nije smrdjelo.

- Šta vi s tim hoćete reći, razumijete, da do sada nije smrdjelo. Dok ja nisam došao, ha? Dužni ste mi, razumijete, i još me vrijeđate...

Naglo je ustao, a onda procijedio bijesno:

- Ako do sutra ujutro ne dobijem novce, uzet ću svoj auto i zdravo, razumijete?

- Onda zdravo i razumijete - zaključí Nosonja. Mesar zalupi vratima na odlasku, a mama se pojavi na pragu spavaće sobe.

- Pa zašto mu ne platiš? - upita kašljucajući kh kh kh.

- A ne, ti novci mi trebaju - reče Nosonja. - Dat ću mu pola, a pola poslije Nove godine.

- Ali kako se možeš dovoditi u tako glupu situaciju! - ljutila se mama. - Kh, kh, kh, da ti taj čovjek dolazi ovamo i traži novac. A osim toga, ja moram íći u mesnicu sve do

Heinzelve, iako mi je ova pred nosom, samo zbog tvog kh, kh kh...

- Ima on dosta novaca - izjavi Nosonja. - Samo nas je na vagi zakiniu u ovih deset godina barem za tri kotača.

-To je druga stvar.

- Ima love ko blata. Kad se drugi put rodim, idem u mesare.

- Platit ćeš mu sutra - reče mama.

- Neću! - viknuo je Nosonja odlučno. - Prije ću se ubiti.

- Platit ćeš mu! - ponovi ona definitivno, na što se Nosonja rastuži, otvori prozor i skoči u mrak.

Mama ravnodušno šmrce i ode pogledati Dadu. Uostalom, ispod prozora je bio balkončić, pa se Nosonja, vidjevši da njegovo samoubojstvo nije imalo željeni efekt, lijepo vratio kroz vrata, a drugo jutro ode u banku.

Putem je sreo Dadinu učiteljicu.

- A zašto vaš mali ne dolazi u školu? - upita ga ona.

- Znae što - reče Nosonja. - Imam ideju. Poslat ću ga u školu, a vi ga stavite u podrum umjesto centralnog grijanja.

Poglavlje trinaesto

U KOJEM MOŽETE PROČITATI DA SE S OPTUŽENIM DOBRO POSTUPALO IAKO JE DOBIO NEKOLIKO FLISKI

Pero je odmah primijetio neobičan razmještaj kad se te večeri vratio kući. Kuhinjski stol bio je okrenut nekako čudno, na njemu čisti stolnjak, što je bilo više nego neuobičajeno, a na čelu je sjedio Dragec, što je bilo prilično obično. No bilo je neobično što je s lijeve strane sjedio Cobra s notesom u ruci, s desne stajao Mazalo, a ispred stola, osamljene, bijahu dvije stolice. Jedna popunjena, i to Bucom, koji je sjedio s vrlo važnim izrazom na licu, a druga slobodna. Pokraj vrata stajao je Stefek, vrlo ozbiljan.

I uopće, svi su bili vrlo ozbiljni.

- Kakav je ovo cirkus? - upita Pero bacajući torbu s alatom u kut.

- Dođi - reče Dragec smiješeći se - šapnut ću ti!

Pero mu se približi tako nekako na dvadesetak centimetara, a tada ga Dragec udari raširenim dlanom, svom snagom. Pljuska je bila tako zvučna da je pola Naselka skočilo na noge, a kad je mister Iks udario leđima u drveni zid i srozao se, postolareva žena preko puta istrčala je iz kuće u panici, noseći samo najnužnije stvari.

Mister Iks se polako dizao, gledajući Bucu, koji je nezainteresirano škiljio, mlatarao nogama i nešto pjevušio u bradu.

- Dobro - reče Dragec. - Optuženi je, čini se, rekao da shvaća optužnicu.

Pero sjedne na slobodnu stolicu, pokraj Buće, držeći se za obraz na kojem se mirne duše moglo ispeći jaje na oko.

- Štefek - naredi Dragec malome koji je još uvijek stajao kod vrata - pazi da se krunskom svjedoku ne dogodi ništa.

- Obrana! - obrati se Dragec Mazalu. - Imate li možda kakve pritužbe u vezi tretmana optuženog?

- Ne - reče branitelj po službenoj dužnosti. - Mislim da se s optuženim vrlo dobro postupa. Zahvaljujem.

- Drago mi je - reče Dragec. - Da ne gubimo vrijeme, prijedimo odmah na ispitivanje svjedoka. Neka svjedok ustane i priđe... No!

Buco je mlatarao nožicama i pjevušio.

- Svjedok! - zadere se Dragec.

- Aha... misliš na mene, dobro, dobro, kaj se dereš.

- Joj, ak te opalim, majmune - ražestio se Dragec zaboravljajući na protokol.

Buco se dogega do stola i ukoči.

- Ponovi ukratko što si čuo kad si žderao pekmez.

- Opet?

- Opet.

Buco ispriča. Pero ga pogleda zmijskim očima. Kad je mali svršio, upita Dragec optuženog:

- Dakle, ti si fantom?

Pero neodređeno zaklima glavom, a onda tiho reče:

- Pa... jesam... ali nisam kriv.

- Objasni.

- Bio sam dužan Crnom Džeku, a nisam imao odakle vratiti.

- Koliko?

- Sto pedeset.

- Za što?

- Za šoder na kartama i jednu mačku koju mi je Džek nabavio.

- Da pišem to sve? - javi se Cobra koji je bio zapišničar.

- Piši - reče Dragec, pa upita Mistera:

- Kakvu mačku?

-Majednu... drapačozericu...

- Što je rekao? - javi se opet Cobra.

- Ništa, to ne treba pisati - reče Dragec.

- Molim sud da ne ulazi preduboko u intimni život optuženog - prosvjedovao je Mazalo po službenoj dužnosti.

- Neka bude sretan da mu ne uđem preduboko nogom u želudac - razljutio se Dragec, ali se odmah i smirio.

-I onda - reče - onda te je Džek prisilio da kradeš kako bi dobio natrag svoj kako ono reče... šoder.

-Da.

-I, jesi li mu vratio?

- Jesam. I više nego što sam bio dužan.

- Zašto?

- Jer me sad drži u šahu. Ako prestanem voziti bicikl...

- A je I', to se zove voziti bicikl?

- No, ako prestanem... da će sve javiti pandurima.

- Miliciji.

-No da, miliciji.

- E, svinjo jedna - reče Dragec. - No, da vidimo, koliko si to puta »vozio bicikl«?

- Pa... deset... jedanaest...

-Nema pa deset jedanaest, nego točno!

- Trinaest.

-I sjećaš se točno od koje si ženske što maznuo?

- Po prilici.

- Točno! - razdere se Dragec.

- Dobro, dobro, sjetit ću se.

- Napraviti ćeš popis, i vratiti ćemo novac. Svima! Anonimno, jasno... A ti, prljava životinja - ustade Dragec - ti ćeš nam nadoknaditi taj novac (pri riječi novac opali mu još jednu pljusku, ovaj put zidarsku, nadlanicom) i to tako što ćeš ustajati u pet ujutro i raditi na novoj kući sve dok ne odeš u školu, iz škole ćeš trčati kući i raditi sve do navečer. Tako sve dok kuća ne bude pod krovom, a onda ćeš opet na treninge. Je li jasno?

Pri zadnjim riječima zamahne, ali zaustavi ruku.

- Jasno - reče Pero.

- Dobro, a sada na spavanje, sutra imaš nekog posla rano ujutro.

Mister Iks se pokupi u sobu.

Mazalo uzme blok i počne nešto črčkati, a Cobra podnese zapisnik Dragecu na potpis.

- Goni se ti i zapisnik - vikne Dragec bijesno, navuče kaput i izgubi se u prohladnu zimsku noć.

- Dobro, a kaj danas ne burno večerali? - upita Buco.

Nitko ne odgovori.

Poglavlje četrnaesto

POTVRĐUJE DA SVAKA PTICA SVOME JATU LETI OD BALČAKA I OD DJEVOJAKA I OD LOVA I OD SOKOLOVA

Cobra je pisao pismo majci. Bio je on, u stvari, od svih Vrageca najprivrženiji toj njihovoj dalekoj mami, najosjetljiviji, najranjiviji mali jedanaestogodišnji dječak na svijetu.

Mazalo je mazao neko platno i ispod oka promatrao svoga brata. Znao je po prilici što se u njemu zbiva, pa nekako nesvjesno promijeni temu, i ubrzo se počnu pojavljivati obrisi ženske glave.

Trudio se da radi što bolje, jer sada je imao i strogog kritičara.

Nosonju!

Naime, nekoliko dana prije začelo se jedno nesvakidašnje prijateljstvo.

Nosonja je poznavao Mazala iz viđenja. Poznavao je zapravo Stefeka, Dadekova »konškolarca«, a Mazala je viđao u Štefekovom društvu i od Dade saznao daje to Stefekov brat, i to je bilo sve...

Međutim, kako je zima te godine bila vrlo blaga - nije to ni bila zima nego pravo proljeće, za inat televizijskim meteorolozima koji su najavili početak ledenog doba - Mazalo je došao na ideju da oslika jedan drveni zid stare kuće Vragecovih, i to mu je tako dobro pošlo za rukom da Nosonja, koji je često šetao Naselkom, nije mogao ne zapiknuti nos u tu slikariju koja je odavala neobičnu darovitost svoga tvorca, to jest Mazala.

No, da vam odmah kažem stoje bilo na zidu. Znadete li one stihove Ivana Mažuranića:

*Pod čadorom aga sjedi
Ter izmijenja tutum kafom,
Mrku kafu duhom paklenijem.
Ispred čalme čelo vedro
Namrštio mrskam tamnijem,
A junačko pod njim oko
Ko pramenom od oblaka
Namrčio, tere mukom muči.
Misli aga svakojake misli:
Od balčaka i od djevojaka,
I od lova i od sokolova...*

E, pa upravo je to bilo na zidu. Ali...

- Isuse - rekao je Nosonja češkajući se po glavi. - Kakva kompozicija.

- Nije to kompozicija, to je slika - rekao je Dado, i sam prilično impresioniran. - Mazalova...

- Kompozicija - reče Nosonja - to je način na koji... A onda se sjeti da je to možda previše zvuzlano za maloga, pa reče:

- Uostalom, što se ti miješaš... Časna riječ, mali Celestin Medović...

- Kakav Medović, kad ti velim da je Vragec... Mazalo!

- Sutra reci Štefeku da dovede tog Mazala!

I stvarno, dan potom Mazalo je došao u Neboder. Onda je opet izašao, pa opet došao, ali ovaj put s nekoliko desetaka crteža. Onda dugo nije izlazio, a poslije je dolazio skoro svakoga dana.

Poglavlje petnaesto

O JEDNOJ DOBRO EKIPIRANOJ MAČKI I JEDNOM VELIKOM DŽEKU10 TOME KAKO JE OVAJ POSLJEDNJI DOBIO FLASTER

Šljiva je bila i unutra i vani. Vani, na ulici, hladna šljiva, a unutra u »Daj damu« na Kvatriću - kuhana šljiva. Jedna od rijetkih šljiva te inače blage zime.

Crni Džek pio je kuhanu šljivu u društvu jedne vrlo dobro ekipirane mačke, koja je upravo pomandala veliki sendvič sa šunkom mljac mljac i zahtijevala da joj se doru-fa nekaj čvrstoga. Imala je veliki šešir, onakav kakav se nosil prije trideset, četrdeset metri pa je opet došiel u modu, šos joj je bil glokn ispod koljena, a čizme bogme i preko koljena. Rufala je takvu ogromnu torbetinu da bi u nju mirne duše mogel stati kakav srednjevelki šarplaninac, a prek neke fol indijanske šulje imala je bundu. Sve u svemu bila je tak dobro skockana da su je sitni džekovi okolo gledali s poštovanjem.

To više što je bila u društvu Crnog Džeka, a Crni Džek bio je ovdje šef.

Veliki šef donese joj jednu votku s limunom, a Kety (tako je tražila da je se zove, iako je onaj y na kraju bilo strašno teško izgovoriti) otvori rolo i ubaci čitavu čašu odjednom, a onda zapali pljugu i počne se šminkati po »Daj damu« bacajući prezrive okoslave po sitnim, zbunjenim džekovima.

- Čuj, Džek - reče kad joj je bilo dosta. - Ne burno valda furt tu?

- Čekam Iksa - reče Džek. - Ima još pet minuta fore. Ak ne dogilja, napravil bum mu takav šou da bu se sećal dok ne odapne.

- Pa rekel si da burno danas išli slušati onog sluhista. Meni je to tak dosadno...

- Čuj, stara - progunda Džek ozbiljno. - Ak se ne središ, tak bum te puknul da bu ti se ćela ova fasada razlepila po zidu.

Kety zašuti, pa su onda šuteći čekali, ali Iks nije dolazio.

Onda Džek ode na zahod, a Kety iskoristi priliku i zбриše. Džek je bio, naravno, strašno bijesan. Bio je bijesan još i onda kad je već došao do pruge koja dijeli Peščenicu i Svetice, a osim toga imao je gadan osjećaj da ima flaster.

I imao gaje.

Flaster se zvao Dragec, a pratio je Džeka već od Kvatrića. Kad je vidio da u blizini pothodnika nema nikoga, potrči, i prije no što se Džek uspio okrenuti, udari Velikog šefa teškom šaketinom po šiji.

Da ne ulazimo u detalje, Džek se nakon nekoliko desetaka uvjeravanja, kojeg je posljedice liječio nekoliko tjedana, ali i nakon dva tračka nade, kad je naime imao neznatnu premoć zahvaljujući jednom malo preciznijem udarcu u Dragecov želudac - svečano zakleo da više nikad neće ni porazgovarati s Perom, a kamoli tjerati ga da krade. Ovu zakletvu je vrlo uvjerljivom učinio ekspresni vlak Beograd - Miinchen koji se upravo pojavio, a kako su stajali u neposrednoj blizini pruge, slomljeni Veliki Šef imao je gadan osjećaj da bi ga ovaj prokleti medvjed mogao baciti pod željezno čudovište.

Time je »slučaj fantom« bio završen.

Ustvari, zadnji čin odigrao se nekoliko dana prije Stare godine. Tada su na trinaest adresa u Naselku stigle poštanske uputnice, s novcem naravno.

Dragec se sada mogao smiriti. Mogao? Vraga se mogao smiriti. Pročitajte sljedeće poglavlje, pa ćete vidjeti...

Poglavlje šesnaesto

ILI DUGO PUTOVANJE U NOĆ S NEŠTO POVRAĆANJA

Odgovor je brzo stigao: mama poručuje Cobri da je on njen najmiliji sin, da ona misli samo na njega i da će mu donijeti mnogo lijepih stvarčica, samo neka dobro uči, ali kad je Cobra knjigu proučio, kako bi rekla narodna pjesma, smrknuo se od glave do pete i nekoliko dana zamišljeno šutio. Mazalo i Pero pustili su ga na miru, misleći daje u pitanju opet neki od ludih Cobrinih izuma koji su uvijek zahtijevali nekoliko dana pripremnog mrgođenja, a Dragec je bio suviše zaokupljen razbijanjem glave oko nove kuće a da bi obraćao pažnju na mušice čaknutog izumitelja.

Jednog dana, međutim, izumitelj je nestao.

Čekali su ga do jedanaest navečer, a onda je Dragec otišao u stanicu milicije s Cobrinom fotografijom. Dva dana potom, slika s koje se Cobra šeretski osmjehivao, izašla je i u »Večernjem listu«, a iznad nje prilično masan naslov,

NESTAO DJEČAK

To je Dragec sredio s dežurnim urednikom u svojoj smjeni, i sam izabrao slova za naslov.

U isto vrijeme kad se u Zagrebu pojavio taj broj »Večernjaka«, jedan je dječak koračao prostranim dvorištem Schonbrunna, s rukama u džepovima, tiho fučkajući, prilično gladan i neispavan. Njegovo lice bilo je neobično nalik onome na slici u »Večernjaku«, nos isto tako prćast, uši po-

velike klempave, oči tamne i nemirne, samo stoje onaj na slici imao lijepo počešljanu kosu, a ovom su visili rezanci. Međutim, ako zanemarimo ovu nesukladnost, morali bismo potvrditi da su ta dva dječaka ustvari ipak jedan dječak, to jest Cobra.

No, da se vratimo malo unatrag i malo južnije. Unatrag dva dana, a južnije 400 kilometara, dakle, u Zagreb, i da vidimo kako je taj Cobra stigao tamo gdje je stigao, a stigao je, naime, u Beč.

U Beč, Cobru mu Cobrinog!

Počelo je ovako: Cobra je pročitao u novinama da u 21 sat 23. studenoga 1974. ispred »Generalurista« kreće autobus za Frankfurt. Nešto prije 21 sat, ali točno 23. studenoga iste godine, Cobra se - toplo odjeven, u trapericama i vesti preko koje je nosio kratki zeleni kaput s kapuljačom - umiješao među putnike.

U autobus je ušao s jednom debelom ženom koja je osim dva kovčega u prtljazi imala i dvoje djece, djevojčicu od kojih osam godina i klinca od tri. Vodič se nabio na ulaz u autobus, ali je upravo bacao vatrene poglede prema nekoj mački koja je očito putovala sama, pa nije ni pokušao utvrditi količinu prtljage debele žene, a unutra se Cobra nekako instinktivno ubacio pokraj djevojčice, nakon što je debela žena sjela na jedno sjedalo, stavila klinca pored sebe, a maloj pokazala palcem iza sebe, što je za klinku bio znak da se uvali i šuti.

Cobra nije gubio vrijeme. S nekoliko bombona, što mu je bila sva suha hrana do Frankfurta, podmitio je malu, počeo s njom razgovarati o školi i mnogim drugim velikim problemima tako malih osoba, a na neizbježno pitanje gdje su mu tata i mama, ili samo tata ili samo mama, Cobra je pokazao prstom na jednu ženu nekoliko sjedala iza, koja je zaspala čim je sjela u autobus i rastvorila usta pokazujući čitavu zlatarsku radionicu.

- To je moja mama - reče Cobra. - Pospana je.

Mala nije bila oduševljena Izumiteljevom roditeljkom.

- Moja je mama ljepša - rekla je.

- Ali je debela - ustvrdi Cobra.

-Nije debela. Ona je puna.

- Puna... čega? Aha, puna klope.

- Ne - reče djevojčica uvrijeđeno. - To se tako kaže.

Moja mama veli uvijek za sebe: »Ja nisam debela. Ja sam samo malo puna.«

Cobra se stade grohotom smijati, tako da se i debela okrene, pa upita prilično neodgojeno:

- Biba, ko ti je taj?

- Pa, dečko... Tu mu je mama, spava...

- Dobro, samo nemojte raditi svinjarije. I spavajte! Autobus je već grabio Zagorjem, ali se od tog kajkavskog rezervata nije vidjelo ništa, možda zato što je bio mrkli mrak. Biba poslušno zatvori oči, ali ih onda otvori i reče Cobri:

- Ajde, spavaj, a kad se probudimo, onda ćemo povraćati.

Cobri se digne želudac, ali ne reče ništa, pa i on uskoro zaspi.

Probudio se na vrijeme, baš kad se autobus zaustavio na granici. Neki je čovjek pokupio od vođiča pasoše, a onda se počeo šetati autobusom, brojeći putnike. Cobra spužne na pod, pokri se svojim i još Bibinim kaputom, a onda progura ruku kroz tkaninu, podigne Bibine noge i povuče ih snažno, tako daje mala - koja se uopće nije budila (samo je malo zameketala) gotovo čitavom dužinom nalegla preko njega.

Sve je dobro prošlo. Autobus se zaustavio još jednom, a onda nastavio dahtati, no Cobra se tek nakon petnaestak minuta izvukao ispod Bibe, namjestio je natrag u položaj u kojem je zaspala, pa se zavalio duboko odahnuvši, ali...

Ali tada mu do ušiju dopre poluglasan razgovor od kojeg mu se sledi krv u žilama.

Dva reda iza njega, udesno, sjedio je jedan mladi par, čije je cmakanje već prije narušavalo miran san putnika. Sada je mladić zagrlio djevojku, cmoknuo je opet i rekao:

- Još četiri sata, i u Beču smo.

- Oh, lutkice - rekla je ona njemu (ona njemu - lutkice!) - Tri dana u Beču...

Cobra osjeti kako mu grašci znoja padaju u gaće. Znači li to daje sjeo u krivi autobus?

No, nije bilo vremena za jadanje, jer je Biba upravo toga trenutka, kao što je uostalom pošteno i predvidjela, osjetila neodoljivu želju da svoju večeru izbacila na pomalo neuobičajen način. Njena debela mama, čuvši čudne zvuke, brzo je reagirala, izvadila najlonsku vrećicu i dobacila je Cobri.

- Drž' to - rekla je energično - i ne puštaj dok ne bude gotova.

Cobra je stisnuo zube i okrenuo glavu, a mala zarila svoju u vrećicu i svesrdno rigala nekoliko minuta. Činilo se da će ispustiti dušu, ili makar želudac, ali uz komande sa sjedala ispred »Još! Dobro je! Ajde, još malo! No! Tako! Tako!« stvar je obavljena i Biba se, s rupčićem na ustima, umirila u sjedalu, a debela zadovoljno okrenula prema svom klincu koji je obećavao slične radosti ik ik ik, dok je Cobri ostala u rukama vrećica koju je sada držao gledajući blesavo i ne znajući što bi s njom.

- Gospođo - reče on tiho.

Debela ne tržne.

- Gospođo - reče on glasnije.

- Sta je? - obrecne se debela.

- Sta da radim s vrećicom?

- Je pa ne buš ju valda meni dal, ne? Hiti ju kroz prozor. Cobra to nekako izvede, i Bibina večera šljapne na tlo

Svetog Rimskog Carstva. Ipak, Cobra iskoristi ovu intimnost s debelom ženom i njenom familijom, pa oprezno upita.

- Gospođo, molim vas, a kada stižemo u Frankfurt?

- Joj kak si ti blesav - reče debela napola okrenuvši glavu.

- Pa ti opče ne znaš kam putuješ, a? Ko mačak u vreći...

-U... Beč?

- Aha, ipak znaš - reče ona, i, odjednom dobre volje, zapjevuši ispod glasa:

»Wien, Wien, die Stadt meiner Treume, Wien, Wien...«

»E, Cobra, sad si...« reče Cobra samom sebi, uz podštapalicu koju urednici knjiga za djecu i omladinu iz tko zna kojeg razloga bespredmetno mrze.

Poglavlje sedamnaesto

O TOME KAKO NE SAMO COBRA NEGO I HRVATSKE NARODNE NOŠNJE VRLO LAKO PRELAZE GRANICU

Istog jutra, a opet dosta južnije, Nosonja i Dado nabavljali su klopku za novogodišnje praznike.

- Pošto kuma jajca? - pitao je Nosonja kumicu.

- Dinar i pol ova vekša.

- Amanjša?

- Isto tak.

- Pa kak to?

- Tak, lepo, benzin je poskupil.

- Pa kaj to ima z benzinom? - pitao je Nosonja. - Dado, znaš li ti što imaju jaja s benzinom?

Dado se duboko zamisli, ali se stvarno nije mogao sjetiti.

Ipak su kupili jajca, ona vekša, po sto pedeset (a kaj se more dragi gospon kad sve ide tak gore nismo mi krivi) a onda se scena ponovila, osim što se promijenio objekt Nosonjina iščuđavanja.

Naime, grincajg.

- Pošto grincajg?

- Tri dinara, gospon.

- Kaj? Pa još prekjučer je bil dva i pol.

- Je - veli kumica - šećer je poskupil.

Nosonja htjede pitati što ima šećer s grincajgom, ali odustade, pa rezignirano ubaci u košaru mrkvu, peršin i što sve ne, a košaru je, naravno, vukao Dado.

- Znam - reče mali odjednom, kad su se približili ribarnici. - Možda je to šećerna mrkva.

- E, majmune - progunda Nosonja. - Nema šećerne mrkve. Misliš valjda - šećerna repa.

- Da, šećerna repa - reče Dado i snuždi se nad svojim neznanjem.

U ribarnici mala okrugla ribarica zgrabi lijepog, debelog šarana, i dok se ovaj koprcalo, svirepo mu odrubi glavu jednim dobro odmjerenim udarcem.

Dado se ukoči. Stajao je nekoliko trenutaka širom otvorenih očiju, a onda reče tiho:

- Idemo van. Idemo van.

- Ali moramo kupiti ribu - reče Nosonja koji nije vidio umorstvo, jer je gledao na drugu stranu, prema pastrvama.

- Idemo van - opet prošapće Dado i tako ga energično povuče da se Nosonja prepusti, a kako je u stvari bio inteligentniji nego što je izgledao, sigurno je osjetio da se dogodilo nešto izvanredno...

-Nije ti dobro, a?

- Neću više jesti ribu - odlučno reče Dado pred ribarnicom. - RIBE ubijaju...

- Čuj, Dado - začeo polako Nosonja koji je znao da će taj trenutak doći prije ili kasnije, a kako su živjeli u gradu, došao je kasnije. - Sto se tu može, kad smo mi, ljudi, odurni mesožderi.

- Neću više jesti meso - izjavi Dado. - Samo krumpir, salatu, jaja...

- Aha, licemjeru - dočeka ga Nosonja. - A iz jaja nastaje kokoš.

Dado se snuždi.

Stvarno, iz jaja nastaje kokoš...

Onda što će jesti? Umrijet će od gladi!

Nosonja mu zabavi pažnju lijepim narodnim nošnjama oko kojih su se gurali strani turisti.

- Vidiš - reče on - sada će kupiti naše hrvatske nošnje i odvući ih preko granice, tko zna gdje, i tako ćemo za nekoliko godina ostati bez ijedne...

Ali Dado nije shvatio svu ozbiljnost ovog razvlačenja. Pred očima mu je bio onaj krasni, debeli šaran na stratištu, koji je umro dostojanstveno, bez riječi.

O, Dado, Dado, kad bi ribe mogle vriskati...

A onda Nosonja osjeti glad, a ubrzo je i utoli. \lšao je od jedne kumice do druge i fol kupovao sir, a one su velikim noževima rezale male komadiće i stavljale mu ih na nadlanicu kako bi »gospon vidil kak je krasan«, no na kraju dugog reda klupa gospon još uvijek nije kupio sitniti gaje uostalom mislio kupiti, ali je zato bio relativno sit.

Sišli su s Dolca i ubacili se u tramvaj. Jednu stanicu su lijepo sjedili, a Dado čitao strip za koji je Nosonja, žalosno šmrcajući, odvojio pet dinara, ali su poslije stajali, jer je Nosonja, na veliko Dadino nezadovoljstvo, ustupio njihovo zajedničko sjedalo nekoj mački koja je mirisala kao boca kolonjske vode, a nasmiješila se Nosonji tako slatko da ovaj još pola sata nije mogao doći k sebi.

- Moraš biti džentlmen - objasnio je Nosonja Dadi.

»Džentlmen, što je to džentlmen«, pitao se Dado, i na kraju zaključio da se u svakom slučaju radi o poremećenoj osobi.

Poglavlje osamnaesto

U KOJEM SE PRIČA O JEZIVOM DOZIVUAJU FRANZA HABSA

Franz Habs vidio je duha prvi put u životu kad mu je već bilo (Franzu a ne duhu) sedamnaest godina. Kako se rodio s jednom nogom kraćom, dok mu je druga, naprotiv, bila dulja, izbjegao je u mladosti mnoge neprilike ljudi s jednako dugim nogama: vojsku, ženidbu, karijeru... Nakon dosta jednoličnog pečenja u jednoj bečkoj pekarnici, njegovo je strpljenje jednoga dana zagorjelo, pa je potražio zanimljiviji posao i našao ga, zahvaljujući možda i svom prezimenu, u dvorcu Schonbrunn.

A Schonbrunn je doista sirotinjska zgrada u kojoj su životarili carevi i carice, prinčevi i princeze, doušnici, jezuiti i gričke vještice. Ti jadnici, recimo, uopće nisu imali centralno grijanje, a o engleskim zahodima da i ne govorimo. Doduše, na stropovima su se klatarili sjajni lusteri, na podu blještali prekrasni mozaici, a zidove prekrivale zanimljive slike s puno vojnika, konja, topova, kočija, lijepih dama i hrabrih vitezova, ali sve u svemu, živjelo se vrlo primitivno.

Ipak, Franz Habs, koji je tu bio čuvar, ponosio se ovim sobama, ali i svojim prezimenom koje je sigurno vuklo porijeklo od nekog, makar i polovnog Habsburgovca.

Njegov je posao bio da navečer provjeri je li sve u redu, da zaključa vrata, podnese izvještaj šefu, a onda bi os-

tatak noći proveo šetkajući hodnicima ili drijemajući u nekoj rokoko fotelji.

Tako je učinio i te večeri. Sjeo je do vrata Japanske sobe i, dok mu se brada polako ali sustavno primicala grudima, mislio je na onu kućicu koju je odlučio kupiti, kad odjednom iz one druge, udaljenije sobe začuje neke čudne šumove.

Bila je to soba u kojoj se nije volio zadržavati zbog onog tako vjernog poprsja mladoga cara na samrtnoj postelji. Uvijek bi pomalo žurio s kontrolom te sobe, u stvari samo je letimično skliznuo po ormarima i slikama, osjećajući laganu zimicu u leđima... a sada je baš iz te sobe čuo čudne šumove!

U prvi čas mislio je da mu se pričinilo, ali ne - tamo je netko dahtao!

Starcu se sledi krv. Prvo je nekoliko minuta ukočeno sjedio, a onda ustao, pa isprva polako, a onda sve brže, odgalopirao prema stepenicama.

- Ali Herr Habs, kakve su to gluposti - rekao mu je šef, naravno na njemačkom, a taj je jezik odlično govorio, usprkos tome što je bio Austrijanac.

No Habs se kleo svim i svačim da je u sobi pokojnog Kaisera čuo dahtanje, i daje to u najmanju ruku čudno.

- No, dobro, Habs, možda tamo i ima nečega - reče napokon šef, koji nije vjerovao u duhove, pa je čitavim putem zadirkivao staroga. Ipak, pred vratima otkoči revolver.

No, sada je vrijeme da se vratimo onom dječaku koji je koračao, kako rekosmo, dvorištem Schonbrunna i za kojeg smo nedvojbeno ustvrdili daje Cobra.

Ali, ne, nema smisla da prekidamo takvu jezivu scenu, pa evo što je bilo kad su Franz i šef ušli u polumračnu odaju.

U tom trenutku iz kuta u kojem je bio krevet s poprsjem mrtvoga cara, dopre šuštanje, a odmah zatim podiže se neka jeziva prilika na kojoj se nisu mogle raspoznati ni

ruke ni noge, niti išta ljudsko. Neko grozno čudovište u žučkastoj odori.

Mumljalo je bijesno.

Starac strugne prvi, dohvati se stepenica, ali dok je silazio brzinom začudnom za njegovu tjelesnu manu, osjeti vrući dah čudovišta na vratu, posklizne se, a zviđer pade na njega svom težinom...

No, sada se moramo, htjeli to ili ne, ipak vratiti onom dječaku koji je polako koračao dvorištem Schonbrunna.

Po dolasku u Beč, dahtalo se zaustavilo ispred hotela, turisti jedva dočekali da se presvuku, najedu i što je najvažnije obave neke potrebe za koje u autobusu nije bio predviđen prostor, a Cobra se morao izgubiti, jer u hotelu nije moglo biti riječi o švercanju. Izgubila se i Biba, i njena debela mama, i klinac, ali u hotel, naravno...

Šetao je malo gradom, gledao kočije ispred Opere, a bile su lijepe, u raznim bojama, i tumarao, tumarao nekom beskonačnom ulicom, prepunom dućana.

Bio je gladan, užasno gladan. U crijevima mu je stalno vozio neki vlak koji je na svakom zavoju jezivo zavijao, ali pomoći nije bilo.

Na kraju, našao se pred dvorcem, i vidjevši da tamo odlaze gomile ljudi, pomislio da se možda besplatno dijeli kakva klopa. No, vraga.

Kad se progurao pokraj kartodrapca, vidje da se radi o nekakvom muzeju, što li? Ubrzo ipak otvori usta od zaprepastjenja. Tako što još nikad u životu nije vidio: podovi da s njih možeš jesti (samo da ima što, joj kako mu je krčilo u trbuhu), pa oni ormari, pa oni...

Držao se grupe s kojom je ušao, da ne bi previše skretao pažnju na svoju raščupanu osobu, ali je ubrzo poludio od dosade. Osim toga, vodič te skupine govorio je jezikom koji Cobra nije ama baš ništa kužio, a i turisti su baš za inat žlabrali na istom tom jeziku, pa Cobra, kojem su se noge

već tresle od umora i gladi, ugrabi priliku i malo se protegne najednom krevetu u kutu, zaklonjenom od pogleda.

I što se onda dogodilo?

Pa jasno, Cobra je zaspao.

Pala je i noć, a Cobra još uvijek spavao. Bilo mu je hladno, pa je onako u snu navukao na sebe pokrivač, prekrrio njime čak i glavu, i zadovoljno vukao i ispuštao zrak.

Probudili su ga nekakvi šumovi.

U prvi čas nije znao gdje je, mislio je ustvari daje kod kuće, ali se u sekundi sjeti svega, uhvati ga panika i naglo se digne, ali se sav zapetlja u pokrivač i bijesno zamumlja.

Kad se napokon iskobelja, razrogačenim očima pogleda oko sebe.

Tada začuje negdje u blizini toptanje nogu, grozan urlik a zatim nekoliko sasvim tupih udaraca.

Strese se od straha, a kad mu još pogled padne na mrtvačku masku, vrisne i poleti prema vratima.

S vrha stepenica vidje nekog starca kako sjedi i drži se za glavu, a pored njega još jednog čovjeka koji je u ruci imao revolver, no i taj je bio sasvim isprebijan.

Pogađate već: bili su to Franz Habs i njegov šef, a duh je bio glavom Cobra Vragec. >

No da razjasnimo još nešto: čiji je ono vruć dah osjećao na vratu Franz i tko je na njega skočio? Bio je to glavom njegov šef, koji je strugnuo odmah nakon Franza, i stuštio se za njim niza stepenice, ali kad se polovni Habsburgovac poskliznuo, šef je, naravno, pao preko njega.

Tako je to bilo.

Poglavlje devetnaesto

O BOKSERU KOJI NIJE PSIĆ NEGO PASMINA 10 TOME ČEGA IMA U SVAKOJ BASNI

Bila je Nova godina, pa prošla.

Bila je majka Vragecovih, pa otišla.

A bila je došla zajedno s Cobrom, kojeg je austrijska policija predala njemačkoj policiji, a njemačka policija nakon sasvim udobne vožnje do Frankfurta, uručila majci.

Dakle, Nova godina je prošla, majku su ispratili svi Vrageci, pa čak i mala Majica, a Cobra je morao svečano obećati da više neće tjerati bijesne gliste i da će se okaniti pustolovnih putovanja, a onda su svi mahali, mahali, mahali...

Doma kod Dade i Nosonje sve je išlo po starom, osim što je Nosonja prodao seriju crtića televiziji, pa se sada pravio važan, toliko da mu je nos zapinjao o luster.

I mama je bila zadovoljna - ona je inače stalno bila nečim nezadovoljna - jer je bilo dovoljno kinte da isplate mesara, pa je čak nježno pogladila Nosonju po nosu, što joj je oduzelo dosta vremena, i ustvrdila da će od njega ipak biti nešto...

A i Dado je imao koristi. Dobio je malog boksera. Na nesreću, baš su mu tada u školi, uoči zimskih praznika, mahali pred nosom testovima, školskim i gradskim i svakakvim, pa nije imao toliko vremena koliko je želio, ali ipak...

Toga dana, recimo, Nosonja se šetkao po kući i tako ušao u Dadinu sobu da provjeri što mali radi, ali je taj ulazak bio popraćen prestrašenim cviljenjem maloga cucka.

- Tata, pazi kako otvaraš vrata - poviče Dado.

- Ajde, ajde, nije mu ništa - reče ovaj.

- Kako ništa? Pogledaj mu njušku! Sva se ulupila.

- To je takva pasmina.

- Nije on nikakva pasmina - prosvjedovao je Dado. -

On je još mali psić.

- E, budalo... A zašto ti ne učiš, a?

- Dresiram ga.

- Prvo bi tebe trebalo izdresirati. Pogledaj kakve su ti ruke. I lice. Nisi se danas ni umio. Je l' ti uopće znaš čemu služi sapun, a? Kad sam bio mali, svako jutro sam se umivao i to dvaput.

- Pa da, i vidiš šta ti je nastalo od lica.

Nosonja se zagleda u zrcalo i žalosno zaklima glavom. Onda ipak reče:

-Nemoj biti bezobrazan. A dresuru ostavi za praznike.

- Ne može. Imam plan treninga.

- Baš me zanima je T što zna.

- Bobi - reče Dado bokseru. - Kako tata izgleda kad »Dinamo« gubi?.

Pas se sklupčča, pokrije njušku šapama i zacvili.

Popodne je Dado pisao test.

Test je imao pet stranica i kad Dado vidje koliko ga ima, problijedi. Pogleda Štefeka koji se samo nadmoćno smješкао i već popunjavao drugu polovicu prve stranice. I ostala djeca navrla su na papire ko da su to kremšnite, pa se i Dado, videći da nema druge, baci na posao.

»Sto ima u svakoj basni?«, glasilo je pitanje.

»Životinja«, napiše Dado, ali nije bio siguran pa šapne Štefeku:

- Što ima u basni?
- Pouka - prošišti mali solidarno, ali se onda začuje učiteljičin glas:

- Bez došaptavanja!

»Kako se vade zubi?«, drugo pitanje.

»Injekcijom ili kliještima«, napiše Dado.

Bio je to nekakav čudan test, svega pomalo...

A poslije su još čitali na štopericu, nekakve zbrkane riječi. Norma - 60. I Dado pročitao točno 60 riječi u minuti. Sam se sebi divio.

A Štefek je pročitao 86!

Prokleti Štefek!

Poglavlje dvadeseto

O VELIKOM SMEĐEM MEDVJEDU I MALOM DEBELOM ŽDERONJI, O OTROVNIM GLJIVAMA I JOŠ KOJEČEMU

Kao što već znate, Nosonja i Mazalo sklopili su prijateljstvo na temelju mazanja, pa vas neće začuditi ovakva slika: na vrhu »Horvatovih stuba« sjedili su Dado, Nosonja, Dadina mama, Mazalo, Dunja, Štefek i mali bokser. S njima bi još morao biti i Bucó, ali njega nije bilo, što nitko nije primjećivao

jer

jer je zrak bio bistar kao ispravane dječje oči, jer je Hrvatsko zagorje bilo naprotiv sneno kao veliki smeđi medvjed koji spremio za dugi zimski san, ali ga je prevarila toplina sunca pa se izvalio pred Medvednicom na šuštavo žuto lišće a dlaka mu je bila mjestimično crvena, mjestimice tamosmeda ili crna, pa čak i malo ljubičasta, gdje gdje i žuta poput zlata, a vidjele su se i tanke bijele crte po kojima su plazili krivajući bijele točkice iz kojih se dizahu pramenovi dima. Nije ni čudo, bilo mu je vruće, što su dokazivali potoci znoja, slijevajući se niz brežuljkasta leđa.

Dado je, međutim, gledao svoju mamu. Ona je sjedila

zabacivši glavu. Kosa joj je doticala jaglace, i nije se znalo gdje prestaje kosa, a počinju jaglaci, jer bili su iste boje i Dado se još jednom uvjeri da ima najljepšu mamu na svijetu, kadli tišinu prekide jeziv urlik.

Mama se trgne, Dado poskoči kao da gaje upikla zmi-ja, a Dunja, koja se baš spremala da slamčicom pošaklja Mazala ispod uha, tiho zajaukne.

Što je to bilo?

A, ništa naročito. To je Nosonja zapjevao:

»Vu plavem trnacim, mi hiža stoji...«

Možda je dobro crtao, štoviše, crtao je odlično, ali glas mu je bio upravo grozan, a sluh stravičan. Jedna jedna vje-verica, koja je i inače imala slabo srce, pade onesviještena s drveta, ali je spasi onaj padobran na stražnjem dijelu tijela, pa ostade živa i doskora sva ošamućena odskače u šumu.

»od zelenih veja, je videti niiii«

pjevao je dalje Nosonja, uz pratnju žune koja je posli-jepodne radila u fušu na obližnjem grabu.

Mali bokser je zavijao kao očajni vučić.

- Prestani - viknula je mama. - Sljeme je ionako pus-to, nema hotela, planinarski domovi samo što se ne sruše, a ti ćeš rastjerati i ovo malo ljudi...

Nosonja, međutim, nagne izvor svoje inspiracije, a to je bila boca zagorskoga kiseliša, pa reče:

- Nije bok zna kaj, al veseli srce. Osim toga, ja imam ugodan glas. Jedanput sam u »Gradskom podrumu« zara-dio novce i novce s ovim pjevanjem.

- Sjećam se. To su ti davali novce da p r e s t a n e š pjevati.

Nosonja spremi bocu u košaru s gljivama. Gljive je sam brao, jer je Dado tvrdio da gljive boli kad ih se trga, pa je energično odbio sudjelovati u berbi. Mama je opet opre-zno pitala jesu li to sigurno jestive gljive, na što se Nosonja uvrijedio, tvrdeći daje on veliki gljivoznalac, i daje u živo-tu brao svakakve gljive s iznimkom atomskih, da na kraju krajeva nije proveo djetinjstvo ni u kakvom zagušljivom, smrdljivom gradu gdje umjesto gljiva rastu kante za smeće, i da točno zna što se može jesti a što ne može.

Govorio je toliko uvjerljivo daje mama na kraju slegla ramenima i rekla:

- Ti ćeš prvi kušati, pa ako ti se za dva sata ništa ne dogodi, onda ćemo i mi jesti.

Ali, sada je već vrijeme da se zapitamo, kao što možda i očekujete: GDJE JE BUCO?

- Dobro, a gdje je Buce - upravo, uostalom, reče Mazalo, koji je uza svu tu divnu prirodu čitavo vrijeme kao blesav zurio u Dunju, kao daje prvi put vidi.

Rastrčali su se na sve strane, zovući:

- Buce, Buce!

Ali Buce nigdje ne bijaše.

- Prokleti debeli idiot - žestio se Mazalo.

- Joj kak bum ga stukel kad ga nađemo - prijetio se Štefek.

- S vama Vragecima uvijek neki vrag - pridružio se i Nosonja. - No, nije mogao daleko onako debeo - zaključio.

Opet su tražili, a onda shvatiše da je vrag odnio šalu, da je Buce negdje zalutao, a sunce već polako zapada, kao što mu je i inače običaj.

Štefek se sjeti fđmova o policijskim psima, pa vikne:

- Bokser!

- Šta bokser? - upita Mazalo bijesno.

- Imam u ruksaku Bucine tenisice — reče Štefek i stade ih vaditi. - Neka ih ponjuši, pa će nas odvesti na pravi trag.

- Vrlo pametno - pohvali ga Nosonja.

Štefek stavi jednu tenisicu bokseru pod nos. Ovaj samo zakoluta očima, noge mu zadržću i kapne na travu, bez riječi.

- Joj - vikne Dado. - Ubio si mi cucka s tom smrdljivom tenisicom. - Tata, tata, što ćemo sada?

Nosonja izvali boksera na leda i počne mu podizati i spuštati prednje šape, što je uskoro pokazalo zapanjujuće

rezultate. Pas je došao k sebi, i uskoro opet trčkarao, ali svi shvatiše da od njega ne može biti koristi.

Gore, na livadi ispred Rauhove lugarne, čuli su se dječji glasovi, pa Dunja predloži da odu tamo. Možda je Buce našao društvo.

Međutim, Buce na livadi nije bilo. Ni u kućici koja je mirisala na češnjovke i čaj s limunom.

- Bute kaj popili? - pitala ih je žena odjevena napola gradski napola seljački.

Nitko joj ne odgovori, pa zato upita:

- Kaj je? Držite se kak da ste copmice vidli kak jašeju na metli.

- Izgubio nam se klinac - reče Nosonja tužno.

-A je l'?... Kak zgledi? - zainteresirala se ženska.

- Mali, okrugli, bucmasti, debeli, veseli...

Ženska pućne jezikom.

- Ote z menom v kuhinju - reče. - Bum vam nekaj pokazala.

Nosonja se digne.

U kuhinji je sjedilo nešto malo, bucmasto, ali lice mu nije mogao prepoznati, jer je bilo sasvim bijelo.

To je Buce žderao sir s vrhnjem, a kad ugleda Nosonju, načas prekine klopku, otvorivši širom usta iz kojih mu ispade komadić kukuruznog kruha.

- Od jutra ga, znači, išćete? - upita žena.

- Ma ne od jutra. Još oko četiri sata bio je s nama - odgovori Nosonja krvnički gledajući izjelicu.

- A tak - reče žena i prijekorno pogleda Buce. - Znači da si lagal... Znači, rekel je da od jutra luta po Slemenu, da vas nemre najti i da već dugo, dugo niš ni jel, pak sam mu dala sir z vrhnjem... Ovo mu je inače četvrti tanjur, sve skup, burno rekli, dve i pol hiljade - zaključila ona i ispruži ruku.

Nosonja nije imao kud, nego izvadi novčanik, odbroji lovu, a onda uhvati Bucu za uho i tako ga odvede pred ostatak društva.

Kako se mali proveo, bolje da vam ne pričam. Spomenut ću samo jednu dugu Mazalovu nogu u Bucinu okruglu guzicu, stoje imalo za posljedicu daje malom ispao iz usta i drugi komadić kukuruznog kruha. Bucu je žalosno pogledao taj toliko fini desert, a onda spustio nekoliko suza, reda radi, ali je ubrzo opet nestao, ovaj put samo do drvenog zahoda iza kuće.

Društvo se, međutim, oraspoložilo, čak je i Dadina mama gucnula čašicu kiseliša, pa su jeli češnjovke zajedno s bokserom i sa zeljem, onda je Nosonja naručio i drugu litru, pa su i nju popili, a Dunja se sva razblažila i naslonila rame na Mazalovu glavu odnosno, oprostite, naslonila glavu na Mazalovo rame.

Uto ona žena primijeti gljive u Nosonjinoj košari i zapita:

- Čujte , gospon, kak se vi osećate?
- Fala na pitanju, jako dobro - odvratu Nosonja.
- I kaj mislite, kak bute dugo živeli?
- O - reče Nosonja - moj deda je doživl devedeset godina, tak bum i ja nekak.
- More bit - reče ženska - samo ak ne bute pojeli ove gljive.
- A kaj im fali? - razljuti se Nosonja.
- Fali im to kaj bute od njih krepali za par sati - usvrđi ženska otvoreno.
- Mislite da su otrovne? - javi se Dadina mama.
- Nek kaj - veli ženska. - Očete probati?
- Hvala - odbije Nosonjina žena i pogleda muža takvim pogledom daje ovaj odmah postao za nekoliko centimetara manji.
- Ubojico! - reče mu ona.

Nosonja se bez riječi digne, uzme košaru i izađe. Za nekoliko trenutaka vrati se s praznom košarom i reče:

- A sada da popijemo nešto. Do sada smo pili za Buci-
no spasenje, a sada za spas sviju nas - izgovori svečano.

I nova se litra stvori na stolu.

Do žičare se Nosonja nekako dovukao, ali očito više nije znao gdje je.

Kad se kabina odvojila od tla, Nosonja poviče:

- Stjuardesa! Gdje je stjuardesa? Kaj u ovom avionu
nema stjuardese? Ko bu mi donel nekaj za popiti?

Fićo, onaj mesarov, čekao ih je na donjoj stanici, no -
tko bi ga vozio?

Nosonja je došao po njega tek drugoga dana, kad se
dobro ispavao.

Poglavlje dvadeset i prvo

VRLO KRATKO I LEDENO PRIČA O DVOSTRUKOM AKSLUI KAKO JE SVE TO ZAVRŠILO

Kako su praznici još trajali, a gore na Salati bio strašan led, mama je kupila Dadi džekserice, ustvrdivši daje dovoljno velik za sklizanje.

I Nosonja je izvukao svoje sklizaljke ispod ormara, i zaključio da su u redu, a da osim toga alat i nije toliko važan ako je u majstorskim rukama, to jest na majstorskim nogama.

Mama gaje samo pogledala i rekla:

- Bit ću sretna ako ne slomiš nogu.

- Ja? - vrisne Nosonja. - Pa ja sam mogao biti evropski prvak. Moj dvostruki aksl...

- Daj, ne bljezgari...

Gledali su se nekoliko trenutaka u oči, a sa svojih po trideset i jednu godinu bili su još dosta snažni da se dobro pomlate, ali onda Nosonja namigne, mama se nasmiješi, pa se čak i cmoknuše, što ljubomorni Dado poprati prezrivim cerekanjem.

Ono što se dogodilo na Salati, saznat ćete u nekoliko riječi, a možda i više.

Okako: Dado je bio sasvim blizu ograde, Nosonja se polako sklizuckao desetak metara dalje, mama je bila s vanjske strane ograde (ona nikad nije sklizala), a kako joj se duga, plava kosa rasula po krznenom ovratniku, privukla je jednog lovca na suknje koji je stajao pokraj nje i pokušavao

vao joj nešto reći, na što se ona nije osvrnula. Nešto iza lovca na suknje - koji je u ruci držao plastičnu čašu sa čajem - nalazio se jedan debeli ćelavac, a iza ćelavca dvije su žene brbljale stojeći ispred stakla restorana.

I onda se dogodilo slijedeće: Nosonja je viknuo »Evo, sad ćete vidjeti moj dvostruki aksl!«, pa počeo sklizati natraške, a onda se snažno odbacio i okrenuo u zraku. Toga časa, Dade je - prvi put na ledu - gadno ljosnuo, a Nosonja, koji mu se u letu previše približio, očajnički zamlatara rukama da ne padne na dijete, pa aterira na ogradu i svom snagom tresne grudima onog lovca na suknje bum, bljas, krc, lovac na suknje se okrene oko sebe i bubne onog ćelavca fljas, tras a pritom čaj polije mamu bljus, ćelavac padne na leđa i sruši one dvije brbljavice, koje prestrašeno vrisnu ijuuuuu ali to nije bilo sve, jer je ćelavac dobio preveliko ubrzanje, pa je napravio kolut natrag i nogama razbio staklo restorana koje je popadalo u juhu nekim gostima, pa su ovi energično odbili daje dalje srću takvu kakva jest.

Šef restorana okrenuo je film, pa je istraga ubrzo stigla do Nosonje, koji je morao dobrano otvoriti kesu da plati šajbu i uz to nekoliko juha, jer su gosti energično odbili da ih dalje srću onakve kakve su bile...

Poglavlje dvadeset i drugo

O STRAŠNO ZLOČESTOJ MARINI I NJENOM KOLAČU

Drugo poluvrijeme počelo je s množenjem. Štefek je (prokleti Štefek) odnekud već znao množiti, i Dado ga je gledao s neskrivenom zavisti, no nakon dva dana dogodilo se nešto što je toliko zaokupilo sina Nosonjina daje prestao misliti i na množenje i na Štefeka i na sve uopće što se nije zvalo MARINA.

A Marinu je učiteljica predstavila razredu upućujući joj ohrabrujuće osmijehe, uostalom sasvim nepotrebne, jer malu nova sredina uopće nije zbunila.

Tata i mama preselili su joj se iz Karlovca u Zagreb, pa je drugo polugodište nastavljala u Dadinoj školi.

Bila je sitna, ali vražja. Crne oči samo su joj se bacakale amo-tamo, a dvije pletenice tamo-amo, i nikad nije mogla ni časka biti mirna!

Bila je, u stvari, strašno zločesta.

Osim toga, nije se dala maltretirati. Kad ju je za vrijeme prvog odmora Slon potegnuo za jednu pletenicu, ona ga je lijepo izrađenom špicom cipelice tako snažno drmnula u koljeno, da se ovaj nije oporavio nekoliko sati.

Dado se smjesta zaljubi u nju.

Dao joj je kaugumu, a onda i svoj najbolji flomaster, no ona je sve to hladnokrvno spremila što u usta što u torbu, kao da tako mora biti.

- To je sve? - upitala je drsko.

Dado joj dade još dvije slikice. Na jednoj je bio tigar, na drugoj delfin.

- To imam - rekla je bacajući mu natrag.

Dado problijedi od ljutnje, a onda reče:

- Moj tata radi crtiće.

- Pa što - reče mala. - Moj tata gleda crtiće.

Dado zašuti, stavi donju usnu među zube, pa onda reče:

- Moja mama je ljepša od tvoje.

- Možda - reče mala. - Ali onda tvoja mama možda i nije tvoja mama.

- Zašto ne?

- Zato jer si ti ružan.

Dadu zasvrbi ruka, ali se sustegne.

- A što se ti toliko motaš oko mene? - upita mala izravno. Mali se sada ipak uvrijedi i do kraja nastave nisu izgovorili ni riječi.

No, prošlo je neko vrijeme, i Dadino udvaranje počeo pokazivati napredak.

Ah, žene, žene...

Njoj se Dado sviđao čim je došla u razred, ali nije bio red da ona prva počne... I tako, postali su općepriznati par. Na zidu Nebodera, odmah iznad prozora kotlovnice, pojavljivali su se natpisi:

DADO I MARINA ZALJUBLJENI PAR

Njih to nije smetalo. Bili su stalno zajedno, iako je Marina stanovala u Harambašićevoj ulici. Često je dolazila Dadi, a kako je Dadina mama radila do kasno popodne, a Nosonja nije baš uvijek bio kod kuće, to je Marina ubrzo postala gospodaricom situacije. I bokser se bojavao te vražje djevojčice!

Jedno prijepodne dogodilo se nešto što je još više učvrstilo njihovu vezu.

Naime, Nosonja je otišao s Mazalom, a bili su vrlo tajanstveni. Tajna je bila u tome što je Nosonja želio da Mazala pošto-poto ubaci u Školu za primijenjenu umjetnost, a zatim polako i u Akademiju, pa su otišli pripremati teren.

Tako su djeca bila, kako se to kaže, »prepuštena sama sebi«, što djeci najbolje odgovara.

Slagali su lego kocke, a onda im je to dosadilo, pa Dado oprezno predloži:

- Čuj, Marina, idemo se igrati tate i mame.

- Dobro - pristade ona odmah. - Da ja počnem?

- Može - reče Dado nesigurno, ne znajući što slijedi. Marina zamahne i udari mu takvu pljusku da se mali preokrenuo.

- Jesi ti luda? - upita suznim očima.

- Pa ti si se htio igrati...

- Ali to se ne igra tako...

- Kod mene doma se tako igra - ustvrdi djevojčica. Dado odmahne rukom.

- Glupača - reče.

Durili su se neko vrijeme, a onda se začuje zvuk nalik onome kad vlak fućka u zavoju.

To je dolazilo iz Dadina trbuha.

Malo kasnije začu se sličan zvuk, samo nešto viši i prodorniji.

To je dolazilo iz Marinina trbuha. Sve u svemu, bili su strašno gladni.

Nepodnošljivo.

- Idemo jesti kruha i putra - predloži Dado koji nije imao previše mašte kad je u pitanju bila klopa.

- Neću - odgovori djevojčica. - Ja bih kolača...

- Ja bih kolača - ponovi Dado imitirajući je. -1 ja bih kolača - nastavi svojim glasom - ali otkud nam kolači?

Djevojčica ga prezrivo pogleda i reče:

- Napraviti ćemo ih.

- Ti to znaš?

- Jasno da znam. Oni iz slastičarne su bijeda prema mojima.

- Pa onda napravi - složi se Dado i slina mu se pojavi na usnama.

- Dobro. Ti ćeš mi pomagati. Vadi zdjele.

Dado izvadi najveću, pa sjedne očekujući nastavak. Mala se popne na stolac i s viseće police izvuče brašno, ulje, sol, šećer, kakao, a sve je to bacala preko glave, dok je Dado lovio u letu.

Marina onda uhvati palcem i kažiprstom donju usnu, ostade nekoliko trenutaka tako, duboko razmišljajući, dok ju je Dado gledao s obožavanjem, pa se baci na posao.

Nalije pola litre ulja, ubaci u ogromnu posudu dvije kile brašna i kilu šećera, onda to malo zasoli, doda octa i ulja, vrećicu kakaa, iz hladnjaka izvadi desetak jaja (a sva-koje kvrcnula po Dadinoj glavi umjesto po rubu stola) onda istisne majonezu, ubaci malo crvene paprike, cimeta i klinčeka, pa kako više ničega nije bilo, ništa više i nije mogla i onda velikom kuhačom, onom kojom je Dadina mama vadila rublje iz stroja, promiješa, okrene dugme na peći i gurne svoje remek-djelo u pećnicu.

Gledali su kroz staklo oko pola sata, kao daje to televizija u boji, i tamo negdje oko podne Marina zaključa daje stvar spremna za klopanje, pa su onda počeli...

Pametni bokser povukao se u sobu, tiho cvileći, a oni su jeli halapljivo, iako je Dado nakon nekoliko zalogaja pokušao ustvrditi kako nije baš...

- Šuti i jedi - presiječe ga oštro mala. - Da mene nema, umro bi od gladi.

Dado zatvori oči i nastavi.

Ni Marini nije baš išlo, ali se ljupko smješkala i cmoktala punim usnama boje trešnje, kao da ne znam kako uživa.

Onda je ipak rekla:

- Dosta smo jeli. Ovo ćemo baciti u smeće.

Dadi odlane, ali ipak upita:

- Zašto u smeće?

- Tako, to ne valja kad se ohladi.

Oko pet sati popodne pred školuje, urlajući jezivo, dojurio auto hitne pomoći. U njega su ubacili dvoje djece, dva zelena mala bića koja su jaukala, držeći se za želudac.

Poglavlje dvadeset i treće

U KOJEM SE GRAD ZAGREB KRASNO BRINE ZA BOLESNU DJECU 10 SMRTI ŠTEFEKA VRAGECA

Marina i Dado bili su svega dva dana u bolnici, ali i to im je bilo dovoljno za cijeli život, kako je izjavila Marina kad su je posjetili roditelji.

Zapravo, prvi je stigao Nosonja, nekoliko sati nakon što su djeci ispumpali želuce, a sada su ležala u krevetima, Dado u jednoj, Marina u drugoj sobi, a svaka od tih soba imala je desetak kreveta, i gotovo u svakom krevetu ležalo je po-dvoje djece.

Dado s nekim debelim klincem, prema kojem je Buce bio obična glista.

Međutim, u kutu je jedan dječak ležao sam.

- A onaj? - upita Nosonja bolničarku. - Neka privilegija?

-Ane, to je znate, sin od jednog jako visokog...

- Košarkaša?

- Ne, ne košarkaša. Jednog, znate...

- Dobro, dobro - reče Nosonja. - Glavno da nisu privilegije.

Sada je prvi put vidio kako je to u Dječjoj bolnici u Klaićevoj, pa odluči od prvog crtića odvojiti neku kintu za ovu gužvaonicu.

Drugoga dana sastali su se Marina i Dado na hodniku, pored onih zavojitih, crnih stepenica. Već im je bilo dobro,

osim što su još malo bili zeleni, ali ne jako zeleni, nego svijetlozeleni, s podočnjacima ali ispod očiju.

-Ubojico! - viknula je Marina čim gaje ugledala. Dado se zaprepasti.

- Pa kaj sam ja kriv - reče. - Ti si kuhala.

E, Dado, Dado, još nisi naučio da su muškarci uvijek krivi... I tako je ta priča završila.

O kolaču, ali ne i o Dadi i Marini. Iako je ona nekoliko puta nakon tragičnog događaja tvrdila kako upravo on snosi cjelokupnu krivnju za njenu i njegovu nesreću, ipak su ostali zajedno, štoviše - Dado jednostavno nije mogao bez nje, a to je Štefeka duboko pogodilo.

Oh, koliko se velikog jala nakupilo u tom malom srcu. Jer, iako je Štefek u mnogočemu bio nadmoćan Dadi, a prije svega samostalniji i odlučniji, brži i energičniji, pa ako hoćete (i ako nećete) i pametniji za one sitne, svakodnevne stvari, a naročito za matematiku, on je ipak bio duboko privržen Nosonjinu sinu, osjećajući nejasno da se u tom njegovom malom i katkad prilično zmotanom prijatelju, krije nešto što će jednoga dana biti važnije od njegove, Štefekove bistrine. I zato gaje, na svoj način, nekako cijenio, pa je zato i na Dadinu ljubavnu priču s Marinom gledao kao na izravnu opasnost po njihovo - dakle, njegovo i Daidino-prijateljstvo.

Počeo je onako izdaleka, primjedbama o Marini koje za malu baš i nisu bili komplimenti, ali kako je Dadina ljubav bila slijepa, odlučio se za izravniji napad.

- Dobar ti je bokser - reče on Dadi jednom, a bilo je već skoro proljeće, i to bez ikakva povoda.

- Je - reče Dado. - Dobar je to cucak. I nema buha.

- A i Marina ima cucka - reče Štefek i pogleda ga opako.

- Nema.

- Ima. Znam i kako se zove.

- Pa... meni nije ništa rekla... da ima cucka. Kako se zove?

-Dado.

-Dado?

- Pa da, Dado ti si-njezin cucak - prodere se Štefek.
- Ne vidiš kako te muštra, a? Pa donesi mi ovo, pa donesi mi ono, pa otvori mi vrata, pa ponesi mi torbu...

Dado promrmlja:

- Što se to tebe tiče...

Ali se navečer, u krevetu, dok je gledao boksera kako spava u svojoj košari, sjeti Štefekovih riječi i zamisli.

Da, točno je, priznao je sam sebi. Ona mene muštra, ali ja bih za nju napravio i više, sve što traži.

I onda usporedi svoju situaciju s onom u filmu koji je te večeri vidio na televiziji. Vitez, ti boga, i to kakav, s onim perima na šeširu, s onim čizmama i još kakav mačevalac, a ona dama s onim brdom haljina na sebi vrtjela gaje oko malog prsta. Pa onda, zaključi Dado, kad je t a k a v d ž e k mogao sebi dopustiti t a k v o muštranje, što ne bi i on, Dado...

I mirno zaspi.

Ali nije na tome završilo.

Nakon nekoliko dana Štefek vidje u Marininim rukama nešto što gaje upravo prenerazilo. Dok je rastreseno slušala učiteljicu, mala se igrala nožićem s divnom drškom od sedefa.

- Otkud ti taj nož? - pitao ju je za vrijeme odmora.

- Od Dade - reče mala kreveljeći se.

- Ali to je moj nož. Zapravo, ja sam ga dao Dadi za rođendan...

- Sada je moj - odgovori ona, drsko zabaci glavicu i usput mu pokaže jezik.

- Zbilja? - upita Štefek Dadu, koji pocrveni ali kimne glavom.

- E da znaš da više ne razgovaram s tobom - zajapuri se Štefek i ode na dvorište.

Dan potom Marina sjedne u svoju klupu, ali istoga časa vrisne i skoči.

Dado pogleda. Na sjedalu su bila četiri čavlića.

- Neko ti je podmetnuo rajsnedle - ustvrđi ljutito i pogleda po razredu.

- To sam ja -javi se Štefek, koji je s uživanjem promatrao kako mala slini.

Dado izvuče torbu, zavitla je i pogodi Štefeka u glavu. Ovaj se uhvati za čelo, ostade tako nekoliko trenutaka, a onda bez riječi pade na pod.

Dado se ukoči. Stajao je otvorenih usana i šaptao:

- Ja nisam htio, ja nisam htio...

Štefek je i dalje ležao nepomično, a oko njega se okupiše djeca.

- Ti si ga ubio - reče Slon tiho i upre optužujući prst u Dadeka koji prekrije oči rukama, zaplaka i izjuri iz razreda, a za njim Marina.

- Pusti me na miru - otrese se on kad gaje sustigla. - Ti si kriva, ti, a ne ja - i brižne u još očajniji plač.

- Možda nije mrtav - reče Marina.

- Mrtav je, mrtav, ne diše... Mrtav je!

I dvoje djece zagrabi preko prometne ulice, dok su automobili trubili svojim skrivenim surlama, a dobri stari Smog grizao prvo lišće. - Dotrčali su do Nebodera i, zvjerajući oko sebe, utrčali dolje u kotlovnici.

Bila je prazna.

- Što... što će se sada dogoditi? - pitao je Dado Marinu, tresući se u jednom kutu, ispod malog prozorčića kroz koji su se vidjele samo noge prolaznika.

- Pobjeći ćemo.

- Kamo?

- U grad - reče Marina.

Dadu to nije zadovoljilo. Cvilio je tiho i sjećao se onih grandioznih potjera iz policijskih priča. Sada ga traže, mislio je, razgovaraju toki-vokijima i dogovaraju se. Šef im je sigurno rekao: otvorite vatru na njega čim ga vidite! Opasan je!

Koža mu se ježila.

A ako puste na njega one velike vučjake? Rastrgat će ga u komadiće, tko će ga poslije sastaviti?

- Tata, tata - počeo je cviljeti, jer mu se najednom objasnilo kako je Nosonja zapravo taj koji ga brani od užasnog svijeta odraslih.

- Pst! - šapne Marina. - Tu je netko.

Stvarno, nekoliko nogu zaustavi se ispod prozorčića. Bile su to u stvari polunoge, od cipela do koljena, a jedne cipele učine se Dadi odnekud poznatim: plave, sa žutim vrškovima. Uz njih su stajale jedne crvene s bijelim petljama i jedne sasvim bijele.

- Joj kak je zbrisal!- rekoše biiiele cipele

- A i Marina - veselile su se crvene cipele s bijelim rezancima.

- Trčali su ko Tom i Jerry - hihotala su bijele cipele a onda rekoše plavima sa žutim vrškovima:

-E baš mi je drago da su se tak preplašili, on i ona njegova Marina.

Dado naćuli uši.

- Jesam im se baš dobro osvetio - nastave plave cipele, i onda je sve bilo jasno.

Bile su to Štefekove cipele!

A ako su to Štefekove cipele i uz to još i Štefekov glas, onda je to moglo značiti samo jedno: daje Štefek živ i zdrav!

Dado sjedne i zaplače, ali ovaj put su to bile suze olakšanja. Za nekoliko dana je sve bilo u redu. Marina je, međutim, odsad dobro pazila da tu i tamo Dadu podijeli sa Štefekom, pa se Nosonjin sin katkad osjećao kao žemička.

Poglavlje dvadeset i četvrto

U KOJEM SMOGOVCI ODLAZE IZ CRNOGA ZAGREB GRADA NA BIJELE STIJENE

Spremao se mali maturalac, i od svih manje-više privlačnih prijedloga učenici u Dunjinom i Mazalovom razredu odlučiše se za najzanimljiviji, ali i najnaporniji.

Bio je to prijedlog njihova razrednika, nastavnika zemljopisa, ljudine od kojih 190 centimetara, koji je iznad svega mrzio školu, odnosno predavanja u školi, i tvrdio da se tamo ništa ne može naučiti, a ponajmanje zemljopis, pa je, kad god je to mogao, vodio čak u prirodu i tamo im otkrivao mnoge tajne ne samo iz svog predmeta.

Razlikovao se od ostalih nastavnika. I te kako se razlikovao. Uopće mu nije bilo stalo kako se odijeva, puštao je bradu da se ne bi morao brijati, košulje su mu bile uvijek nekako kockaste i neizglačane, za razliku od, recimo, Bruta, nastavnika povijesti, koji o povijesti nije imao pojma, ali je zato izgledao kao da ga odijevaju Rikard i Hundić zajedno, a lice mu je bilo tako dobro izbrijano da bi se na njemu mirne duše mogla priređivali evropska prvenstva u sklizanju.

Uostalom, zvao se Fabijan. Taj nastavnik zemljopisa. Kao Fabijan Šovagović, samo što nije imao baš nikakva smisla za glumu, nego je, naprotiv, bio od one sorte koja upravo neugodno govori ono što misli, a to je ostalim nastavnicima toliko išlo na živce da su ga nastojali pošto-poto

opanjhati kod direktora, što im je tu i tamo uspijevalo ali se Fabijan na tu sitnu ribu uopće nije osvrtao.

Energičnim potezima označio je na karti rutu: Ogulin, Klek, Bijeke stijene, Mrkopalj, Delnice, Risnjak, Snježnik, pa more... Kostrena. Sve u svemu desetak dana, s naprtnjačama na leđima, sa šatorima, loncima, tanjurima, konzervama.

Svi su bili oduševljeni.

Osim Žandara.

On je dotrčao u školu i pozvao Fabijana na red.

- Čujte, je li to vaš plan? - pitao je.

- Moj - odgovori mimo Fabijan.

- Ali to su još djeca.

- Nisu - reče Fabijan.

- Pa gdje će spavati?

- U planinarskim domovima, gdje ih bude. Inače, pod šatorima.

- Pod šatorima! A ako se prehlade?

- Neće.

- Osim toga, morat ćete paziti na njih. Znae, moja Dunja, recimo, ona je već čitava djevojka, znate što hoću reći...

- Ne.

- Pa razumijete me...

- Ne - reče Fabijan i izvadi perec iz džepa plave kute. Hoćete pola?... Osim toga, ako se dobro sjećam, maločas ste rekli da su svi oni još djeca... t

- Da, ali... No da, oni su mali ali su veliki... odnosno hoću reći nisu više mali ali su dosta veliki da ne budu mali...

- Znači nećete pola perca?

- Neću! - razljuti se Žandar.

- A što vam je ovo - upita Fabijan i pogladi ga prstom po obrazu. - Niste se dobro obrijali.

I ode.

Žandar je vriskao tri dana, a četvrtog se malo smirio, pa je Dunja ipak pošla na putovanje. Šatore su posudili od »Velebita«, a bilo ih je teško nositi. I te kako!

U utorak su već bili na cilju prve etape. Njihova još bijela lica bjelila su se na Bijelim stijenama.

*I sjest ćeš na stijene,
zagrlit ćeš mene...*

pjevao je ugodan bariton.

Ne bi se moglo reći daje Fabijan bio Vladimir Ružđak, ali je imao vrlo lijep glas, pa i gitaru je lupkao sasvim pristojno.

Sunce je već zašlo, a Bijele stijene, šiljaste i nestvarne, ogrtale se večernjim, ljubičastim plaštem.

Djeca su sjedila, ležala i čučala oko vatre.

Nisu vjerovala da se još uvijek nalaze na Zemlji. Zatvorena u onom prljavom svinjcu koji se zove Zagreb, od djetinjstva su vukla svoje ravne tabane i više-manje iskrivljene kičme čas vlažnim čas užarenim asfaltom, sama u napuštenim stanovima ili na ulici koja je donosila prijetnje automobila i huligana-ucjenjivača... sada su iznenađeno zurila u bistar, prohladan večernji zrak, dok su do njih dopirali čudni zvukovi netaknute prirode koja se samo njoj znanim znacima dogovarala o noćnim pustolovinama i sutrašnjem radu.

Pijanstvo tijela nenaviknutih na kisik.

Mazalo je sjedio pokraj Dunje i bio bi možda sasvim sretan da se onaj Šiljo nije počeo vrtjeti oko njegove djevojke.

Dolazak na Bijele stijene bio je isto toliko romantičan koliko i one same. Fabijan je iznajmio mazge, prave mazge, začudo mirne i poslušne, pa su na njih natovarili šatore i naprtnjače. A spavat će u kolibi koja je imala samo neka-

kve jednostavné pregrade u koje su nabacali luftiće. Koliba bez prozora, osim jednog malog, gore blizu tavanice.

Prije nego što su zaspali, Fabijan, koji je zauzeo mjesto do vrata, reče ozbiljno:

- Ako će netko izlaziti po noći, neka se ne udaljava, jer tu ima medvjeda.

Medvjeda!

Đaci su se nasmijali, ali se Fabijan prodere:

- Prokleti mali smogovci. Kad vam kažem da ima medvjeda. Uostalom, ako sutra nađem nečije kosti, vidjet ću tko se udaljao.

Sada su svi povjerovali. Čuo se uzbuđen šapat među djevojčicama.

A onda su svi zaspali, u trenutku.

Kad, negdje oko ponoći, Dunja doplazi do Mazala.

- Mazalo, Mazalo - šaptala je prestrašeno.

- A? Što? - trgne se ovaj ne znajući u prvi mah gdje se nalazi.

- Medvjedi - reče Dunja. - Čuj!

Mazalo se podigne na laktove i načuli uši. Stvarno! Nešto je grebalo po vratima i tiho mumljalo. Mazalo osjeti kako se njegova velika, bujna kosa polako ali sigurno podiže, tako daje škakljala neistesanu gredu tavanice.

- Da probudimo Fabijana? - pitala je Dunja.

- Nemojte - čuo se Fabijanov prigušeni glas. - Već sam budan.

On upali bateriju i stade kopati po naprtnjači. Uskoro nađe ono što je tražio: nekakav ogroman revolver koji baš nije ulijevao povjerenje. Onda ustade, zatakne nož za pojas, uhvati se rukama za gredu i tiho, poput Winnetoua nestade u mračnom otvoru prozorčića.

Onda se odšulja, napola puzeći, do ugla kolibe.

Medvjed na vratima, osvjetljen mjesečinom i treptavim, sjajnim zvijezdama, bio je posebne vrste. Stajao je na

dvije noge, nije imao previše dlaka, osim na glavi, a stoje najzanimljivije i za jednog medvjeda najčudnije, preko ramena mu je bio prebačen kratki kožnati kaput, a imao je i kratke hlače pa čak i visoke cipele na nogama.

Taj čudni medvjed grebao je granom po vratima i mumljao. Winnetou se polako došulja do njega, a onda, kad su mu usta bila nekih dvadesetak centimetara od medvjedova uha, zamumlja iz svega grla.

Medvjed prestrašeno krikne, noge mu popustiše i on sjedne na zemlju, prekrivši lice rukama.

Onda Winnetou uvuče medvjeda u kolibu, zaprijetivši mu batinama, uz napomenu da ovdje, toliko daleko od civilizacije, više ne važe ni civilizirane pedagoške kazne.

Da vam kažem, uostalom, kako se zvao medvjed. Zvao se Šiljo.

I nije se smirio.

Trećega dana Mazalo je vukao svoju naprtnjaču, vukao u znoju lica svoga i mislio što je to s njim: je li bolestan, što li. Naime, naprtnjača mu je odjednom bila strašno, strašno teška, i jedva je dočekao odmor. Onda je otvori kako bi pronašao konzervu i vidje da nije bolestan, nego da mu je netko stavio tri velika kamena.

A znate tko?

Pa Šiljo, naravno.

Poglavlje dvadeset i peto

U KOJEM SE PRIČA KAKO SE VUK PRETVORIO U KONJA

Čitavo proljeće Pero je vukao kao konj. Ljudi u Naselku, ne znajući što se događa, predbacivali su Dragecu što pušta jasnoga brata da se kinji od jutra do mraka, ali se najstariji Vragec samo smješкао i govorio:

- Pustite vi njega. To on dobrovoljno. Oslobađa višak energije.

Mister Iks je na početku gundao i kleo, a onda se pomirio sa sudbinom. Čak je i prestao piti, osim tu i tamo koju čašu vina poslije ručka. Osjećao je kako postaje snažniji, smršavio je malo, ali to mu je dobro stajalo, a kad bi skinuo košulju poslije posla, braća su hvalila njegove mišiće. Mazalo gaje čak-prije nego što je s Fabijanom otišao u Gorski kotar - zamolio da mu pozira, jer se upravo bio bacio'na anatomiju, pa je kuća bila puna bicepsa, tricepsa i raznih drugih cepsa.

Međutim, da budemo pravedni, i ostala braća uskakala su, naročito subotom i nedjeljom, a i Bucu se često motao po gradilištu, vičući tu i tamo:

- To je vuk, to je vuk!

Sve dok ga jednoga dana Pero nije uhvatio za vrat i ispričao mu jezivu priču (nekakvog Edgara Allana) o čovjeku koji je ubio svoju ženu i zazidao je, zajedno s mačkom...

Bucu je, doduše, bio još sasvim mali, nije išao u školu, ali je za svoje godine bio prilično pametan, pa ga se priča

silno dojmila, a shvatio je i poruku. Otad je zaobilazio Peru u velikom luku, naročito kad se miješao beton.

A kad su zidovi narasli, najviše je pomogao Cobra. Sada je njegova izumiteljska žica došla do punog izražaja. Pomoću nekakve stare cerade i malog elektromotora napravio je pravu pravcatu pokretnu trakavicu koja je sama od sebe nosila na kat građevni materijal, a mnogo puta i Bucu.

Kad je došlo do stolarskih radova, Dragec se zamislio. Novaca više nije bilo, potrošeno je sve što je mama zaradila u Njemačkoj, osim zlatne rezerve o kojoj, međutim, nitko osim nje ništa nije znao, pa je Dragec uzeo kredit u poduzeću i...

I negdje početkom ljeta kuća je bila završena. Doduše, još se tu moralo svašta napraviti, još se moralo žbukati, u dvije sobe nije bilo parketa, Pero je i dalje postavljao električne instalacije, ali sve u svemu, bio je to pun uspjeh. Jedna soba i kuhinja bile su štoviše sasvim dogotovljene, pa je iz stare kuće Vragecovih preseljeno sve što je kako-tako moglo poslužiti, i tek tada su Vrageci vidjeli kako u stvari ništa nemaju.

No, pogled na novu kuću odmah im je odagnao sumorne misli.

Dragec je poslao mami brzojav (onaj luksuzni, u boji, koliko košta da košta): »kuća gotova stop možeš se vratiti stop«.

Ali, majka se nije vraćala. Zнала je da sada mora raditi za namještaj, za... za mnogo toga još. Kad je dobila brzojav, sjela je na rub kreveta, oči joj se orosile i dugo je gledala u jedan prazan zid ne kojem je neki samo njoj poznati kinooperater projicirao neki samo njoj poznati film. Kad nastade tama, ona uzdahne, zapali cigaretu, a lice joj poprimi tvrd i odlučan izraz.

Poglavlje dvadeset i šesto

A PRIČA O TOME KAKO JE NOSONJA IŠAO DO PAKLA I NATRAG

Nešto prije kraja školske godine Nosonja se spremao na svojih pet minuta. I to ne u prenesenom značenju, kako se ova fraza inače zlorabi, nego u sasvim stvarnom i preciznom: njegov crtani film, u trajanju od pet minuta, ušao je u službeni dio natjecanja na svjetskom festivalu animiranog filma, i to je bilo dovoljno da se ovaj inače simpatičan i skroman čovjek pretvori u paranoika koji je izbezumljeno lutao stanom, popikavao se o rubove sagova, udarao koljenom o rubove namještaja i lebdio na rubu pameti kako bi rekao miroslavni Krleža.

Na pitanja je odgovarao nesuvislo i zbrčkano (kad su Dado i on jeli burek kod burekdžije u Vlaškoj, pa je burekdžija pitao Nosonju je li dobar burek, Nosonja se bijesno zagledao u njega i rekao: »Ja sam bolji od Boureka!«).

Dado, koji je tih dana imao i sam sa sobom dosta problema, jer mu dijeljenje baš nije išlo naročito od ruke (a ni priroda i društvo) od svoga jadnog oca nije imao naročite koristi.

Ipak je posljednji, gradski test, napisao bez pogreške (četiri stranice, na svakoj po deset pitanja), a isto tako i Štefek, pa je učiteljica obojici nagovijestila da će proći s odličnim, dok će se mala Marina zadovoljiti s vrlo dobrim, na što je mala procvala jer se nije nadala ni četvorki.

Dado je tako ujedno pokazao da je izvrstan sezonski radnik, jer još uoči prvomajskih praznika nije znao podijeliti ni kruške s jabukama, a kamoli recimo 81 sa 9. No, kada je mama vidjela da joj je dijete zaostalo, pritisla ga je jednog lijepog utorka sve dok se nije slomio, ali je zato u srijedu već znao prilično, u četvrtak i petak vrlo dobro, a u noći od subote na nedjelju mogao si ga probuditi u bilo koje doba i pitati koliko je 56 razdijeljeno sa 7, ili još nešto teže...

Ti matematički uspjesi osigurali su i njemu ulaznicu za festival, pa čak i Marini i Štefeku, jer je Nosonja ionako dobio desetak besplatnih ulaznica na kojima je, onako rastresen, palio cigarete, sve dok mama nije spasila ostatak.

Sudbonosnog dana došli su u Koncertnu dvoranu već oko četiri sata. Tada je, naime, počinjala revija crtanih filmova Walta Disneya, i to je bilo ono što su djeca dočekala s osobitim oduševljenjem. Nosonja je pak imao nešto protiv Disneya, što djeca nikako nisu mogla shvatiti, ali je ipak došao tako rano da bi se publika mogla nauživati njegova nosa i uopće čitave vrlo poznate ličnosti, no nitko na nj nije obraćao pažnju, pa je bio sretan kad se svjetlo ugasilo.

Djeca su vikala od radosti, naročito kad je netko nekoga mlatnuo metlom po tikvi, ili se kakav mačak stropoštao s krova kroz oluk, ili je netko nekome nabio lulu u usta. Nosonja je u znak protesta nestrpljivo i zvučno žvakao kaugumu, pa ga je Dadina mama morala trknuti laktom u rebra, što je bilo popraćeno žalosnim pištanjem.

A kad je i to bilo gotovo, morali su još slušati nekog čovjeka koji je govorio, govorio... no onda je ipak počelo.

Film za filmom.

Djeci se poneki svidio, no bilo je više onih koje jednostavno nisu razumjela, pa su se istezala, zijevala i češkala po glavi, zapitkujući svakoga časa o čemu se radi, a Dadina mama je nervozno šištalala: »Pšššššššššššt«, jer je i sama imala muke da shvati genijalce.

Nosonja je, pak, što se više približavalo njegovih pet minuta, postajao sve luđi. Toliko je tresao koljenima, a koljeno je opet toliko treslo stolicu ispred sebe, koja je opet tresla nekog postarijeg čovjeka koji je sjedio na njoj, da je taj, napokon, okrenuo glavu prema Nosonji i pristojnim ga glasom zamolio da se smiri, jer će inače postati nepristojan. To je djelovalo na koljena, ali je zato aktiviralo Nosonjine ruke, koje su čas čupkale bradu, čas usne, čas kravatu, a onda je autor izvadio iz džepa ključeve svog mesarskog fiata, i počeo njima tako zveckati daje izazvao jednodušne prosvjede ne samo onog čovjeka koji je obećao da će postati nepristojan, nego i većeg dijela okoline.

Na kraju je, ipak, kucnuo čas.

Spiker je najavio film »Čavao« i pročitao puno ime i prezime Nosonjino, a taj se rascvao kao jabuka u proljeće, zubi mu iskočili, dajući čitavom blesavom licu izraz blaženosti i sretne tuposti čovjeka koji je uspio u životu.

Ali! Dogodila se tragedija: nakon jedne minute zaista dobrog crtića, vrpca je puknula. Svjetlo se upalilo i osvijetlilo oznojenog i bijesnog Nosonju. Nastala je neugodna tišina, prozviždao poneki zvižduk, a onda je spiker vrlo ljubaznim glasom objasnio da su nastale tehničke smetnje koje će uskoro biti otklonjene, i da će film koji je upravo prekinut biti prikazan na kraju programa, kada sastave kraj s krajem.

Očajni Nosonja savio se u stolici, stavio ruku na čelo i gotovo zaplakao. Djeca su ga gledala s velikim i iskrenim sažaljenjem, a Dado ga je uz to očinski potapšao po leđima. No, program je potekao dalje, poslije svakog filma čuo se pljesak publike, čas jači, čas slabiji, ali i onaj najslabiji tutnjao je u Nosonjinim ušima kao slap Niagare.

Bio je zakinut, povrijeđen, slomljen, osim toga bijesan, ljubomoran i zavidan. Ali! »Kolo od sreće uokoli vrteći se ne pristaje«, kaže Gundulić. Tragedija s pucanjem ubrzo je pokazala svoje drugo lice. Naime, kao što akrobat

u cirkusu dobije mnogo topliji pljesak kad uspješno ponovi točku u kojoj je čas prije zakazao - topliji nego što bi ga dobio da je otrprve uspješno izveo akrobaciju - tako je i »Čavao«, prikazan na kraju festivala, dobio urnebesno priznanje dlanova i glasnica, pa je izmrcvareni Nosonja ponovno oživio i malo pomalo stao pobjedonosno pogledavati oko sebe. Samo su krupni grašci znoja na čelu podsjećali daje prešao put do pakla i natrag.

Dobio je drugu nagradu za pet minuta, a to što je, silazeći s pozornice, promašio stepenicu i tresnuo o parket, nije zasjenilo velik uspjeh, nego mu je, štoviše, osiguralo još jedan veseli aplauz razgaljenog gledališta.

Kad su napuštali raskošno rasvijetljenu Koncertnu dvoranu - koju su vrli Zagrepčanci gradili deset godina praćeni koncertima zvižduka cjelokupnog pučanstva - dva su momka upravo lijepila plakate sa slikom jedne raskošne Crnkinje.

Poglavlje dvadeset i sedmo

U KOJEMU PAPIRUS I CUCAK VARAJU KARLEKA

Ako se dobro sjećate, jednom smo spomenuli starog Papirusa koji je na onako nemilosrdan način otjerao Dunju i Mazala kad su se ono ljubili na njegovim vratima i ljusnuli u njegovo dvorište.

Ako se dobro sjećate, stari Papirus imao je strašnog psa, ali taj pas nije imao imena! Stari gaje zvaao jednostavno »Cucak«, a Cucku to nije smetalo jer je ionako mislio daje to nekakvo ime. Izvod iz matične knjige rođenih nikad nije tražio, čak niti prilikom svojih mnogobrojnih ženidbi, pa zbog svoje bezimenosti nije dolazio u sukob s administracijom, a šinteri se u Naselku nikad nisu pojavljivali da ga pitaju za junačko ime. Da su se i pojavili, Papirus bi znao dostojno obraniti svoju životinju.

Ako bi bio trijezan.

A obično nije bio. No, koliko god pijan i koliko god u tom stanju osoran prema ljudima, starije prema Cucku zadržavao korektan odnos, a Cucak je pak blagonaklono gledao na Papirusove izlete u njemu sasvim nejasan svijet alkohola, ne znajući što to starac nalazi u smrdljivuj tekućini koju je kušao samo jednom u svom pasjem životu i odmah je duboko zamrzio. Istini za volju, Papirus je imao krupan razlog da se s uvažavanjem odnosi prema Cucku, jer mu je ovaj jednom prilikom spasio život (bacivši se na starčeva leđa nekoliko sekundi prije nego što je to učinio brzi vlak,

onaj u 23 sata koji je na neugodan i arogantan način svake večeri dobacivao laku noć žiteljima Naselka).

Osim toga, Cucak je bio Papirusov poslovni drug. Od ranoga jutra do prvih popodnevnih sati njih bi dvojica, čovjek i pas, obilazili grad i skupljali stari papir po podrumima i tavanima. Cucak je bez gundanja vukao kolica s požutjelim novinama, a Papirus hodao pored njega ne hajući za poglede prolaznika koji su zastajkiivali da vide ovu neobičnu sliku.

Oko dva sata čovjek, pas i kolica pojavljivali su se na ulazu skladišta na Zavrtnici, pa bi onda Papirus istovario hrpu na vagu, a šepavi Karlek, koji je svoju peglicu vukao za sobom s priličnim naporom, vagnuo žurnale, trudeći se da prevari Papirusa, što mu nikad nije uspijevalo.

Dva bi starca stajala jedan prema drugome, lukavo se smješkajući, a onda bi Karlek rekao, recimo:

- Burno napisali dvajst tri kile.

- Ne - rekao bi Papirus - znam ja tu vagu, a znam i tebe. Jemput bum ti pozval komisiju za vage, da vide kak je točna. Tu ima brat bratu dvajst četiri.

Karlek, koji se te komisije za vage bojao kao vraga iako nije bio sasvim siguran da li uopće postoji, zapiše onda pokorno dvadeset i četiri kilograma.

A bilo je možda dvadeset.

Kako to?

Evo kako: Papirus je nakon mnogo i mnogo nagovaranja uspio izdresirati Cucka za jedno sasvim neobično lukavstvo. Naime, poslije upornih vježbi u Papirusovu dvorištu, uz daske koje su imale predstavljati Karlekovu vagu, Cucak je shvatio što čovjek traži od njega: da prilikom vaganja sjedne iza hrpe papira, tako da mu Karlek vidi samo glavu, a prednje noge položi na vagu.

I tako su oni varali Karleka. Godinama.

Eto, otkud dvadeset i četiri kilograma, a bilo je možda najviše dvadeset.

Stanovnici Naselka sažalijevali su starca, misleći da će potpuno propasti. No, što je vrijeme više odmicalo, starcu je posao išao sve bolje i bolje! Zašto? Zato jer je na pomolu bila ozbiljna, velika, svjetska kriza papira. Novine su smanjivale broj stranica, direktori novinskih kuća čupali kose od očaja, sastančili s direktorima tvornica papira, i na kraju se okrenuli starom papiru koji je ležao po podrumima. Tako nastade prava papirnata groznica.

Doduše, Papirus je sada dobio i konkurenciju. Crveni križ je pozvao sve đake na veliku akciju skupljanja starog papira, direktori škola podijelili su grad na petnaestak, dvadesetak kockica i - klinci su navalili. Tako su i Dado i Štefek nekoliko dana, zajapureni i uzbuđeni, trčali po stanovima, zvonili i tražili stare novine, a Dado se gotovo rasplakao kad je saznao daje Nosonja, onako neinformiran, sav svoj (njihov!) stari papir dao nekim klincima iz II c. Sabotaža!

Ali, Papirus je znao svoje izvore koji nikad nisu mogli presahnuti, pa je na čitavu tu crvenokrižnu akciju gledao prilično ravnodušno, nastavljajući svoj posao i dobivajući iz dana u dan sve više novaca za kilogram papira.

Uostalom, imao je on i svoje tajno skladište, u vlastitom dvorištu, i spremao tamo papir za hladne i crne dane kao što seljaci spremaju sijeno. I upravo to privatno skladište dovelo je do poznanstva između Papirusa i Cucka s jedne, odnosno Cobre s druge strane.

No, da vidimo kako je do toga došlo...

Ako se dobro sjećate, odnosno ako se imate čega sjećati, bio jednom jedan Ikar, sin Dedala, graditelja kretskog labirinta. Dedal, koji je za svoje djelo bio nagrađen na čudan i pakostan način, odluči jednog plavog helenskog jutra načiniti krila sebi i sinu, ter pobjegne na Siciliju (onda je mafija očito još bila na Kreti). Međutim, kako nije imao OHO-ljepilo niti nešto bolje, slijepio je perje voskom i pri-

je leta upozorio nestašnog Ikaru da ne leti previsoko, jer tako je sunce. Ikar ga, međutim, nije poslušao i tako to.

Bio jednom i jedan Leonardo iz Vince, sličan Dedalu kao jaje jajetu, i on graditelj, i on izumitelj i još mnogo, mnogo toga, a imao je stvarno veličanstvene ideje, kao jaje jajetu nalik Dedalovima.

Bio jednom i jedan Cobra, ludi izumitelj, i mnogih noći nije mogao spavati, zahvaljujući talijanskoj televizijskoj seriji o tvorcu onč žene s pokvarenim osmijehom. I kad je spavao, sanjao je kako leti! I to daleko od sunca, jer on nije bio takav šmokljan kao Ikar. A nije bio ni pasivan sanjar, nego Cobra od akcije, pa je prvo bacio ideju na papir, onda potražio tanke letve, sklepao ogromna krila, sve poskrivećki da ga ne uhvati Dragec koji ne bi imao smisla za ikarovsky-leonardovske izmišljotine, ali...

Našao je, doduše, nešto platna, no to nije bilo to. Zamislio se gdje da nabavi nekakav dobar, čvrst, specijalan papir, jak a lagan...

I onda je vidio upravo to na Papirusovim kolicima, ali su kolica nestala u starčevu dvorištu, a Cobra ostao pod kestenom na drugoj strani ulice, Cupkajući uho, s jezikom među zubima.

Valjalo se sprijateljiti s čovjekom i psom, ali kako? Da psu kupi hrenovke? Odakle novac? Da pomaže Papirusu u skupljanju? Starac bi sigurno odbio. Nije volio ljude, ni velike ni male...

Pomogao je sretan slučaj. Odnosno i ne tako sretan ako se promatra iz Cuckova kuta. Naime, jedne večeri Cobra je začuo potmulo režanje, zatim bijesno urlanje, a onda strahovito dahtanje i škrgut. Pored pruge su se u nerazmršivo klupko spleli Cucak i neki još veći pas-lutalica, ogroman kao tele, a jak kao bik. Cucak je očito gubio. Iz nekoliko opasnih rana tekla je gusta krv, a lutalica nije ni pomišljao da odustane.

Bilo je jasno da želi Cuckovu smrt.

Cobra dohvati kamenčugu i hrabro se zaleti, pa lupi lotalicu dobro odmjerenim udarcem u glavurdu. Lotalica zbunjeno zastade, pusti Cucka, iskezi očnjake prema Cobri, ali se onda ipak povuče, ogledavajući se svakoga časa i tresući glavom u kojoj mu je sve zujalo od snažnog udarca. Dječakjoš jednom vikne za njim, pa se spusti do Cucka koji nije pokazivao namjeru da ustane.

... Papirus dočeka dječaka neprijateljski, ali kad shvati što se dogodilo, pogleda ga zahvalno, zgrabi kolica, pa potrčaše zajedno do pruge i natovariše Cucka.

Pasje žalosno cvilio, duboko uvjeren da ga više nitko ne može sastaviti, no starac mu je upućivao ohrabrujuće riječi, što je u životinji budilo skrivenu nadu.

Nije prošlo ni deset dana, a Cucak je opet bio onaj stari. Cobra pak postade vrlo rado viđena ličnost u Papirusovoj kući, što je stanovnike Naselka više nego zaprepastilo.

- Robinson je dobio Petka - prokomentirao je Dragec.

Poglavlje dvadeset i osmo

KOJE PRIČA O TOME KAKO JE ZMIJA UGRIZLA DUNJU U JEDNO SASVIM NEZGODNO MJESTO

Vratimo se mi malo onom malom maturalcu, jer sve stoje ispričano u zadnja tri poglavlja, događalo se u Zagrebu istodobno dok su se Dunja i Mazalo verali po Gorskom kotaru.

Dogodilo se to iznad Mrkoplja. Spavali su u kućici koja se znatno razlikovala od one na Bijelim stijenama. Bila je čista i uredna, čak nalickana, čak s parketima, ali ni tu nije bilo kreveta za sve, pa su dječaci spavali na podu, odnosno na luftmadracima.

Fabljan je s ostalim učenicima otišao u gradić po svježju hranu, a Dunja, Mazalo i Šiljo ostali čuvati pokretnu imovinu.

Čim bi se Mazalo malo udaljio, Šiljo bi se prikrpao Dunji i liraio joj svakojake gluposti, stoje njoj naravno godilo, ali ne i Mazalu, pa je lako moglo doći do tučnjave.

Naročito kad je Mazalo uzeo blok, na stranicama kojeg su već bili svi najljepši predjeli kojima su do tada prolazili, pa nacrtao Šiljinu karikaturujs posebnim osvrtom na onaj jedan očnjak koji je ružnom dječaku davao izgled smiješnog vampira, na krumpirasti nos i uši koje bi točno odgovarale krilima jumbo aviona.

- Oćeš se tući? - pitao je Šiljo.
- Oću - reče Mazalo. - Oćeš tu ili negdje drugdje?
- Kako oćeš.

Ali se umiješa Dunja i reče da više neće nijednog pogledati ako se budu tukli, pa digne nos i ode u šumu.

Zapravo, morala je u šumu, jer u kućici nije bilo zahoda. I onda se dogodilo...

Išla je, išla, sve dok nije našla pogodno mjesto, pa se zavukla dublje u šikaru, spustila gaćice i čučnula. No istoga časa skoči i vrisne, odnosno vrisne i skoči.

Jedna riđa riđovka upravo je sunčala svoje riđe tijelo obavijena djelomično oko niske riđe grane koja je gotovo dodirivala riđe šumsko cvijeće, kadli se prema njoj počelo spuštati nešto bijelo, okruglo. Iznenadena i prestrašena, riđovka se odluči braniti, pa zarije zube u to bijelo, okruglo, koje brzo opet skoči u zrak, a riđovka se podvuče pod kamen i nestade.

Dunja potrči, plačući i tresući se, prema nalickanoj kućici, a drveće se nekako čudno vrtjelo.

Mazalo, koji je stajao na vratima, vidje da nešto nije u redu, pa potrči prema njoj.

- Zmija - cviljela je djevojka - zmija.

- Ugrizla te je?

- Je... U, boli me... vrti mi se.

-Gdje... gdje te je?

- Tu - reče ona i pokaže.

- Što? Kako te je baš tu?

No, njoj je bilo zlo, pa je on odvuče u kućicu, polegne na pod i razmisli časak, a onda reče Šilji, koji je gledao razrogačenim očima:

- Trči u selo, u ambulantu. Dovedi doktora i nekakav auto. Brzo!

- Doktora... auto... - mucao je mali kvazimodo, a onda se okrene na peti i iz petnih žila pojuri prema Mrkoplju.

A Mazalo, u kojem se probudi stari duh Vragecovih koji su se oduvijek vrlo samostalno snalazili u svakoj situaciji, izvadi svoj lovački nož, kresne upaljač i osmudi čeli-

čni vršak, pa odlučnom kretnjom okrene djevojku na trbuh, podigne joj suknju, raspara gaćice i kratkim trzajem načini mali zarez, a onda zarije zube u ranu.

Učinio je sve to tako brzo daje djevojka uspjela samo nekoliko puta vrisnuti. Trzala se, ali on je sada jednu ruku čvrsto upro u njena leđa, a drugom joj je držao lijevu nogu.

Tiho je plakala dok je on tu i tamo dizao glavu i svaki put ispljunuo dobru količinu otrovane krvi, pokazujući pritom svoje snažne, konjske zube. Recimo, uostalom, i to da je stari Vragec, dok je bio živ, tvrdio kako je jedan njegov predak pregrizao grkljan nekom Alapićevom vojniku u bitki kod Stubice, ali kako o tome nema vjerodostojnih podataka, vratimo se Fabijanu.

Šiljo je, srećom, naletio na Fabijana u blizini Mrkoplja, onda su zajedno odletjeli u ambulantu, no tamo je bila samo medicinska sestra, nikakvog auta, pa je Fabijan otrčao do zadruga i bez riječi sjeo u stari kombi, u kojem su bili i stari ključevi, upalio ga i...

...i za dvadesetak minuta Dunja je dobila injekciju, a drugoga jutra bila sasvim zdrava.

Fabijan je zadovoljno klimao glavom i mrmljao:

- No, to još nisam vidio. Na takvom mjestu...

A ona je bila crvena poput šumske jagode.

Poglavlje dvadeset i deveto

U KOJEM SE OSTVARUJE DAVNI ČOVJEKOV SAN

Cobrino prijateljstvo imalo je, kao što znamo, svoj mali interes, iako su komadi specijalnog papira što mu je bio potreban morali biti veliki. I nije prošlo mnogo vremena do onoga dana kad je Cobra svoje zahtjeve izložio starcu, na prilično jasan način što se tiče vrste i kvalitete papira, ali krajnje nejasan što se tiče krajnjih namjera kojima će poslužiti. Stari Papirus pak - koji je nekad davno imao sina poput Cobre, a taj je, ojačavši, zauvijek nestao negdje preko Velike bare - vrati se u tih nekoliko dana u ono već gotovo zaboravljeno doba i prigrli dječaka tako daje Cucak usprkos zahvalnosti morao biti i malo ljubomoran, a što se tiče papira tu problema uopće nije bilo: starac širom otvori vrata svoje riznice.

Kad su krila bila gotova, Cobra nakon temeljitog razmišljanja izabere za pokusni poligon - krov školske zgrade. Čitav uzdužni dio krova sa zapadne strane bijaše ravan, kao stvoren za pistu, a osim toga ispod onoga dijela gdje se Cobra namjeravao odlijepiti i vinuti u zrak, bio je - pet metara niže - krov gimnastičke dvorane, također ravan. Pa ako nešto pođe po zlu, opet se ništa loše neće dogoditi.

Tako je mislio ljudi izumitelj.

Jednog toplog popodneva kad je, sav ošamućen od dosade i gladi krivudao ulicom, podiže mali debeli Bucu svoje očajne oči prema nebu ne bi li tamo gore kojim čudom

vidio kakvo nadnaravno biće koje bi mu moglo dobaciti kakav naravni odrezak i...

... i doista: na krovu škole ugleda nešto između čovjeka i ptice, čovjeka-pticu, čudovište, nakazu... a taje grozna spodoba upravo mahnula krilima i Buce osjeti da mu neće dobaciti nikakav naravni odrezak nego da bi se moglo dogoditi obratno - da on, Buce, bude dobačen kao šunka toj užasnoj ptičurini.

Pa potrči kroz Naselak što su ga noge nosile, vrišteći od užasa.

No, nije on bio jedini. Kao što znamo, Slalom, Slonov roditelj, često bi poslije podne promatrao dalekozorom što se zbiva kod njegovih bližnjih, pa je tako i sada bio među prvim svjedocima ikarovskog pokušaja.

Stuši se niza stepenice Nebodera, jer nije imao živaca čekati lift, i odjuri do Drageca. Stigao je zajedno s Buceom, i njih su dvojica priopćila najstarijem Vragecu daje Cobra na školskom krovu, što ovoga nije osobito impresioniralo. Tek kad mu je Slalom objasnio da Cobra ne namjerava sići stepenicama, nego će, po svemu sudeći, odletjeti, Drageca uhvati panika. Prvo pomisli daje mali poludio, da možda ima loše ocjene pa pomišlja na samoubojstvo... ali kad vidi, trčeći prema školi, ona velika krila, shvati daje ljudi izumitelj u svom elementu, ali u jednoj dotad nepoznatoj formi i - to ga nipošto ne umiri.

Vikali su Dragec i Slalom, vikale su žene, vikali su klinici, molili Cobru da odustane, ali dječak se samo smijao i lamatao krilima. Kad je napokon ustanovio daje sve u redu, da stvar odlično radi, vratio se do polovice krova po zalet.

Toga časa proradi u Dragecu onaj aktivni duh Vragecovih i on najvećom mogućom brzinom pojuri na igralište iza škole, pa strgne mrežu s jednog gola, a onda se stuši prema drugoj pa otrgne i nju, i - uspije se vratiti pred gim-

nastičku dvoranu preko koje bi, prema brzom proračunu, morao doletjeti ludi izumitelj.

Za to vrijeme Ikar je sasvim hladnokrvno još jednom proračunao putanju i potpuno koncentriran stao na startno mjesto.

- Čitav svijet će govoriti o meni - reče poluglasno ali svečano.

I potrči.

- Jen, dva, jen, dva-vitlao je krilima koja su poslušno lelujala na slabom povjetarcu.

Postupno povećavajući brzinu dokopao se ubrzo odskočnog mjesta, odrazio se snažno, i otvorenih očiju poletio u dubinu.

Dolje, na ulici, čuo se krik gomile. Bio je to jedan jedini, veliki, prestravljeni krik. Međutim, Ikar je letio. Stvarno je letio.

Davni čovjekov san bijaše ispunjen.

Doduše, kratak san. A završio je tamo gdje završava krov dvorane, odnosno metar prije.

Dragec i Slalom, koji su čvrsto držali dvije mreže postavljene jednu preko druge kako bi čitava stvar ispala jača, ugledali su prvo jedno, desno krilo, pa su očekivali da se pojavi i lijevo, ali umjesto njega pomolila se jedna noga, pa još jedna, i onda se neko vrijeme činilo da će Cobra - koji je drugo krilo netom izgubio - jednostavno sjesti na rub dvorane, ali je to bila varka, jer je ubrzanje ipak bilo veliko.

Pa jednokrilni dječak spuzne uz kratak krik i pade. U mrežu.

Ali, nije sve baš bilo tako glatko. Kad je Cobra bućnuo, pala su oba muškarca pa se naravno i Cobra našao na zemlji. Mreža je ipak učinila svoje, dječak se samo malo nabio, Dragecu također nije bilo ništa, ali on je, na svoju sreću stajao s one strane gdje Cobra više nije imao krilo, za razliku od Slaloma koji je, naravno, stajao sa suprotne strane, pa je dobio krilom po glavi.

Drugoga dana pitao ga je jedan poznanik što će mu taj flaster na glavi, a poznati nogometni trener Slalom reče:

- Udarilo me je desno krilo.

- Prokleti blesavci - ljutio se poznanik. - Sada već i trenere tuku.

A što je dobio Cobra?

A što... uostalom, i sami znate da Dragecove pedagoške metode zaista nisu bile raznovrsne ni suptilne.

- Da znaš - rekao je Dragec Cobri. - Čovjek ne može letjeti snagom svojih mišića. To je san. Ali, ima nešto što može letjeti pokretano samo ljudskom snagom.

- A što to? - upita Cobra.

- Fliska - reče Dragec.

I stvarno je letjela.

Poglavlje trideseto

O NAJVEĆEM FALSIFIKATU U POVIJESTI JEDNE UVALE

Galebovi su kružili jednolično i neambiciozno. Očito, među njima nije bilo Jonathana Livingstona. Nijedna od tih kostrenskih lenguza nije u sebi osjećala potrebu za savršenstvom.

Podigli su šatore (đaci a ne galebovi) u jednoj maloj, tihoj uvali, a kako su mnogi od njih uradili to prvi put u životu, to se i ovaj privremeni logor nije mogao podičiti nekim vojničkim redom. Jedan je šator visio na jednu stranu, drugi naprotiv na drugu, a treći na četvrtu i petu, no to nikoga nije smetalo a ponajmanje Fabijana, iako je njegov šator bio uzorno podignut, okružen opkopima kao srednjovjekovni zamak, pa je čak na prednjem štapu imao malu zastavicu koja je veselo vijorila na podnevnom maestralu.

Kad je ono bila gužva oko Trsta, jedne kišovite noći negdje blizu Postojne, Fabijan je morao rušiti šator i po najvećem pljusku podizati ga nanovo, pola metra udesno, jer u prvobitnoj verziji nije bio u istoj liniji s ostalima, a poručnik je imao neobično razvijen smisao za geometriju. Otad je Fabijan vrlo pažljivo podizao šator, bez obzira gdje se nalazio, pa čak i u ovako sasvim mirnim i idiličnim okolnostima.

Poslije nekoliko uvodnih napomena o razvedenosti naše obale, a zatim i političkih (naime, kako ima onih koji žele da ne bude samo razvedena nego i rastavljena), đaci su

dobili slobodne ruke i noge za plivanje do mile volje. Do-
duše, Fabijan nije propustio priliku da spomene morske pse
kojih bi ovdje moglo biti, ali kako ni sam nije vjerovao u to,
posvetio se mirne duše Engleskinji koja se uvalila u istu
uvalu i kampirala nedaleko đaćkih šatora, a nije skrivala da
joj se bradonja neobično sviđa. Osim toga osjećala je ono
isto što i lav prema Androklu, jer joj je Fabijan odmah po
dolasku izvadio nekoliko ježevih bodljika iz pete.

Na svoju sreću, Fabijan je znao ponešto engleski, pa je
njih dvoje uskoro tiho groktalo na jednoj osamljenoj stije-
ni, mada je pažljivo oko moglo primijetiti da naoko opušte-
ni Fabijan u svakom trenutku ima na oku svakoga đaka u
vodi i na kopnu. Međutim, nikakva intervencija nije bila
potrebna.

Dogodio se samo jedan incident, i to kada je Šiljo na-
piknuo hobotnicu, pa je postavio tik iznad glava Mazala i
Dunje koji su zaspali napola na suncu napola u hladu, po-
trbuške, a onda je zlobni dječak povikao: »Spašavaj se ko
može.«

Dunja naglo otvori oči i vidje pred nosom ogromnu
neman koja je prema tom istom nosu pružala užasne, ljiga-
ve pipke. Na Dunjin vrisak skoči Mazalo i hrabro odgurne
nogom čudovište. I Fabijan se trgnuo, a onda, vidjevši da se
radi o staroj šali, opet sjeo pored Engleskinje gledajući je u
oči tako da su je prolazili trnci iako je bilo neobično vruće.

Međutim je Šiljo nestao i pojavio se tek kad je zrak bio
čist a duhovi smireni.

Da bi ostavio jači dojam na Engleskinju, Fabijan je
izlirao svašta, a između ostalog i to daje slikar, vrlo cije-
njen i poštovan, s nekoliko samostalnih i još više nesamos-
tálnih izložaba. Nije očekivao da će ga ona uhvatiti za riječ,
pa joj je morao, preko volje, obećati da će joj još istoga po-
podneva nacrtati uvalu, za vječnu uspomenu. A kad je oti-
šla u šator, Fabijan stade kleti vlastitu glupost, i na kraju
pozove Mazala, ne propuštajući odmah u početku razgovo-

ra istaći kako je svjestan krajnje nepedagoškog čina koji će se upravo odigrati. Mazalo ga umiri, zaštitnički reče da se to svakome može dogoditi, da su u laži kratke noge i tako još neke mudrosti koje je Fabijan slušao s puno samosažaljenja, pa onda dječak sjedne na jednu stijenu koju Engleskinja nije mogla vidjeti iz svoje prikolice i tridesetak minuta poslije crtež bijaše gotov.

Kad ga Fabijan vidje, zazviždi od oduševljenja, ali mu se onda stisne ono lijevo, znalačko oko, pa reče:

- Tu nešto nedostaje, dragi moj.

- Hoćete malo boje?

- Ne - odgovori Fabijan - nedostaje potpis autora. Pa onda uzme Mazalov flomaster i napiše u desnom kutu s v o j e ime i prezime.

Bio je to najveći falsifikat u slikarskoj povijesti ove uvale.

- Ja sam ti vječni dužnik - prošapće onda. - Sto ne znači - doda glasnije - da više ne moraš učiti zemljopis. Kod mene nema protekcije... Ali, odužit ću ti se... znam, odužit ću ti se krasnim poklonom.

I tako Mazalo dobije kamen s fosilom ribe, kojeg je Fabijan pronašao u blizini Delnica, a poznati slikar odjuri svojoj Juliji. Casak potom iz prikolice s liverpulskom registracijom začuje se oduševljeni »Ouuuuu«.

Navečer je Fabijan sjedio kao Zeus na Olimpu, onako visok i snažan sa smiješnim vjenčićem na čelu što mu gaje isplela anglosaska Hera, a bio je u sasvim posebnom raspoloženju. Đaci su, naravno, znali za Vidrića, znali su za »Roblje«, ni Elij Glauko i njegova robinjica, plavokosa barbarka Njemica nisu im bili nepoznati, ali pjesmu koju je sada, pod drhtavim zvijezdama, izgovorio Fabijan, čuli su prvi put i to je bilo dovoljno da im se ureže u mlada, podatna srca za čitav život. Grla su im se stezala, stisnuta snagom Poezije, a mlada stegna kočila u slutnji zrele ljubavi.

Bijaše to pjesma

*Davno su sinule zvijezde. - Oh, dođi s mramorna dvora!
Gle, trijemom stupova bijelih mirno se spuštaju sjene
I srebrn se mjesec sjaji tamo sa plavetnih gora.
Oh, dođi, ljubljena moja! Oh, dođi po mene!*

*Gdje romon je vode, dođi! Gdje nisko padaju grane
I šume visoka stabla i najljepša zvijezda sije,
Gdje biserna rosa kapa, kad ponoćni lahor dane,
Gdje se začarana ptica šumeć krili i krije.*

*Mjesec kud čara, dođi!... Oh, dođi, ljubljena moja!
Svjetal će alem blistat na Tvome snježnom čelu,
Na mojih će grudih počivat spokojno glava Tvoja,
Prekrasna Tvoja glava u čarobnom, snenom velu!*

*Oh, dođi! Po putovih bijelih davno se spuštaju sjene,
I srebrn se ljeska mjesec tamo sa plavetnih gora.
Oh, dođi, ljubljena moja, dođi po mene!
Cvijeće Ti metnuh divno, na ulazu dvora!*

Još dugo nakon posljednjeg stiha vladaše mrtva tišina. Tako nešto lijepo nikad nisu čuli ni đaci ni ta lijepa uvala. Uostalom, naljepših pjesama nikad nema u đačkim čitan-kama, vrag bi ga znao zašto.

Čak je i Engleskinja, mada nije razumjela ni slova, tiho šmrcala, osjećajući da se dogodilo nešto iznimno. A Fabijan, osjetivši da su se djeca zapravo pomalo rastužila, a ujedno pokušavajući zadovoljiti svoju Juliju, premetne po glavi engleske stihove kojih se mogao sjetiti, pa kako u toj ropotarnici ne nade ništa cjelovita, uzme gitaru i zapjeva prilično pogrešno:

I am what I am

Popai is sailor man

a na kraju zafučka kao lokomotiva.

Ovaj nagli i prilično neprilični obrat prvo osupne đake i Engleskinju, ali ubrzo zavlada ono staro veselje, pa je na kraju ove uspješne književno-glazbene večeri već i liverpulska djeвица pjevala:

»Paukpou loutrici gour, paukpou loutrici doul...«

Poglavlje trideset i prvo

O TOME KAKO SE U NOVU KUĆU VRAGECOVIH NAD KOJOM SE NADVILA ZLA SUDBA USELIO NETKO TKO JE IMAO VEĆI TRBUH OD BUCE

Znate kako to ide: netko je nekome rekao, onda je i taj nekome rekao, i tako su saznali oni kojima je dužnost da saznaju, a saznali su to daje nova kuća Vragecovih podignuta bez dozvole, bespravno kako se to lijepo kaže, pa su jednoga ne tako lijepoga dana braća dobila plavu kuvertu i unutra dosta debelo pisamce, zapravo formular ispisan pišaćim strojem... Kuća se mora rušiti!

Tako je pisalo.

Uopće, rekli su Dragecu kad je došao na općinu, čitav će se Naselak rušiti u skoroj budućnosti, i zbog toga nitko nema pravo graditi na tom prostoru. Tu će doći, naime, petšest odurnih nebodera, a u njima će dobiti stanove i žitelji Naselka.

Dragec nije otišao na posao, nego u »Peščenicu« i tamo je lokao dva ili tri sata, a možda i četiri. Kad je izlazio, hodao je kao Charlie Chaplin, ali mu je lice bilo ozbiljno kao u Bustera Keatona. Bio je bijesan na cijeli svijet, spominjao je državu u kontekstu više seksualnom, što je uostalom njoj dobro stajalo, a kad je sastao Nosonju, Dadu i malog boksera, uopće ih nije pozdravio. Samo je zalajao prema jednom cucku!

- Bogati - zaustavi se Nosonja i pogleda za Dragecom. A1 taj laje.

Osam dana nakon ovog lajanja, pred novu kuću Vragecovich stigla je ekipa za rušenje. Nju je, međutim, čekalo grdno iznenađenje. Na svakom prozoru kuće sjedio je po jedan Vragec, a na vratima Dragec, glava kuće, ruku pod ruku s jednom mladom ženom koja je očito čekala dijete, a dijete se očito nešto dulje zadržalo u njenom trbuhu. Pаметно neko dijete...

Otkud sad ta žena, pitate vi.

A evo kako je to bilo.

Kad se otrijeznio, drugog jutra poslije onog lajanja, Dragec je otišao odvjetniku. Odvjetnik je stanovao u Mešničkoj ulici, a baš je toga jutra prolio kavu po hlačama, pa je bio bijesan. Osim toga i nagluh, ali ne od kave, nego od rođenja.

- A što vam ja mogu, mladiću - rekao je kad je napokon shvatio o čemu se radi. - Ništa! Sijali ste bez dozvole, pa sada izvolite požnjeti.

Dragec mu stade, međutim, mahati pred nosom jednom povećom novčanicom, na što se stari lisac malo smiri, pa sjedne u fotelju. Zaškilji još jednom prema novčanici i reče:

- To jest, da. Postoji izlaz. Imate li kakvu trudnu ženu u kući?

- Ne... Nemamo... u kući.

- Šta ste rekli?

- Da nemamo... u kući.

- No, to se može urediti. Možda susjed ima kakvu trudnu ženu.

- Dobro - reče Dragec oklijevajući, prilično zbunjen.

- A recimo da imamo... što to mijenja na stvari?

- Šta ste rekli?

- Što to mijenja na stvari - razdere se Dragec.

- A šta se derete - razljuti se odvjetnik. - Mijenja, i te kako mijenja. Ako je trudnica u kući, ne smiju rušiti.

Dragec stavi novčanicu na stol, i ona nestade istoga časa.

Kad se vratio kući ispriča Peri, Mazalu i Dunji - a ovo posljednje dvoje imalo je lijepu boju od kostrenskog sunca - da im je potrebna trudnica.

- Čuj, Dunja - reče oprezno Mazalo - da mi tebi stavimo...

- Što! - vikne Dunja.

- Ovaj... da ti stavimo jastuk...

Dunja pocrveni, uzme svoju knjigu s kauča i ljutito odjuri.

- Ne nervirajte se - reče onda Dragec mimo. - Imat ćemo trudnicu.

Smješкао se tajanstveno.

Braća ga pogledaše kao da je poludio, ali nešto ih u njegovom glasu uvjeri da zna što govori.

- Naime - nastavi Dragec spustivši glavu tako da je gotovo dodirivala prsa - ja vam nisam htio reći dok kuća ne bude gotova... ovaj, ja sam se, naime, oženio...

Oni su ga gledali razrogačenim očima.

Mazalo tiho zazviždi.

- Ovaj... ja sam znate, tamo na poslu, znate upoznao... ovaj... I mi smo... ona je zapravo... no, ostala u drugom stanju i onda smo se, kako se to kaže... registrirali.

- Ona plava, mala? - upita brzo Pero.

- Ona plava, mala - potvrdi Dragec.

- Pa što nisi rekao?

- Takav je bio dogovor s njenim roditeljima... Ostala je kod njih dok kuća ne bude završena. Nisam je valjda mogao dovesti u onaj svinjac. I, uostalom, što se to vas balava-ca tiče.

- Pa to je genijalno - vikne Mazalo radosno. - Pa mi onda imamo trudnicu.

- Imamo... Eto vidiš - uzdahne Dragec. - Svako zlo za nešto dobro.

I tako se mala, plava strojoslagarka uselila u novu kuću Vragecovih dan prije rušenja, a imala je dugu kosu, nekoliko pjega na nosu i crvene, malo podbuhle obraze.

- Inače je ljepša - rekao je Dragec ispričavajući se, a držao je u rukama desetak paketa, dok su se braća rukovala s novom ukućankom, a u drugom taksiju stizao ostatak miraza.

- Šonja - izgovorila je mala, plava više puta dok se napokon nije probila kroz špalir Vragecovih i dočepala ulaza. Svidjela im se otprve, naročito Buci.

- Fino - rekao je Buce - sad me više ne bute zafrkavali za trbuh. Ona ima većega nek ja.

- Je - reče Pero - ali ona će ga izgubiti, a tebi će ostati za čitav život, bačvo patuljasta.

- Kak... izgubiti? - čudio se Buce.

Nitko mu nije odgovorio, a on sije dugo razbijao glavu. Još i onda kad je išao na spavanje u sobu u koju Pero nije uspio uvesti one Tesline štoseve. Jer, naravno, mala, plava, trbušasta strojoslagarka dobila je jedinu dovršenu sobu.

E, tako dakle. Sad vam je jasno odakle ona mlada žena koja je stajala na pragu kuće, ruku pod ruku s Dragecom, kad je stigla ekipa za rušenje. Ali o tom velikom događaju u jednom od slijedećih poglavlja.

Poglavlje trideset i drugo

O JEDNOJ STRAŠNOJ IDEJI I KAKO JE TO BILO

Šiljo je osim nesretne ljubavi imao još jedan problem. Naime, četiri topa u imeniku, a nikakvih izgleda da ih ispravi, jer je nastava završavala za nekoliko dana.

I onda je došao na strašnu ideju. Da zapali imenik! Četvrte večeri po povratku s malog maturalca navukao je crne hlače, crnu majicu i crne rukavice, maznuo konopac za rublje i na jednom njegovom kraju pričvrstio željeznu kuku, pa se došuljao do škole. S prednje strane bila je vrlo nepogodna za planinarenje, a osim toga vidjeli bi ga s ulice, pa je otplazio iza zgrade, do gimnastičke dvorane, gdje je bilo tamno kao u rogu i u trećem pokušaju zahvatio dasku jednog prozora visoko gore, gotovo na vrhu dvorane. Povukao je uže da vidi drži li kuka dobro, a onda se popeo kao muha, lak i spretan. Na drugoj su strani švedske ljestve dosizale upravo do tog prozora, pa se, smotavši konopac i ostavivši ga na prozoru, spusti, izađe iz dvorane i odšulja do portirnice. Tamo uzme ključeve, one iznad kojih je stajao natpis ZBORNICA i stade se penjati stepenicama. Na prvom katu, međutim, naiđe na nepredviđenu prepreku.

Stari podvomik upravo je posljednji put prolunjabo po školi, reda radi, zijevajuć glasno i umorno, siguran da je sve u redu, kao što je uvijek i bilo, a da mu je netko rekao kako se mogao sudariti s nekakvim dječakom, odgovorio bi mu da laže. Dječak je, uostalom, na vrijeme šmugnuo u jedan razred i pritajio se sve dok zrak nije postao čist, a on-

da je tiho dokoračao do zbornice, otključao vrata i upalio bateriju.

Bio je u zbornici nekoliko puta, obično na pranju glave, ali nije znao gdje drže imenike. Otvorio je nekoliko ormarića - srećom su svi bili otključani - i tek u četvrtom nađe stoje tražio. Lijepo složene imenike, vrlo uredno. Na jednom je pisalo: VIII b. Ruke mu zadrhtaše, a u sebi slavo-dobitno krikne.

Novi problem: gdje spaliti imenik?

Razmišljao je trenutak, a onda se sjeti onog filma, onog tajnog agenta u Carigradu, gdje li, koji je palio pisma u umivaoniku. Pa naravno...

Izvadi bočicu s benzinom, polije odurnu debelu knjižurinu i stavi je u slivnik. Kresne šibicu, vatra sukne. Nije baš išlo glatko, trajalo je to neko vrijeme jer su one petice, četvorke pa i trojke davale priličan otpor, ali je ubrzo i od njih i od dvojki i od jedinica ostala samo - ništica.

Vrati se istim putem, bez problema. Prije toga ostavio je, naravno, ključ u vratarnici.

- Zamisli - čuo je drugoga dana razgovor dviju nastavnica. Časkale su u hodniku, čekajući zvono. - Netko je noćas spalio jedan stari imenik. Od jednog osmog razreda prije tri godine...

-To mi nije jasno - reče druga. - Dobro, daje zapalio neki friški, sadašnji, to se već i događalo... ali stari! Taj je lud...

Šiljo ode polako do prozora, nasloni se laktovima na dasku i zagleda prema Sljemenu.

Bilo mu je zlo.

Poglavlje trideset i treće

O JEDNOJ SMRTI I JEDNOM ŠTRAJKU GLAĐU 1KAKO JE TO ZAVRŠILO

Međutim umre Papirus.

O njegovoj smrti Cobru je obavijestio Cucak.

Jednog jutra baš kad se Cobra spremao u školu i glumio jutarnje umivanje s dva sramežljivo navlažena kažiprsta, provali Cucak u kuhinju, žalosno cvileći. Zgrabi zubima dječakove hlače, a ovaj se, smijući, branio i vikao:

- Pusti me, moram ići u školu.

No, Cucak ga nije puštao.

Onda je Cobra rekao malo ozbiljnije:

- Pusti me, dlakavi majmune, već je za deset osam.

No Cucak ga nije puštao.

Cobra se onda razbjesni, pa uzme cipelu i zamahne da preplaši životinju, no Cucak se ne preplaši niti ispusti Cobrine hlače.

Onda se dječak, onako s cipelom u zraku, prisjeti da se Cucak zapravo nikad nije previše šalio, daje pas uz Papirusa pokupio vrlo dostojanstvene i starački odmjerene manire... i to je nagnalo dječaka da ipak pođe tamo kamo gaje životinja nestrpljivo vukla.

Što se više približavao Papirusovoj kući, sve je više bio siguran da se dogodilo nešto strašno.

I bilo je tako.

Pas sjedne pored mrtvog partnera i liznu mu već gotovo ukočenu ruku, pa onda upitno pogleda Cobru. Dječak je, stisnuta srca, promatrao mrtvog prijatelja, a onda se naglo okrenu i otrča - po susjede.

Nekoliko dana potom bio je sprovod na Miroševcu. Na Mirogoju za starca nije bilo mjesta, tamo je sve već bilo popunjeno, veća gužva nego na zagrebačkim parkiralištima... Pa ipak, ne bi se moglo reći da je sprovod bio skroman. A sve zahvaljujući okolnosti što Papirus nije umro kao puki siromah. Naime, kada je Kmiček, prvi Papirusov susjed, kojega starac za života nije mogao živog vidjeti, njuškao po kući, koristeći jedinstvenu priliku da vidi boravište čovjeka od kojeg je pedesetak godina bio udaljen nekoliko metara, a koji ga ipak nijednom nije ni pozdravio a kamoli pozvao u kuću - taj je Kmiček našao ispod nekog starog kaleža (tko zna gdje ga je Papirus našao, kupio ili možda ukrao) jedno veliko, zapečaćeno pismo, naslovljeno na Cobru.

Kmičeka su svrbjeli prsti, ali je on u biti bio pošten čovjek, pa je pismo predao dječaku.

Unutra je stajalo:

»Dragi Dečko

Dok budeš čital ovo Pismo ja bum već mrtav. Baš se loše Osečam.

Kad bum Umri nemoj nikoga pušćati u kuću. Zemi onaj stari Jastuk na kojem je naran Frankopan kak se sa Ženom oprašča onaj šareni mucasti. Nutra u tom Jastuku buš našel Nofce to je za moj Sprovod a ono kaj ostane to bu za Cucka. Ti ga zemi k Sebi i nek bude kod Tebe dok ne Krepa.

August Krantek«

Potpis je bio vrlo velik, vrlo cifrast, jedan od onih austrougarskih, s volanima, manžetama, zmijicama i lastavicama.

Cobra spusti nekoliko suza, a Cucak lizne pismo u znak zahvalnosti, osjećajući nekako instinktivno da je na tom komadu papira nešto što se odnosi na preostali dio njegova pasjeg života.

U jastuku je dječak našao priličnu hrpu novaca. Doduše, bilo je tu i starih, neupotrebljivih novčanica, ali i sasvim svježih, te tu i tamo poneki zlatni predmet. I zbog toga, dakle, sprovod ne bijaše siromašan. Dragec je, vrlo pošteno, popisao točno sve. Stojalo je bilo u jastuku, zlato je prodao, kupio grob, platio lijes i troškove sprovoda, a preostali novac spremio u banku.

Nije nedostajalo čak ni onih koji su pratili starca na posljednjem putu. Jer, mada je Papirus bio na neki način čovjekomrzac, on je ipak bio dio Naselka, jedan od onih koji su pridonosili koloritu te male kolonije proletera, okružene prijetećim neboderima i smrdljivim tvornicama.

To je, dakle, bilo u redu. Pa i danje bio lijep, i bila je to ugodna šetnja. Bacili su svoj grumen zemlje, vrlo ozbiljno i dostojanstveno, kao što to smrt i zahtijeva.

No, većih je problema bilo sa Cuckom. On je valjda negdje pročitao da vjerno pseto umire zajedno sa svojim gospodarom, i to tako da jednostavno ništa ne klopa sve dok ne smršavi kao glista i duša mu ne izleti na nos. Eto, vidite kako nije dobro kad pas čita novine, pa pokupi neke tamo stranjske manire.

Cobra, a zajedno s njim i svi Vrageci (pa i Šonja), nisu znali što da započnu. Jer, Cucak je ozbiljno propadao, ležao zamišljena pogleda i katkad zatulio tako da su svima proplazili srsi kroz leđa.

Naročito iznenađen takvim stavom psa Cucka bio je mali Buce koji bi za jedan dobar sendvič dopustio da se s njim odigra nogometna utakmica, a za dva i produžeci.

- Kak si ti bedast cucak - govorio je mali psu dok nikoga nije bilo u blizini. - Pa moraš njupati, znaš. Inače ti je zlo. Mene boli trbuh kad ne njupam. Samo kaj se ne zrušim.

Pa je onda ponudio Cucku svoj komad kruha premazan paštetom, no pas je samo s gađenjem okrenuo glavu i zagledao se dolje, niz ulicu, gdje je proživio mnoge sretne dane, a Buce zagrizao u poslasticu s pomiješanim osjećajima. Bilo mu je, naravno, žao Cucka, ali bi mu bilo isto toliko žao daje pas odjednom dobio apetit. Stvar je mogao spasiti samo Cobra. Dječak je sjeo na malu klupu u dvorište, pred psa, stavio njegovu glavu u svoje krilo i rekao mu:

Čuj ti! Tebi s tim tvojim kokošjim mozgom nije jasno da svi moramo umrijeti.

Bilo je to začudno zrelo za njegove godine, no takav bijaše Cobra.

-I ptice i drveće - nastavio je Cobra - i trava i mačke i kokoši i miševi i psi, svi moraju umrijeti.

Cucak klimne glavom.

To je bar jasno, htio je reći, ali nije znao govoriti.

-I ljudi - nastavi Cobra.

Pas odrečno zaklima glavom.

Ne, ljudi ne, bio je uvjeren. Ljudi su previše pametni a da bi im se mogla dogoditi tako glupa stvar. Pa ipak, čini se da je njegov partner onomade ipak umro. Uostalom, zbog toga je sada u takvom stanju, zar ne. Zato i ne jede. Zapravo, mislim prilično zbrčkano, zaključio je Cucak, iako je za jednog psa i ovoliko više nego fantastično. Ali, nastavio je, tko će me hraniti?

- Ti si sada moj pas i ja ću te hraniti - reče dječak, pogadajući njegove misli. - Imaš na štednoj knjižici tol'ko love da možeš samo ležati i njupati. Lova do krova!

Dakle, on će me hraniti, dopustio je Cucak tu mogućnost. Ali ne, trgnuo se, ja jednostavno moram crknuti, jer to je vrlo otmjeno. Ako sada počnem žderati, ostat ću sasvim običan pas koji je, doduše, dugo tugovao, ali je onda ipak zaboravio. No, ja ne želim zaboraviti, ja želim crknuti, pa će svi pričati o meni, a možda ću doći i u novine... Ma

vraga ću doći u novine. Nego, da čujem što ovaj mali čovjek još ima reći, možda me uvjeri.

- Mi nemamo cucka, a sada imamo novu kuću. Netko ju mora čuvati kad nas neće biti kod kuće, kad odemo u kino ili na utakmicu, ili...

Da, mislio je Cucak, to je vrlo snažan argument. Više, doduše, neću vući kolica, ali zar i ovo nije neka vrst partnerstva, sasvim poštenog? Ne želim živjeti od rente kao kakav bogati šminker, puno mi je draže da budem koristan. Pa da, možda je tako najbolje. Uostalom, sad već stvarno osjećam da bih mogao pojesti vola na ražnju, i to skupa s ražnjem.

Vola nije dobio, ali je dobio sjeckanu govedinu i mlijeka.

I to malo, da mu ne bude zlo.

Nije prošlo dugo, a dlaka mu je opet dobila stari sjaj, opet je polazio u noćne pustolovine na užas obližnjih mačaka, i često je zastajao pred svojom bivšom kućom u koju se sada uselila neka daleka rođakinja starog Papirusa koja je uspjela prevariti stambenu komisiju, tvrdeći daje brižno i nježno njegovala starca sve do njegove smrti.

Poglavlje trideset i četvrto

KOJE PRIČA O KREMŠNITAMA I MARCIPANU, O TINITURNERI RUŽAMA

»Aj usta, aj usta, vi ruže mog ljeta! Aj oči, aj oči, vi sunca mog svijeta!« pjevao je još Stanko Vraz, ali to nema veze, osim samo djelomično, jer i u ovom je poglavlju riječ o ružama.

U Mazalovom i Dunjinom razredu đaci su počeli sku-
pljati novac za darove nastavnicima, na rastanku. Oni bez
mašte predlagali su nekakve kristalne vaze i slično smeće,
neki su predlagali nijanse - od lule za nastavnika hrvatskog
do šarene kravate za Bruta i crknutog štakora za nastavnicu
matematike, no na kraju su se, misleći i na lovne mogu-
ćnosti svojih roditelja, odlučili za cvijeće.

Za ruže.

Novac je predan Dunji i Mazalu, koji su dobili slobod-
ne ruke, s tim da za male pare kupe puno glazbe.

Bilo je to nekako u vrijeme gostovanja Ikea i Tine Tur-
ner u Zagrebu. Pred velikim plakatima na kojima su domi-
nirale Tinine noge, zastajali su muški Zagrepčani i duboko
uzdisali, a omladina je jaukala pred blagajnama na kojima
su se prodavale karte za Koncertnu dvoranu - deset somova
komad.

Deset somova!

Dunja i Mazalo bijahu očajni, sve dok Mazalo ne reče:

- Pa mi imamo lovnu.

-Misliš... za ruže?

- Pa jasno.
- A ruže?
- Burno se snašli.
- Kako?

Mazalo se tajanstveno nasmiješi.

- Samo se ti ne brini - reče. - Sve će biti u redu. Dunja je toliko željela vidjeti tu Tinu i tog Ikea, da bi pristala i na mnogo gore stvari, pa su se njih dvoje našli te subote u Vatroslavu, izgubljeni u ogromnim prostorima, na bespuću sagova, među svemirskim svijećnjacima i ljudima koji su bili odjeveni toliko različito od njih.

Mislili su da će tamo biti puno mladih, u trapericama poput Mazalovih i mini-suknjama s jednostavnim bluzama poput Dunjine garderobe, ali su se prevarili. Došla je zagrebačka krema, sve neke kremšnite i šamrolne s preljevom od svjetlucavih šljokica, i njihovi pratioci od marcipana, ukočenih lica, kao da će za koju minutu početi neki vrlo važan pogreb.

Kremšnite i marcipani zauzeli su petnaestak prvih redova i zijevali od dosade. Zijevali su i kad se pojavila Tina, ali su sada zijevali zbog njenih lijepih nogu i ljubomorno gledali Ikea, pa Tinu, pa svoje žene, pa opet Tinu, pa sebe, pa onda Ikea, pa opet Tinu, a glazba ih savršeno nije zanimala. Katkad bi se prijekorno okretali prema posljednjim redovima u kojima bi mladi tu i tamo vrisnuh, ali su prvi redovi ipak autoritativno nametnuli discipliniranu atmosferu na koju su bili navikli i na koju su ih navikli, pa je sve zajedno prošlo mnogo manje lijepo nego što je moglo, a Tina se razljutila na zagrebačku publiku, što je uostalom rekla i novinarima, a što se Dunje i Mazala tiče - oni su ipak manje-više sretni otišli kućama, a onda se zamislili nad ružama.

E, dragi moji, pa znali ste da ruže imaju trnje.

Ali, Mazalo se nije samo tako hvalio, pa slijedeće večeri dode na sudar s ogromnim vrtnim škarama i žutom

plastičnom vrećicom u jednoj ruci, te s dvije bijele plastične vreće u drugoj. - Jučer su nam marcipani pokvarili večer, a danas ćemo mi njima - reče.

Dunja je gledala škare.

- Misliš... da ih maznemo?

- Točno to. Imaju pred svojim lijepim kućama lijepe vrtove, a u vrtovima lijepe ruže. Dakle?

- Mene je strah.

- A, tako. A nije te bilo strah potrošiti lov.

- Ali... ako nas uhvate?

- Neće nas uhvatiti - reče Mazalo samouvjeren, i tako se nađoše u tramvaju, pa pješke do Pantovčaka, po mrklom mraku.

- Tu ćemo početi - šapne Mazalo Dunji. - Ti čekaj, ostani tu. Ja ću baciti ruže preko ograde, a ti ih spremaj u ove najlone.

On uze samo vrtnu škare i tajanstvenu žutu vrećicu, pa se nečujno prebaci preko ograde i uskoro prema Dunji poljetje cvijeće. Ona je stajala drščući, ali je poslušno skupljala.

Uto naiđe automobil i osvijetli je farovima. Dunja tiho krikne, no automobil prođe sasvim nezainteresirano.

- Mazalo, Mazalo, dostaje - šaptala je prigušeno. Mazalo se pojavi, odoše nekoliko kuća dalje, pa se on opet ušulja u vrt i stade rezati najljepše primjerke, onako po opipu najljepše, kad odjednom vidje nešto crno, ogromno, a to crno, ogromno, režalo je potmulo...

Bio je pas, i to velik pas, štoviše, oštar pas, spreman da ga rastrgne. Mazalo ocijeni udaljenost od ograde i vidje da bi bilo besmisleno pokušati bijeg. Životinja bi ga dostigla u nekoliko skokova, bacila mu se na leđa i... Ali se zato vraziji Vravec spremio na takvu mogućnost, pa se sada razriješi tajna žute vrećice iz koje Mazalo izvuče krasnu kost s još mnogo divnoga mesa, i baci je prema cucku, šapćući umirujuće riječi.

Blesavi cucak, u kojeg je njegov gospodar inače imao bezgranično povjerenje, tako da mu je povjeravao i vlastitu ženu, prestade režati i baci se na kost.

Mazalo odahne, otrže nekoliko ruža i dobaci ih Dunji koja nije znala što se događa, ali je znala daje nešto izvanredno čim tako dugo nijedna ruža nije skočila preko ograde.

U trećem vrtu, međutim, dogodi se ono najgore. Vlasnik je vidio sjenku u vrtu, prestrašio se za svoju ne, doduše, teško ali ipak stečenu imovinu, pa je pozvao miliciju. A kako je milicijska stanica bila vrlo blizu, začas dojuri automobil, pa su Dunja i Mazalo imali samo toliko vremena da odbace sve, čak i škare.

Stušte se u šumu, prevrnu nekoliko puta dok su se dokopali jarka, a onda su glavom bez obzira trčali još nekoliko stotina metara.

- Evo vidiš, evo vidiš - ponavljala je Dunja dok ju je Mazalo vukao za ruku i tjerao da trči brže. - Jesam ti rekla, jesam ti rekla.

- Dosta! - drekne Mazalo. - Inače ću te ostaviti tu. Onda je ona zašutjela.

A drugoga jutra cvijeće je moralo biti u razredu. Od Žandara se Dunja nije mogla nadati pomoći. On nije sigurno istukao.

U tramvaju Mazalo stisne usne i reče:

- Odi doma i spavaj. Sutra će cvijeće biti u razredu, točno u osam, ne zvao se ja... kako ono... aha, Mazalo Vragec.

Te noći se svjetlo u kuhinji nove kuće Vragecovih uopće nije gasilo. A ujutro se jedan pospani dječak - u stvari i nije više bio dječak - s velikim ljubačistim podočnjacima, polako gegao prema školi, noseći desetak prilično velikih zamotuljaka.

Dunja ga je čekala na uglu i čudila se.

- Kako to izgledaš - pitala gaje.

- Dobro je da sam živ - propenta Mazalo.

- Imaš ruže?
- Vidiš da imam - reče on umorno.

Dunji nikako nije bilo jasno. Zamotuljci bijahu neka-ko plosnati, debeli možda nekih pola centimetra.

A kad su nastavnici razmotali zamotuljke, sve je bilo jasno. Svaki je dobio jednu Mazalovu sliku, a na svakoj slici bijahu ruže. Svježe, tek naslikane, bijele, crvene, ružičaste... Bila je čak i crna. Na onoj slici koju je dobila nastavnica matematike.

Poglavlje trideset i peto

U KOJEM SE NAŠA PRIČA POLAKO PRIBLIŽAVA KRAJU

Građevinski inženjer zvao se Damir Travica. Točno tako. Ni Travić ni Travec ni Traven ni Trava, nego baš Travića, i to gaje oduvijek stajalo dosta živaca.

Kad bi netko pitao za njega, na primjer: »Molim vas, gdje je Travica?«, njegovi vrli drugovi u poduzeću odgovarali su u zboru: »Pojela ga kravica.«

I tako.

Osim toga, prethodnu noć Damir Travica nije spavao. Otekao mu zub, pa je usred noći taksijem trčao u Perkovčevu gdje je inače zagrebački centar za brzopotezno pukanje kutnjaka, i odakle se noću čuje ljepše pjevanje nego iz obližnje zgrade Hrvatskog narodnog kazališta. Međutim, tamo mu nisu izvadili zub (u Perkovčevoj, dakle, a ne u HNK), nego su mu samo onako na živo zarežali ne bi li mu iscurilo ono pola litre gnoja, ali mu je to pomoglo, pa je ostatak noći nekako prodrijemao, a ujutro uzeo kombi, zidara, stolara i četiri radnika, pa su pošli na prvo rušenje.

Srušili su jednu garažu - uz vlasnikove komentare koji su zahvaćali čitavu skaldu od djeteta do baba - a onda otišli pred kuću Vragecovih.

Tamo su, sjećate se, našli Vragece u punom sastavu, svakog na svom prozoru. Bucu je virio kroz tavanski prozorčić i vikao »Fuj!«, Štefek pijuckao, a Mazalo je držao pred sobom veliki papir na kojem je pisalo: »Go home!«.

Pero je imao u rukama veliku batinu, a Dragec i mala, plava Šonja (malo prestrašenajstajali pred kućom - kao što smo već sigurno dvaput rekli - ruku pod ruku.

Damir Travica izađe iz kombija, stavi Dragecu pod nos rješenje i reče:

- Ja sam Travica iz ekipe za rušenje. Molim vas oslobodite kuću, jer upravo počinjemo.

U taj čas Cobra, dotad skriven, ispljune iz staklene cjevčice komadić kita i pogodi Travicu u oteklu glavicu. Travica urlikne i šakom zaprijeti prema prozoru.

- Žao mi je družo., kako ste ono rekli...

-Travica.

- Žao mi je družo Travica - progovori Dragec. I pokaže na malu, plavu Šonju.

- A ne, ne padamo mi na to - odlučno reče Travica koji je znao za tu rupu u zakonu (odnosno za taj brežuljak u zakonu, budimo precizni). - Imam sve vaše podatke, dragi moji, i tu se vidi da nitko od vas nije oženjen, pa iz toga zaključujem da ste drugaricu posudili.

- A što kažete na ovo? - upita Dragec stavljajući mu pod nos vjenčanicu u kojoj je lijepo pisalo da su on i Šonja muž i žena.

Travica otvori vratašca koja su mu služila za uzimanje hrane i zraka, a vratašca ostadoše otvorena čitavo vrijeme dok je čitao pravosnažni spis. Bila je to tako smiješna slika. On je držao Dragecu pod nosom rješenje o rušenju, a Dragec njemu rješenje o vjenčanju.

- Tako, dakle - prošišta Travica i uhvati se slobodnom rukom za natekli obraz. - Tako dakle...

I zidar i stolar i četiri radnika zagledaše se u vjenčanicu. Onda Travica s bolnom grimasom stavi nalog natrag u džep i, ne pozdravivši, ode u kombi a vratima zalupi tako snažno daje vozač na drugoj strani ispaio iz auta.

Zidar, stolar i četiri radnika još jednom odmjeriše čvrstu građevinu i zadovoljno se vratiše u kola. I Travica je

bio zadovoljan, a mrštio se zbog zuba. Bio je jedan od onih malobrojnih ljudi koji su sretni kad ih se nasamari.

Kombi se izgubi, praćen radosnim poklicima obitelji Vragec.

- A sada - reče Dragec - da proslavimo vjenčanje kako treba.

-1 javimo mami - javi se Cobra.

- Hm... ovaj, imaš pravo... javit ćemo - progunda Dragec koji baš nije bio uvjeren da će majka skakati od sreće zbog ovog naglog povećanja obitelji.

I nije bila, ali se samo sjetno osmjehnula u onoj svojoj frankfurtskoj sobi i zagledala u onaj svoj prazni zid.

Poglavlje trideset i šesto

NA KRAJU KOJEGA VI DOBIVATE ROMANČIĆ A JA HONORARČIĆ

Prošla su od prošlog poglavlja dva mjeseca.

Na Dinamov stadion navrlo mnoštvo ljudi da vidi u živo svoje junake, koji su prethodno prvenstvo herojski završili na osmom mjestu. Ali to, uostalom, nije važno. Ne osmo mjesto, nego ti junaci. Jer, oni gledaoci koji nas zanimaju, došli su vidjeti omladince u predigri, to jest Peru, jer je mister Iks opet upao u momčad, prenerazivši Slaloma nevjerojatnom kondicijom koju je stekao, kao što znamo, na prilično krvav način.

I igrao je dobro. Vrlo dobro. Čak i odlično. Dao je jedan gol, pripremio drugi, a trećega nije ni bilo.

- Mein Gott, mein Gott! - križao se debeli njemački menedžer, koji je došao pogledati jednog sasvim drugog igrača, u glavnoj utakmici.

- Tak, tak, ti Kegla i Hanta, hoću reći ti Hegela i Kanta, tak sam te učil - šaptao je Slalom suznih očiju. - Moj sin, moj sin - govorio je samome sebi i srećom da u blizini nije bilo Slona, jer bi dječak sigurno zatulio od ljubomore.

- Ste vidli Peru! - okrenuo se Dragec prema postolaru koji je sjedio malo ulijevo i naviše, ali se pravio kao da ne čuje. U sebi je, međutim, i on likovao.

- Taj dečko - rekao je poslije svojoj ženi - čini čast nogometu (frazu koju je naučio iz »Sportskih novosti«).

- Ajde plavi! - derao se Mazalo, držeći Dunju tako čvrsto daje poplavila.

- Vudri ga! - pjenio se Nosonja koji je, naravno, također bio ovdje. - Poberi ga! Ftrgni mu nogu.

- Daj, nemoj tu raditi skandale! - vikala je i Dadina mama iako je znala da zapravo nema boljeg čovjeka na svijetu. - I ti se smiri, ništa ne vidim - rekla je Dadi.

- Očemo gajbu, očemo gajbu - skandirali su Štefek i Cobra.

- Zruši ga! Zruši ga prije nek dojde do šesnajsterca - vikao je negdje tamo na sjeveru Damir Travica, u poznatoj rušilačkoj euforiji.

- Krvav džek - promrmlja Cmi Džek na drugoj strani tribina.

- Buuuuuu! - vikalo je i ono malo djeteta što gaje Šonja držala u košari kojih osamsto metara od stadiona pred novom kućom Vragecovih.

- Vauuuuu - odgovorio je Cucak, zubima naoružani tjelohranitelj te žabe u košari.

A Buce? Buce se smucao po tribini i njupao cici-mici na šibici. Kad je ponjupao cici i miči, počeo je lizati ono što je ostalo na šibici.

I tako.

Vama romančić, meni honorarčić.

Bilješka o autoru

HRVOJE HITREC (rođen u Zagrebu, 1943.) suvremeni je hrvatski književnik, romanopisac, dramski pisac, filmski i televizijski scenarist, posebice poznat po brojnim knjigama za djecu i mladež. Dobitnik je značajnih književnih nagrada: »Ksaver Sandor Gjalski«, »Ivana Brlić Mažuranić« i »Grigor Vitez«.

U romanima, pripovijestima, dramskim i televizijskim ostvarenjima Hrvoja Hitreca, grad Zagreb je često ne samo mjesto zbivanja, ne samo scenografija kojom se kreću i gdje žive junaci njegovih književnih djela, nego često puta i glavni lik, koji živi prepoznatljivim životom, prikazan i opisan s puno šarma, topline i duha. Zamjetno je to već u prvom Hitrecovu romanu »Pustinjakov pupak«, a zatim u romanima »Manijak« i »Ljubav na crnom baršunu«, gdje prati sudbinu jedne zagrebačke obitelji između dva svjetska rata. Posve izravno, Zagreb je okosnicom Hitrecove knjige »Zagrebačke legende«, kao i vodiča za djecu po hrvatskoj prijestolnici »Naš dragi Zagreb«. Najveću su popularnost, i opet u zagrebačkom ambijentu, doživjeli Hitrecovi »Smogovci«, saga o odrastanju djevojčica i dječaka, u pet knjiga (»Smogovci«, »Smogovci i strašni Bongo«, »Zbogom Smogovci«, »Smogovci i biće iz svemira« i »Smogovci u ratu«). Po toj humorističnoj kronici snimljena je i najdulja serija u povijesti Hrvatske televizije, te plasirana u mnoge europske i prekomorske zemlje, s velikim uspjehom.

Ovaj duhoviti autor upušta se mnogokad i u znanstvenu fantastiku, a rezultat su romani »Ur« i »Eko Eko«. Priča o malenom nezemaljcu Eku postala je s vremenom (kao i »Smogovci«) neizostavna knjiga dječje publike u Hrvatskoj. Hitrec također zahvaća u povijest, a na tome je tragu

nastala njegova »Hrvatska povjesnica«, pripovijest »Tomislav i Adriana« iz doba rađanja hrvatskoga kraljevstva, kao i biblijska priča »Dan kada se rodio Isus«. Spomenimo i prerade klasika, kao što je »Priča o Osmanu«, te četiri knjige o doživljajima Petrice Kerempuha.

Temu Domovinskoga rata, Hitrec je (osim u »Smogovcima u ratu«) obradio u snažnom romanu »Hrvatska Bogorodica«, prateći sudbinu obitelji iz istočne Slavonije u ratnom vihoru.

Knjiga koju imate u rukama, prva je u nizu knjiga o Smogovcima, djeci, mladeži i odraslima iz zagrebačkog Naselka, i po literarnim je vrijednostima vjerojatno najuspjelija knjiga te originalne kronike, sa živopisnim likovima i komičnim situacijama, koje izazivaju neodoljiv smijeh. (V.B.)

<i>Poglavlje prvo</i>	5
<i>U KOJEM SE DADO INOSONJA BUDE NA RAZNE ČUDNE NAČINE A ONDA KLOPAJU POTKOLJENICE S MENISKUSOM</i>	
<i>Poglavlje drugo</i>	S
<i>U KOJEM DADO I NOSONJA IDU U ŠKOLU A OVAJ POSLJEDNJI SPAŠAVA ĐAKE-ZAKAŠNJAKE</i>	
<i>Poglavlje treće</i>	11
<i>U KOJEM SE PRIČA KAKO JE SLONOV TATA DOŽIVIO SKUPOVE BROJEVA DO STO ZAJEDNO S TRAGIČNIM POSLJEDICAMA</i>	
<i>Poglavlje četvrto</i>	16
<i>O STANOVNICIMA NEBODERA I STANOVNICIMA NASELKA I O TOME KAKO JEDNI ZA DRUGE NISU MARILI</i>	
<i>Poglavlje peto</i>	19
<i>O NAJSLAVNIJEM VRAGECU KOJEMU JE SLAVA UDARILA U GLAVU A POMALO I U NOGE</i>	
<i>Poglavlje šesto</i>	24
<i>O SIMPATIČNOM VUKU I VESELOJ PTICI ALI I O TOME ŠTO SE DOGODILO NOSONJI</i>	

<i>Poglavlje sedmo</i>	29
<i>U KOJEM SE GOVORI O LJUBAVI MAZALA I DUNJE I O TOME KAKO JE JOHN WAYNE EFEKTNO UBIO REVOLVERAŠA</i>	
<i>Poglavlje osmo</i>	34
<i>U KOJEM SE PRIČA KAKO JE FANTOM NA BICIKLU U STVARI ŽENSKI FANTOM ALI LAŽAN</i>	
<i>Poglavlje deveto</i>	36
<i>U KOJEM SAZNAJETE DA DUNJA VARA MAZALA</i>	
<i>Poglavlje deseto</i>	38
<i>O GRACIOZNOJ KRETNJI, O PČELI I FRANJI TAHIJU</i>	
<i>Poglavlje jedanaesto</i>	42
<i>O NEVJEROJATNOJ UZROČNO-POSLJEDIČNOJ VEZI IZMEĐU PEKMEZA I FANTOMA NA BICIKLU</i>	
<i>Poglavlje dvanaesto</i>	46
<i>O TOME KAKO JE NOSONJA DOŠAO NA IDEJU DA DADU INSTALIRA UMJESTO CENTRALNOG GRIJANJA</i>	
<i>Poglavlje trinaesto</i>	50
<i>U KOJEM MOŽETE PROČITATI DA SE S OPTUŽENIM DOBRO POSTUPALO IAKO JE DOBIO NEKOLIKO FLISKI</i>	
<i>Poglavlje četrnaesto</i>	54
<i>POTVRĐUJE DA SVAKA PTICA SVOME JATU LETI OD BALČAKA I OD DJEVOJAKA I OD LOVA I OD SOKOLOVA</i>	
<i>Poglavlje petnaesto</i>	56
<i>O JEDNOJ DOBRO EKIPIRANOJ MAČKI I JEDNOM VELIKOM DŽEKUI O TOME KAKO JE OVAJ POSLJEDNJI DOBIO FLASTER</i>	
<i>Poglavlje šesnaesto</i>	59
<i>ILI DUGO PUTOVANJE U NOĆ S NEŠTO POVRAĆANJA</i>	

<i>Poglavlje sedamnaesto</i>	64
<i>O TOME KAKO NE SAMO COBRA NEGO I HRVATSKE NARODNE NOŠNJE VRLO LAKO PRELAZE GRANICU</i>	
<i>Poglavlje osamnaesto</i>	67
<i>U KOJEM SE PRIČA O JEZIVOM DOŽIVLJAJU FRANZA HABSA</i>	
<i>Poglavlje devetnaesto</i>	71
<i>0 BOKSERU KOJI NIJE PSIĆ NEGO PASMINA 1 O TOME ČEGA IMA U SVAKOJ BASNI</i>	
<i>Poglavlje dvadeseto</i>	74
<i>O VELIKOM SMEĐEM MEDVJEDU I MALOM DEBELOM ŽDERONJI, O OTROVNIM GLJIVAMA I JOŠ KOJEČEMU</i>	
<i>Poglavlje dvadeset i prvo</i>	80
<i>VRLO KRATKO I LEDENO PRIČA O DVOSTRUKOM AKSLU I KAKO JE SVE TO ZAVRŠILO</i>	
<i>Poglavlje dvadeset i drugo</i>	82
<i>O STRAŠNO ZLOČESTOJ MARINI I NJENOM KOLAČU</i>	
<i>Poglavlje dvadeset i treće</i>	87
<i>U KOJEM SE GRAD ZAGREB KRASNO BRINE ZA BOLESNU DJECU I O SMRTI ŠTEFEKA VRAGECA</i>	
<i>Poglavlje dvadeset i četvrto</i>	92
<i>U KOJEM SMOGOVCI ODLAZE IZ CRNOGA ZAGREB GRADA NA BIJELE STIJENE</i>	
<i>Poglavlje dvadeset i peto</i>	97
<i>U KOJEM SE PRIČA KAKO SE VUK PRETVORIO U KONJA</i>	
<i>Poglavlje dvadeset i šesto</i>	99
<i>A PRIČA O TOME KAKO JE NOSONJA IŠAO DO PAKLA I NATRAG</i>	

<i>Poglavlje dvadeset i sedmo</i>	103
<i>U KOJEMU PAPIRUS I CUCAK VARAJU KARLEKA</i>	
<i>Poglavlje dvadeset i osmo</i>	108
<i>KOJE PRIČA O TOME KAKO JE ZMIJA UGRIZLA DUNJU U JEDNO SASVIM NEZGODNO MJESTO</i>	
<i>Poglavlje dvadeset i deveto</i>	111
<i>U KOJEM SE OSTVARUJE DAVNI ČOVJEKOV SAN</i>	
<i>Poglavlje trideseto</i>	115
<i>O NAJVEĆEM FALSIFIKATU U POVIJESTI JEDNE UVALE</i>	
<i>Poglavlje trideset i prvo</i>	120
<i>O TOME KAKO SE U NOVU KUĆU VRAGECOVIH NAD KOJOM SE NADVILA ZLA SUDBA USELIO NETKO TKO JE IMAO VEĆI TRBUH OD BUCE</i>	
<i>Poglavlje trideset i drugo</i>	124
<i>O JEDNOJ STRAŠNOJ IDEJI I KAKO JE TO BILO</i>	
<i>Poglavlje trideset i treće</i>	126
<i>O JEDNOJ SMRTI I JEDNOM ŠTRAJKU GLAĐU I KAKO JE TO ZAVRŠILO</i>	
<i>Poglavlje trideset i četvrto</i>	131
<i>KOJE PRIČA O KREMŠNITAMA I MARCIPANU, O TINI TURNER I RUŽAMA</i>	
<i>Poglavlje trideset i peto i</i>	136
<i>U KOJEM SE NAŠA PRIČA POLAKO PRIBLIŽAVA KRAJU</i>	
<i>Poglavlje trideset i šesto</i>	139
<i>NA KRAJU KOJEGA VI DOBIVATE ROMANČIĆ A JA HONORARČIĆ</i>	
<i>Bilješka o autoru</i>	141

Naklada
MOSTA
Zagreb, Majevička 12a

Za nakladnika
Vladimir Vučur

Likovna oprema
Radovan Domagoj Devlić

Korektura
Ivan Bauman

Grafička priprema
Dit Prom d.o.o. - Zagreb

Tisak
Prosvjeta d.d. Bjelovar

Naklada
2000 primjeraka